

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА ЗА 2020. ГОДИНУ

Нови Сад, март 2021. године

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

**ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ
ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА 2020. ГОДИНУ**

ВД ДИРЕКТОРА

Наташа Сарић

Нови Сад, март 2021. године

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА
ЗА 2020. ГОДИНУ
ПОКРАЈИНСКОГ ЗАВОДА ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Пословно име	Покрајински завод за заштиту природе
Седиште	Нови Сад, Радничка 20а
Претежна делатност	Заштита природе и природних добара на територији Аутономне покрајине Војводине
Матични број	8916918
ПИБ	106611566
ЈБК	80822
Надлежни секретаријат	Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине

Садржај

УВОДНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ	1
1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ	1
2. УВОД	2
3. ОРГАНИЗАЦИОНА И КАДРОВСКА СТРУКТУРА	6
3.1. <i>ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА</i>	6
3.2. <i>КАДРОВСКА СТРУКТУРА</i>	7
ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ	8
4. СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ РЕАЛИЗАЦИЈА ЦИЉЕВА РАДА ЗАВОДА У 2020. ГОДИНИ	8
4.1. <i>ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА</i>	8
4.2. <i>МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА</i>	82
5. ОПРЕМЉЕНОСТ И КАПАЦИТЕТИ	91
5.1. <i>ОПРЕМЉЕНОСТ</i>	91
5.2. <i>ПРИРОДЊАЧКЕ ЗБИРКЕ</i>	92
5.3. <i>ЕДУКАЦИЈА И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ</i>	93
5.4. <i>ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ</i>	95
ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ	97
6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ	97
6.1. <i>ПОКРАЈИНСКИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА</i>	100
6.2. <i>БИБЛИОТЕЧКА ДЕЛАТНОСТ</i>	101
7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ	102

УВОДНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Назив институције	Покрајински завод за заштиту природе
Година и акт оснивања	16. 02. 2010., Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010, 23/2018)
Почетак рада	01. 04. 2010.
Седиште	Радничка 20а, Нови Сад
Површина канцеларијског простора по запосленом	14,33 m ²
Управни одбор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Милена Недељков, дипл. економиста – Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад - председник; 2. Мирослав Гаврић, V степен стручне спреме – Управа за заједничке послове покрајинских органа, Футог – члан; 3. Крум Васев, Војна Академија копнене војске, пензионер, Рума – члан; 4. Сара Павков, мастер еколог – Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад - члан; 5. Илија Миљковић, дипл. аналитичар заштите животне средине, Нови Сад, Покрајински завод за заштиту природе - члан.
Надзорни одбор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Золтан Селеши, виша техничка школа, Каћ - председник; 2. Миодраг Шеровић, мастер инжењер шумарства, Апатин – члан; 3. Ненад Михајловић, дипл. просторни планер, специјалиста за урбану основу, Нови Сад – Покрајински завод за заштиту природе - члан;
ВД Директора	Наташа Сарић, професор биологије
Број запослених и попуњеност планираних капацитета	<p>Систематизовано 45 радних места.</p> <p>Попуњеност – 1 именовано лице, 42 запослених на неодређено време.</p> <p>Укупно је попуњено 97,8 % капацитета предвиђених Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Заводу (број 05-3266 од 20.11.2019.)</p>
Стручна спрема	доктор наука (13%), магистар наука/мастер (16%), ВСС (48%), ВС (7%), ССС (16%)
Просечна старост	46 година
Полна структура	Жене (51%): Мушкарци (49%)

2. УВОД

Покрајински завод за заштиту природе (у даљем тексту: Завод) је стручна организација која обавља послове заштите природе и природних добара која се у целости или већим делом своје површине налазе на територији Аутономне покрајине Војводине (у даљем тексту: АПВ).

Мисија Завода је да квалитетним стручним радом придонеси очувању и унапређењу природе у АПВ, као универзалног циља у области заштите животне средине, за добробит садашњих и будућих генерација. Завод кроз интензиван теренски рад, примену најновијих научних сазнања и сарадњу са свим заинтересовани странама, пружа стручну подршку за планирање и спровођење заштите природе (биодиверзитета). На тај начин осигурава очување и унапређење природе у АПВ, односно у Републици Србији (у даљем тексту: РС).

Завод послује као установа, у складу са прописима о јавним службама, а обавља послове заштите природе утврђене Законом о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – исп., 14/2016 и 95/2018 – др. закон), Покрајинском скупштинском одлуком о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе (Покрајинска скупштинска одлука о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе, „Сл. лист АПВ“, бр. 2/2010) и Статутом Покрајинског завода за заштиту природе („Сл. лист АПВ“, бр. 9/2010).

Заштита природе и природних добара, као основна делатност Завода, обухвата истраживање природних и предеоних одлика, анализу и вредновање појава, процеса, објеката, подручја, ресурса и амбијенталних целина, њихову валоризацију и израду студија заштите, као стручно – документациону основу за успостављање законске заштите природних вредности. Послови заштите природе спроводе се и кроз стручни надзор и помоћ управљачима, дефинисање, усмеравање и спровођење мера активне заштите у заштићеним подручјима или саставним деловима еколошке мреже, као и издавање услова и мишљења за активности у поступку израде просторно-планске и инвестиционо-техничке документације. Овако бројни и сложени послови захтевају спровођење одговарајућих процедура и учестало присуство стручњака на терену, без обзира о ком се сегменту делатности Завода ради.

Програм заштите природних добара за 2020. годину израђен је на основу Средњорочног програма заштите природних добара за период 2011.–2020. године Покрајинског завода за заштиту природе (број 02–133, од 28.01.2011. године). Сагласност на Програм заштите природних добара за 2020. годину дала је Покрајинска влада (Решење бр. 501-216/2020 од 29.01.2020. године). Сагласност Покрајинске владе је добијена и на Измене и допуне Програма заштите природних добара за 2020. годину (Решење бр. 501-216/2020 од 17.06.2020. године). Програм заштите природних добара уједно представља и програм рада Завода.

Брига о природи и природним вредностима на подручју АПВ основни је задатак и законска обавеза Завода, стручне институције, која прикупља и обрађује податаке о природи и природним вредностима, прати стање и оцењује очуваност природе и степен угрожености објеката геонаслеђа, дивљих врста и њихових станишта, станишних типова, екосистема, еколошки значајних подручја, заштићених подручја, еколошке мреже и предела и еколошких коридора.

Завод је у 2020. години реализовао већину постављених циљева и активности планираних у Програму и поред специфичне ситуације условљене пандемијом вируса Covid-19. Примењене су све мере предострожности ради безбедног рада запослених, како у пословном простору Завода, тако и током теренског рада. Израђен је План примене мера за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести Covid-19, који је примењен у раду Завода.

Значајан део активности Завода односио се на валоризацију природних вредности појединих подручја у циљу израде студија и проглашења нових заштићених подручја на простору АПВ, као и у циљу израде студија ревизије заштите постојећих заштићених подручја. Реализована је већина планираних теренских излазака на подручја одређена за валоризацију природних вредности ради израде студије заштите природе.

Вршен је стручни надзор у постојећим заштићеним подручјима, а по потреби и у централним подручјима еколошке мреже и у издвојеним стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста.

Реализоване су бројне активности везане за активну заштиту ретких врста биљака и животиња и њихових станишта, као и збрињавање јединки строго заштићених и заштићених дивљих животиња којима је била потребна помоћ.

Пружана је стручна помоћ управљачима заштићених подручја у циљу спровођења адекватних мера и активности на управљању природном баштином. Остварене су бројне активности са локалним самоуправама, представницима удружења грађана, као и са медијима.

Остварена је интензива међународна сарадња, како кроз реализацију међународних пројаката у којима је Завод био партнер, корисник или заинтересована страна, тако и кроз сарадњу са међународним организацијама и асоцијацијама (IUCN, WWF, GIZ, EURONATUR и SavaParks Network).

Завод је активно учествовао у реализацији пројекта Европске уније (у даљем тексту: ЕУ) везаног за успостављање међународне еколошке мреже NATURA 2000 у Србији, у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, Министарством заштите животне средине, Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине и конзорцијумом „ЕPTISA“, задуженим за реализацију пројекта.

Програм рада Завода за 2020. годину био је заснован и на утврђеним краткорочним циљевима у области заштите природе, који су обухватили:

- почетак рада на валоризацији природних вредности у циљу израде студије заштите подручја у наредним годинама, као предлога за заштиту једног (1) новог заштићеног подручја: „Слатине Моравице“ (Слатине код Ватина и Маргине);
- наставак валоризације природних вредности у циљу израде студија заштите подручја у наредним годинама, као предлога за заштиту четири (4) нова заштићена подручја: „Новоселски рит“ (Дунавски ритови између Плавне и Бачког Новог Села); „Долине и пашњаци код Алибунара“ (Лесне долине на потезу од Добрице до Алибунара); „Долине код Падине“ (Долина-Алаш код Падине) и „Слатине Шајкашке“ (Слатине између Жабља и Мошорина);
- израду студије заштите, као предлога за заштиту једног (1) новог заштићеног подручја: „Доња Мостонга“ (дорада студије);

- валоризацију природних вредности и израду студије ревизије заштите два (2) заштићена подручја: СП „Бела топола у Савином Селу“ и СП „Оскоруша код Хопова“;
- почетак валоризације природних вредности у циљу израде студије ревизије заштите у наредним годинама, једног (1) заштићеног подручја: Парк шума „Букински храстик“;
- завршетак валоризације природних вредности подручја и израда студије ревизије заштите два (2) заштићена подручја: ПП „Палић“ и СП „Стари парк Соколац у Новом Бечеју“.
- активности на управљању Резерватом биосфере „Бачко Подунавље“;
- активности на успостављању прекограничног Резервата биосфере „Мура – Драва – Дунав у пет држава“;
- наставак рада на успостављању еколошке мреже у АПВ као дела Националне Еколошке мреже РС са посебним освртом на еколошке коридоре и приоритетне типове станишта за заштиту;
- рад на успостављању ЕУ еколошке мреже NATURA 2000 у Панонском биогеографском региону у РС, са посебним освртом на сарадњу са носиоцима пројеката;
- учешће у спровођењу ратификованих међународних уговора о заштити природе;
- давање услова за радове на заштићеним природним добрима, издавање мишљења на план управљања заштићеног подручја;
- стручни надзор и сарадња са управљачима заштићених природних добара;
- праћење стања и примена активних мера заштите на очувању строго заштићених врста и станишта приоритетних за заштиту;
- утврђивање услова и мера заштите природе и природних вредности у поступку израде и спровођења просторних и урбанистичких планова, пројектне документације, основа (шумских, ловних, риболовних, водoprивредних и др.), програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу;
- пружање стручне помоћи управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима на заштити природе, предела и природних добара;
- континуирани развој Информационог система Завода, на апликативном и нивоу систематизације података, уз рад на Гео-порталу;
- наставак рада на прилагођавању интегралног Информационог система Завода (у даљем тексту: ИИС), како би се створили предуслови да се његов део интегрише у национални Информациони систем за потребе заштите природе и израде еколошке мреже NATURA 2000 у РС;
- разраду услова за размену података са другим субјектима и дефинисање поступака за аутоматско издвајање сета података из база;
- континуирану примену GIS технологија у графичкој обради података за заштићена подручја и еколошку мрежу;
- сарадњу са заинтересованим странама у заштити природе;

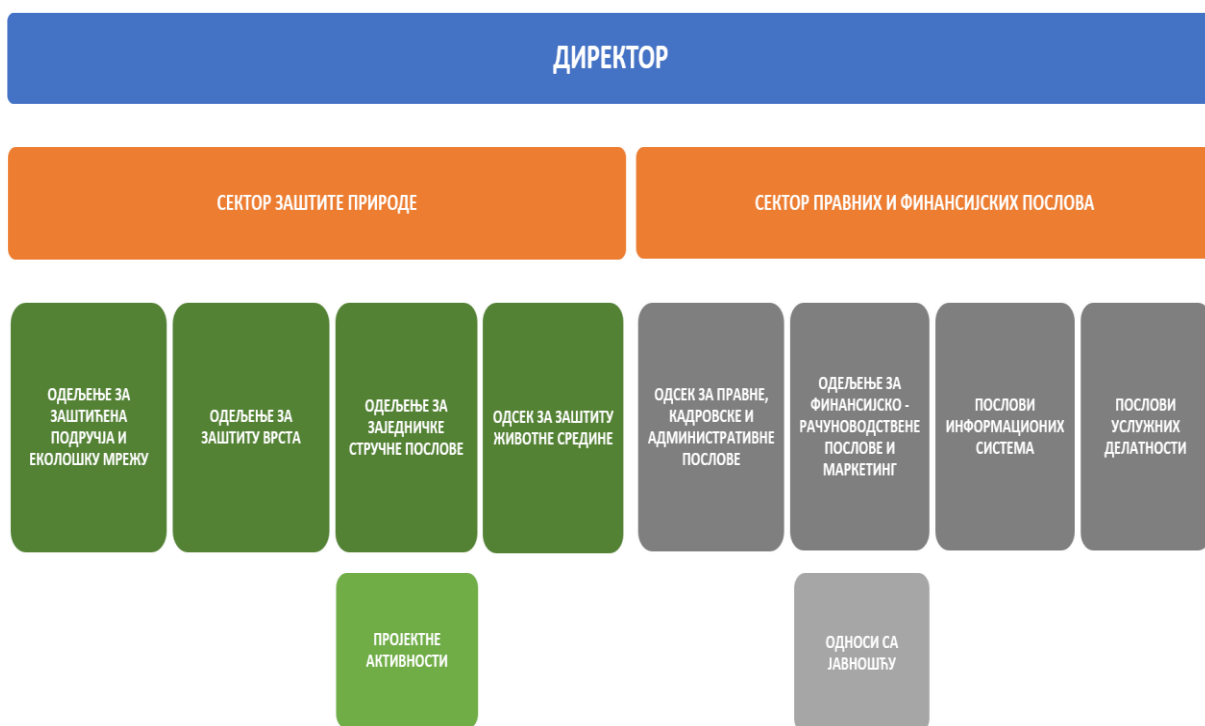

- израду решења о условима заштите природе и мишљења са циљем очувања и унапређења биолошке и геолошке разноврсности и одрживог коришћења природних ресурса;
- промоцију и презентацију значаја очувања природе;
- организовање и спровођење васпитно-образовних и промотивних активности у области заштите природе презентацијом широј јавности и упознавање с биљним и животињским врстама које чине изложбену поставку Завода;
- унапређење web презентације Завода;
- учешће у изради законских и подзаконских аката;
- рад на осавременавању и плану за реконструкцију изложбене поставке у згради Завода;
- реализацију постојећих међународних пројекта, према потписаним уговорима;
- рад на припреми предлога пројекта и остваривању пројектних партнерстава у оквиру позива за достављање предлога пројекта расписаних у 2020. години;
- реализацију уговорених пројекта у којима је Завод партнер: 1) Protecting and restoring ecological connectivity in the Mura-Drava-Danube river corridor through cross-sectoral cooperation (lifelineMDD); 2) Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian Region (PANNONEAGLE); 3) Active sensor monitoring Network and environmental evaluation for protection and wise use of wetlands and other surface waters (SeNSWET); 4) Preserving Sava River Basin Habitats through Transnational management of Invasive Alien Species (SAVA TIES).
- реализацију пројекта у којима је Завод придружени партнер: 1) IPA - EU for Serbia - Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection (NATURA 2000; 2018/S 039-084316); 2) Feasibility study for floodplain restoration on transborder site Sračva – Bosut; 3) Традиционална испаша као начин управљања шумским и мочварним стаништима.
- реализацију пројекта у којима је Завод корисник: 1) Improving water quality in the Danube river and its tributaries by integrative floodplain management based on Ecosystem Services (IDES).
- реализацију пројекта које Завод прати и подржава као заинтересована страна: 1) Supervision and Environmental Monitoring of River Training and Dredging Works on Critical Section on the Danube River; 2) Sustainable protection of lower Danube sturgeons by preventing and counteracting poaching and illegal wildlife trade (Life and Danube Sturgeons); 3) Danube River Basin Hydromorphology and River Restoration (DYNA); Danube Floodplain - Reducing the flood risk through floodplain restoration along the Danube River and tributaries.
- реализацију пројекта које Завод реализује у оквиру уговорених обавеза на принципу стручне услуге: 1) Regional guidelines on ecosystem services assessment and valuation (ESAV) in processes of establishing and managing of protected areas in Western Balkans.

3. ОРГАНИЗАЦИОНА И КАДРОВСКА СТРУКТУРА

3.1. ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Полазећи од Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе бр. 05-3266 од дана 20.11.2019. године утврђена је следећа организациона шема:

Завод, према горе цитираном Правилнику има 45 систематизованих радних места. На крају 2020. године у Заводу се у радном односу налазило једно (1) именовано лице и 42 запослених на неодређено време.

3.2. КАДРОВСКА СТРУКТУРА

Бројно стање и попуњеност људских капацитета у Покрајинском заводу за заштиту природе (стање на дан 31.12.2020. године)

	Број запослених предвиђен Правилником о систематизацији	Број запослених на неодређено време	Број запослених на одређено време (именовано лице)	Број запослених на неодређено време и именовано лице	Број запослених чији је радни однос у мировању (на неодређено време)
Директор	1		1	1	
СЕКТОР ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ	30	29		29	
Одељење за заштићена подручја и еколошку мрежу	8	8		8	
Одељење за заштиту врста	8	8		8	
Одељење за заједничке стручне послове	9	8		8	
Одсек за заштиту животне средине	4	4		4	
СЕКТОР ПРАВНИХ И ФИНАНСИЈСКИХ ПОСЛОВА	14	13		13	1
Одељење за финансијско-рачуноводствене послове и маркетинг	6	6		6	
Одсек за правне, кадровске и административне послове	4	3		3	1
Послови информационих система	2	2		2	
Послови услужних делатности	1	1		1	
УКУПНО	45	42	1	43	1

ОСНОВНА ДЕЛАТНОСТ

4. СТРУЧНИ ПОСЛОВИ ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ - РЕАЛИЗАЦИЈА ЦИЉЕВА РАДА ЗАВОДА У 2020. ГОДИНИ

4.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

4.1.1. ЗАШТИТА ПОДРУЧЈА

Табела 1. Индикатори активности везаних за заштиту подручја

Индикатор	Планирано у 2020. години	Обављено у 2020. години	Носиоци посла
Валоризација природних вредности (број подручја)	12	12	Сектор заштите природе уз подршку Сектора правних и финансијских послова
Израда студија заштите (број студија)	5	5	
Престанак заштите подручја	1	0	
Повећање површине предложене за заштиту у оквиру израђених студија (површина у ha)	3.175 ha		

Током 2020. године у складу са Програмом заштите природних добара, вршена су теренска истраживања на валоризацији природних вредности на дванаест (12) просторних целина. Израђено је пет (5) студија заштите, као стручно-документационе основе за успостављање заштите подручја, од којих четири (4) представљају ревизију заштите постојећих заштићених подручја, а једна (1) студију прве заштите подручја. Истраживања и израде студија заштите, планирани су у периоду 2021-2023. године.

Укупно повећање површине, које се предлаже за заштиту на основу израђених студија је 3.175 ha.

Од наставка валоризације подручја у циљу израде студије заштите Богојевачког рита и Слатина код Руског Крстура се одустало, с обзиром да је утврђено да простори немају довољно елемената за стављање под заштиту као заштићена подручја, али да треба да задрже статус издвојених станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста.

У 2020. години су започета или настављена вишегодишња теренска истраживања на валоризацији природних вредности четири (4) нова подручја („Новоселски рит“, „Слатине Моравице“, „Долине и пашњаци код Алибунара“ и „Долине код Падине“) и ревизији заштите једног (1) постојећег заштићеног подручја (Парк шума „Букински храстик“).

4.1.1.1. ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ ПОДРУЧЈА У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ И УСПОСТАВЉАЊА НОВИХ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА ТОКОМ 2020. ГОДИНЕ

1. Новоселски рит (Дунавски ритови између Плавне и Бачког Новог Села)

Завод је у 2020. години наставио са радом на валоризацији природних вредности будућег заштићеног подручја „Новоселски рит“ у циљу прикупљања података за израду студије заштите и успостављања новог заштићеног подручја. Валоризација природних вредности започета је током 2019. године, а завршетак студије је планиран за крај 2021. године. Будуће заштићено подручје ће се налазити у општини Бач и обухватиће део простора који се налази уз реку Дунав у небрањеном делу катастарских општина Плавна и Бачко Ново Село. Корисник простора Новоселског рита је ЈП „Војводинашуме“, ШГ „Нови Сад“, ШУ „Плавна“ а назив газдинске јединице је „Плавањске шуме“. У току реализованих теренских обилазака терена обављени су разговори са заинтересованим странама: ЈП „Војводинашуме“, професионалним аласима, спортским риболовцима, сточарима и др. Током 2021. године се такође планира обављање разговора са локалном самоуправом у општини Бач у циљу представљања досадашњих резултата на истраживању простора и анализе будућих корака по питању стављања подручја Новоселског рита под заштиту.

Забележене врсте водоземаца су: мали мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), подунавски мрмољак (*Triturus dobrogicus*), крекетуша (*Hyla arborea*), црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), обична крастача (*Bufo bufo*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*), мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*) и велика зелена жаба (*Pelophylax ridibundus*). Од гмизаваца су забележене следеће врсте: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), зелембаћ (*Lacerta viridis*), Ескулапов смук (*Zamenis longissimus*), белоушка (*Natrix natrix*) и рибарица (*Natrix tessellata*).

Значајне забележене врсте птица су: црна рода (*Ciconia nigra*), велика бела чапља (*Egretta alba*), мрка чапља (*Ardea purpurea*), белорепан (*Haliaeetus albicilla*), патка њорка (*Aythya nyroca*), белобрка чигра (*Chlidonias hybrida*), црна жуна (*Dryocopus martius*), брегуница (*Riparia riparia*) и сива мухарица (*Muscicapa striata*).

Површина планирана за валоризацију је око 600 ха. Студија заштите биће израђена у 2021. години.

Слика 1:
Новоселски рит.

2. Слатине Моравице (Слатине код Ватина и Маргите)

У току 2020. године започета је валоризација подручја које обухвата слатинска станишта уз реку Моравицу, код Ватина и Маргите, укључујући локалитете Рит и Селиште. Ови локалитети се налазе издвојени у оквиру еколошке мреже, као следећи полигони: ПЛА08б (Пашњаци на слатинама у околини Маргите), ПЛА08ц (Пашњаци на слатинама у околини

Маргите), ПЛА08д (Пашњаци на слатинама у околини Маргите), ВРШ01а (Пашњаци код Ватина) и ВРШ01б (Пашњаци на Селишту).

Слика 2:
Слатине уз Моравицу код Маргите.

Забележене врсте водоземаца су: мали мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), крeketуша (*Hyla arborea*), црвентрби мукач (*Bombina bombina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*), мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*) и велика зелена жаба (*Pelophylax ridibundus*), а гмизаваца: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*) и белоушка (*Natrix natrix*). Површина планирана за валоризацију је око 1.900 ha. Студија заштите биће израђена у 2023. години.

Значајне забележене врсте птица су: степски соко (*Falco cherrug*) и сива мухарица (*Muscicapa striata*).

3. Долине и пашњаци код Алибунара (Лесне долине на потезу од Добрице до Алибунара)

Завод је у 2019. години започео са радом на валоризацији природних вредности подручја „Лесне долине на потезу од Алибунара до Добрице” у циљу израде студије заштите и успостављања новог заштићеног подручја. Предметно подручје планирано је за валоризацију у склопу истраживања слатина Баната.

У току 2020. године, Завод је у циљу валоризације природних вредности обавио шест теренских изласка. Теренска истраживања су обављена са аспекта флоре и вегетације, пољопривреде, геологије, херпетофауне, орнитофауне и фауне сисара. Истраживања су вршена на стаништима строго заштићених и заштићених врста АЛИ01 (Лесне долине код Алибунара), АЛИ02 (Ливаде код Алибунара), АЛИ03б (Ливаде и пашњаци од Добрице до Локве), АЛИ04 (Велике ливаде), АЛИ05а (Долине између Селеуша и Алибунара), АЛИ05б (Долине између Селеуша и Алибунара) и АЛИ08а (Бојтарова долина).

Током 2020. године детаљно је проучаван састав и распрострањеност васкуларне флоре, биљних заједница и станишних типова на слатинама и влажним ливадама у околини Селеуша (до потеза Велика могила, Владимировачки пашњак), односно у оквиру пет главних и бочних лесних долина између Селеуша и Алибунара: Бојтарова долина, Мали дол, Велика долина (мањи део) и његова веза са Делиблатском пешчаром, Владимировачки дол и Букурова долина. Том приликом је установљено да су слатинска и ливадска станишта релативно богата и очувана, док су лесне долине једним делом деградиране. Највреднији локалитети са становишта очувања диверзитета флоре су: пашњаци око Селеуша, Владимировачки дол и Букурова долина. Локалитети и аспекти планирани за даљу обраду су Велики дол (преостали, већи део), Крст долина и касно-летњи (август) аспект степских заједница у лесним долинама а посебно у Букуровој долини односно Велике ливаде (јужни део Владимировачког пашњака) и пролећни (април-мај) аспект слатина код Селеуша.

Теренска истраживања састава фауне водоземаца и фауне гмизаваца вршена су на простору лесних долина од Добрице до Алибунара, који је одређен за валоризацију. Валоризацијом влажних ливада у околини Селеуша, констатован је већи број адултних примерака строго заштићене врсте црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), као и неколико јединки строго заштићене врсте обичне чешњарке (*Pelobates fuscus*) у ларвеном стадијуму. Поред ових врста, констатовано је и присуство заштићене врсте зелене жабе (*Pelophylax kl. esculentus*). На сувљим деловима локалитета примећено је неколико јединки ливадског гуштера (*Lacerta agilis*).

Влажне ливаде у околини Селеуша, као плиће и ефемерно водено станиште, представљају одличан локалитет за парење, полагање јаја и развој ларви свих врста водоземаца. Ово је свакако локалитет који захтева даљу теренску обраду, посебно у рано-пролећним и пролећним месецима (период март-јун), када се у периоду парења и полагања јаја могу регистровати све овде присутне врсте водоземаца.

Обиласком Букурове долине, није пронађен велики број јединки из класе водоземаца нити из класе гмизаваца, али то се може објаснити и веома високим температурама у току обиласка терена. Потребно је обићи и све остале бочне лесне долине између Селеуша и Алибунара.

Локалитети и аспекти планирани за даљу обраду су: ранопролећни и пролећни аспект влажних ливада у околини Селеуша, као и пролећни и ранолетњи аспект лесних долина.

Слика 3:
Букурова долина.

Са аспекта пољопривреде извршена је анализа стања пољопривредних грана у ужем реону око будућег заштићеног подручја и евидентирање аутохтоних и других врста и сорти гајених биљака, као и аутохтоних и других раса домаћих животиња.

Фауна птица је истраживана на подручју Војтарове и Букурове долине, као и на пашњацима код Иланце. Забележено је 55 врста птица, углавном гнездарица тог подручја, међу којима доминирају птице певачице. Посебно вредне врсте гнездарице су: обична траварка (*Saxicola rubetra*), степска трептељка (*Anthus pratensis*), обична белогуза (*Oenanthe oenanthe*), обична грмуша (*Sylvia communis*), пољска јаребица (*Perdix perdix*), пчеларица (*Merops apiaster*) и пупавац (*Upupa epops*).

Теренска истраживањима фауне сисара вршена су у Букуровој долини, која представља највећу долину на простору предвиђеном за заштиту. У овој долини није утврђено присуство текунице (*Spermophilus citellus*). Утврђене су рупе јазаваца, а трагови указују на присуство куна (*Martes sp.*), зеца (*Lepus europaeus*) и лисице (*Vulpes vulpes*). Током обиласка нађен је леш обичног шумског миша (*Apodemus sylvaticus*). Забележене су и групације хумки кртице (*Talpa europaea*). Приоритет истраживања сисара на овом простору у 2021. години биће обилазак локалитета на којима живи текуница која представља строго заштићену врсту и једну од темељних вредности истраживаног подручја. Теренски изласци треба да обухвате сва три аспекта (пролећни, летњи и јесењи).

Површина планирана за валоризацију је око 1.900 ха. Студија заштите биће израђена у 2022. години.

4. Долине код Падине (Долина – Алаш код Падине)

Током 2020. године вршена је валоризација лесних долина код насеља Падина у Банату. Југоисточно од насеља се пруча издужена долина прекривена пре свега травним стаништима и мањим површинама под засадима багрема, дуда, сибирског бреста и копривића, под називом Долина и Алаш. На североисточном делу уз насеље налази се долина под називом Вишњичкова. Поступак валоризације природних вредности ради израде студије заштите, покренут је на основу званичне иницијативе Удружења грађана „Екоп“ из Падине. Теренски рад је започет 2019. и настављен током 2020. године. Студија заштите биће израђена у 2021. години.

Укупно су реализована четири теренска изласка током 2020. године, када су обиђени сви значајни локалитети у оквиру Долине, Алаша и Вишњичкове, који захватају површину од око 150 ха. Травне биљне заједнице су од посебног значаја, као и фауна птица, сисара и инсеката.

Слика 4:
Гостанка (*Phlomis tuberosa*) на Алашу.

Током 2020. године је проучен састав и распрострањеност васкуларне флоре, биљних заједница и станишних типова дуж падина лесне долина на потезу Долина и Алаш. Том приликом је утврђено да су на поменути локалитетима присутна пространа и релативно очувана панонска лесна степска станишта са ретким и угроженим представницима степске флоре и вегетације као што је строго заштићена врста: вунасти козинац (*Astragalus dasyanthus*) и заштићене врсте: витки кантарион (*Hypericum elegans*), патуљаста перуника (*Iris pumila*), гостанка (*Phlomis tuberosa*), бела жалфија (*Salvia aethiopsis*) и степски маслчак (*Taraxacum serotinum*), с тим да је са становишта очувања диверзитета васкуларне флоре и вегетације најзначајнији део долине на потезу Алаш. У овом делу долине је забележено и више стотина примерака заштићене врсте гостанке (*Phlomis tuberosa*) чије је ово једино познато станиште у Војводини данас.

Фауна птица је истраживана на подручју Долине, Алаша и Вишњичкове. Забележено је 38 врста птица, од којих се трећина може сматрати гнездарицама истраживаног простора, међу којима доминирају птице певачице. Посебно вредне врсте гнездарице су: сиви сврчак (*Lanius minor*), црноглава стрнадица (*Emberiza melanocephala*), белка (*Oenanthe oenanthe*), обична грмуша (*Sylvia communis*), пчеларица (*Merops apiaster*) и пупавац (*Upupa epops*).

Теренска истраживања фауне сисара вршена су на све три локације. Највећа популација текунице (*Spermophilus citellus*) забележена је у југоисточном делу Долине, као и на средишњем делу Вишњичкове. За разлику од претходних година, оне су се прошириле на северозапад и населиле травна станишта близу насеља Падина. Забележен је већи број јазбина од лисице (*Vulpes vulpes*) и јазавца (*Meles meles*). Забележене врсте водоземаца су: црвентрби мукач (*Bombina bombina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*) и мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*), а гмизаваца: ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), зелембаћ (*Lacerta viridis*) и смукуља (*Coronella austriaca*). Површина планирана за валоризацију је око 150 ha. Студија заштите биће израђена у 2021. години.

4.1.1.2. ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ ПОДРУЧЈА У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ПОСТОЈЕЋИХ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА И ИЗРАДА СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ ТОКОМ 2020. ГОДИНЕ

1. Парк природе „Палић“

Ревизија граница и режима ПП „Палић“ је покренута на основу иницијативе Града Суботица (допис бр. II-501-287/2019 од 24.10.2019. године). Главни циљеви ревизије су проширење граница заштићеног подручја на катастарске парцеле које су након експропријације уређене као мултифункционални приобални заштитни појас, а истовремено изузимање катастарских парцела у грађевинском рејону на којима се циљеви заштите могу остварити и кроз забране и ограничења која важе у заштитној зони. Такође је планирано припајање ПП "Палић" два стабла тисе, за која је раније предложено стављање под заштиту као Споменика природе "Два стабла тисе на Палићу", као и редефинисање статуса других значајних стабала у оквиру ПП „Палић“.

Валоризација простора извршена је теренским обиласцима 27. маја и 5. јуна 2020. године. Теренски рад за допуну података о дендролошким вредностима је извршила стручна служба Управљача, која је такође допринела ревизији својим биотичким и картографским подацима.

Радни састанак са заинтересованим странама (Управљач заштићеног подручја ЈП „Палић-Лудаш“, „Парк Палић“ д.о.о. (развој туризма), ЈП за упр. путевима, урбанистичко планирање и становање и ЈКП „Водовод и канализација“ Суботица) одржан је 22.октобра

2020. године у организацији Службе за заштиту животне средине и одрживи развој Секретаријата за пољопривреду и заштиту животне средине Градске Управе Суботице. На састанку су приказане измене предложене од стране Завода, а у периоду од 26. новембра. до 21. децембра 2020. године су се одвијале консултације са наведеним корисницима простора путем е-поште. Након завршетка студије ревизије заштите природе, површина под заштитом је остала приближно иста.

Слика 5: Палић.

2. Споменик природе „Стари парк Соколац у Новом Бечеју“

СП „Стари парк Соколац у Новом Бечеју“ стављен под заштиту Решењем Скупштине општине Нови Бечеј бр. 03-633-3/74 („Сл. лист општине Нови Бечеј“, бр. 1/74). Заштићени део природе налази се на катастарској парцели 4824/2 КО Нови Бечеј, на површини од 4 ха 59 а 62 м². Решењем о измени Решења о стављању под заштиту закона Стари парк „Соколац“ у Новом Бечеју бр. II 02-633-1/2009 од 19.02.2009. године. Стари парк Соколац се налази на територији општине Нови Бечеј, КО Нови Бечеј, парцела број 22063/1 (земљиште под зградом – објектом површине 08 а 10 м² и јавни парк површине 05 ха 38 а 02 м², све у рудини Пречка, укупне површине 05 ха 46 а 12 м²).

Слика 6:
Стари парк Соколац.

Након спроведеног поступка приватизације, нови већински власник радне организације ПК "Бисерно острво "ООУР" Соколац", постао БД АГРО АД из Добановаца Решењем је дужан да чува и одржава заштићени део природе. Решењем о измени Решења о стављању под заштиту закона Стари парк Соколац у Новом Бечеју („Сл. лист општине Нови Бечеј”, бр. 9/16) даје се на старање ЈКП „Комуналац“ Нови Бечеј из Новог Бечеја.

Завод је припремио студију заштите Споменик природе „Стари парк Соколац“ која представља ревизију природних и створених вредности заштићеног подручја. Током 2019. и 2020. године, у поступку ревизије природних и створених вредности, анализирани су хортикултурне, амбијенталне и културно-историјске вредности и припремљена студија заштите која представља стручно-документациону основу за успостављање ревизије заштите и проглашење Споменика природе „Стари парк Соколац“. На основу законских овлашћења, Покрајински завод за заштиту природе је доставио студију заштите Градској управи за заштиту животне средине, односно Општини Нови Бечеј на даљу процедуру, ради доношења новог акта о заштити.

Стари парк Соколац представља стилски обликовано окружење дворца породице Дунђерски са почетка 19. века. Пописом дендрофлоре парка евидентирано је 34 дрвенаста таксона. Поред хортикултурних и историјских вредности са аспекта пејзажне архитектуре, парк садржи сађене строго заштићене и заштићене врсте дендрофлоре ван свог природног станишта. Парк има васпитно-образовну, научно-истраживачку, развојну, санитарну, естетску и еколошку функцију.

Предложена је граница заштићеног подручја која обухвата катастарске парцеле бр. 22063/1 и 22063/2 К.О. Нови Бечеј укупне површине 57.112 м², у оквиру режима заштите III степена. Споменик природе је III категорије заштите - заштићено подручје локалног значаја, према члану 17. Закона о заштити природе.

3. Споменик природе „Бела топола у Савином Селу“

Бела топола (*Populus alba*) у Савином Селу је први пут стављена под заштиту 1986. године, Решењем Скупштине општине Титов Врбас, као Природни споменик-редак примерак биљног света (Решење бр. 633-2/86-III од 26. јуна 1986. године). Доношењем Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010-испр., 14/2016 и 95/2018-др.закон), стекле су се законске основе за покретање поступка ревизије заштите природних вредности. С обзиром да је од успостављања заштите прошло више од 34 године, Завод је извршио ревизију природних и створених вредности стабла за потребе нове заштите.

Слика 7:
Бела топола (*Populus alba*)
у Савином Селу.

СП „Бела топола у Савином Селу“ налази се у Улици Маршала Тита, са десне стране пута за Врбас, на углу испред куће бр. 19, на делу катастарске парцеле број 1029 Е (К.О. Савино Село) и заузима површину од 380 m², која представља пројекцију крошње на подлози.

Током 2020. године у поступку ревизије природних и створених вредности, анализирани су дендролошке и амбијенталне вредности стабла. Након извршене валоризације, утврђено је да су темељне вредности заштићеног стабла знатно нарушене. Један од разлога је и неадекватно и неправовремено спровођење мера неге и заштите.

Бела топола захтева дубока, свежа и плодна земљишта. Не подноси кисела земљишта и воду која дуже стагнира. Може да поднесе незнатну количину соли у земљишту. На површини на којој се налази СП „Бела топола у Савином Селу“ заступљена је карбонатна ливадска црница на лесној тераси, а која је и најзаступљеније земљиште у атару општине Врбас. На ливадској црници карбонатној бела топола у Савином Селу има оптималне услове за живот.

Бела топола и поред видљивих фитопатолошких оштећења представља једно од најрепрезентативнијих примерака ове лишћарске врсте у урбаној средини. Ово дрво у садашњем стању има више историјску вредност, јер као природни споменик ботаничког карактера има недостатке. Стабло је некада имало веома леп хабитус, великих димензија (висина 23 m, обим дебла 510 cm). Дебло се на висини од 3 m дели на три крака. Правилно распоређене три основне гране обликују круну пречника око 22 m. Током 2019. године импозантан изглед крошње нарушен је сушењем једне од три основне гране, чиме је нарушена и симетрија дрвета. Међутим, по осталим карактеристикама, представља занимљивост и особеност Савиног Села. Кора дебла је дубоко рељефна са јасно израженим вертикалним усецима. То је мушки примерак јер су ресице (чауре) сиве боје, дуге 4-7 cm, са упадљивим црно-црвеним прашницима. Старост беле тополе се процењује на 110-120 година. Својим солитерном положајем и импозантним димензијама ова стара топола суверено доминира у ширем простору, те представља посебно обележје околног пејзажа.

Завод је припремио студију заштите СП „Бела топола у Савином Селу“ која представља ревизију природних и створених вредности заштићеног природног добра. Студија је достављена општини Врбас, односно Секретаријату за заштиту животне средине, на даљи поступак ради доношења акта о заштити.

4. Споменик природе „Оскоруша код Хопова“

Природни споменик „Стабло оскоруше (*Sorbus domestica*)“, редак примерак биљног света. проглашен је 1976. године Решењем Скупштине општине Ириг бр. 633-4/76-01 од 29.07.1976. године, („Сл. лист општине Срема“, бр. 18/76).

Слика 8: Оскоруша (*Sorbus domestica*) код Хопова.

Стабло је старо око 200 година и се налазило се раније на катастарским парцелама број 1618/5 и 1618/6 (КО Ириг), у зони воћњака на потесу Хопово-њиве и редак је примерак ове врсте у Војводини. Укупна површина под заштитом износила је 400 m², односно простор величине 20x20 метара.

Служба за катастар непокретности Ириг је 2007. године ставком списка извршила утапање више катастарских парцела, укључујући и две на којима се налази заштићено природно добро, при чему је формирана јединствена нова парцела бр. 1617/1, на којој се сада налази заштићено стабло.

Студијом ревизије заштићеног стабла, дефинисано је да је то Споменик природе „Оскоруша код Хопова“, заштићено природно добро III категорије.

4.1.1.3. ПОДРУЧЈА ЗА КОЈА СУ ИЗРАЂЕНЕ СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ ДОПУЊЕНЕ СТРУЧНИМ И ПРОСТОРНИМ ПОДАЦИМА ТОКОМ 2020. ГОДИНЕ

1. Парк природе „Доња Мостонга“

Студија је израђена крајем претходне године, али због немогућности коришћења електронске базе података Републичког геодетског завода (у даљем тексту: РГЗ), везаних за катастарске подлоге, није било могуће финализовати послове на картографским и другим прилозима. Након што је у другој половини 2020. године омогућено добијање наведених података од РГЗ, извршено је комплетирање студије заштите Парка природе „Доња Мостонга“, са прилозима. Површина подручја обухваћена студијом заштите износи 3.175 ha.

Слика 9: Доња Мостонга.

4.1.1.4. ПОДРУЧЈА ЗА КОЈА ЈЕ ПРОДУЖЕНА ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ

1. Предео изузетних одлика „Слатине Шајкашке“

Простор слатина у околини Жабља планиран је за валоризацију у склопу истраживања слатина Средње Бачке. Теренски рад на валоризацији природних вредности је започет у 2019. години. Теренска истраживања реализована су током маја, јуна, јула и септембра 2020. године. Валоризовани су локалитети Ракиташ (ЖАБ03а), Ливаде (ЖАБ03б), Пустара (ЖАБ04б), Раскопшаница (ЖАБ04д), Мутњача, Сенокос (ЖАБ07), Горњи Шарић (ТИТ05ц), Шарић и Свињска пустара (ТИТ05б). У односу на податке из 2019. године, у којој су као темељне вредности утврђене ботаничке и орнитолошке вредности, ове сезоне се као посебно значајни за валоризацију издвајају подаци о стаништима текуница (*Spermophilus citellus*), са већег броја локалитета. Обе радне сезоне, 2019. и 2020. године, биле су релативно сушне, тако да аспект Слатина код Жабља и Мошорина током влажнијих сезона, од којих су слатине генерално јако зависне, није адекватно сагледан. Имајући у виду да се ово подручје простире на територијама општина Жабал и Тител, радни назив је промењен у „Слатине Шајкашке“.

Слика 10: Слатине код Жабља.

На слатинама „Шајкашке“ забележене су следеће врсте водоземаца: мали мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), подунавски мрмољак (*Triturus dobrogicus*), крекетуша (*Hyla arborea*), црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), обична крастача (*Bufo bufo*), зелена крастача (*Pseudepidalea viridis*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*) и мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*). Од гмизаваца су забележене врсте: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), зелембаћ (*Lacerta viridis*), зидни гуштер (*Podarcis muralis*), степски гуштер (*Podarcis tauricus*), Ескулапов смук (*Zamenis longissimus*) и белоушка (*Natrix natrix*).

Теренска истраживања су обављена у планираним терминима и већи део текстуалних прилога за студију је завршен у року. Посао на комплетирању студије заштите међутим није могао да буде доведен до краја услед кашњења са одобравањем/прослеђивањем неопходних катастарских подлога од стране РГЗ, као и због пандемије корона вируса и немогућности стручног сарадника за ботанику да услед болести доврши један од кључних прилога за студију (флора и вегетација). Неопходне допуне теренских истраживања из те области ће се обавити током 2021. године и након тога студија ће бити комплетирана.

Површина подручја која ће бити обухваћено студијом заштите износи око 2.600 ха.

4.1.1.5. ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ ПОДРУЧЈА У ПОСТУПКУ РЕВИЗИЈЕ ЗАШТИТЕ ПОСТОЈЕЋИХ ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА У ЦИЉУ ИЗРАДЕ СТУДИЈЕ ЗАШТИТЕ

1. Парк шума „Букински храстик“

Током 2020. године започета је валоризација подручја које је под заштиту стављено 1973. године као шума са посебном наменом, на површини од 280 ха (Решење Извршног већа САП Војводине, бр. 01-110/24-73). Теренска валоризација је започета током 2020. године, а завршетак валоризације и израда студије заштите планирана је за крај 2021. године. Ревизија заштите покренута је на основу иницијативе Војне установе „Моровић“.

Токоме теренског рада у 2020. години забележене су следеће врсте водоземаца: крекетуша (*Hyla arborea*), црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), обична крастача (*Bufo bufo*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*) и мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*). Од гмизаваца су забележене следеће врсте: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), зелембаћ (*Lacerta viridis*) и белоушка (*Natrix natrix*).

Слика 11: Букински храстик.

4.1.1.6. ПОДРУЧЈА ЗА КОЈА НАКОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ НИЈЕ ПРИСТУПЉЕНО ИЗРАДИ СТУДИЈЕ ПРВЕ ЗАШТИТЕ

1. Слатине код Руског Крстура

Валоризација природних вредности подручја радног назива „Слатине код Руског Крстура“, укупне површине 321,18 ha, завршена је током 2020. године. Наведено подручје представља скуп функционално повезаних станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, која се под ознакама полигона: КУЛО5а (Слатине код Руског Крстура), КУЛО5б (Слатине код Руског Крстура), КУЛО5в (Слатине код Руског Крстура) и КУЛО5г (Слатине код Руског Крстура), налазе у бази података станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, у оквиру ИИС Завода.

Валоризовано подручје представља усамљени фрагмент претежно травних станишта на подручју средње Бачке, под веома снажним антропогеним (превасходно пољопривредним) притиском, који је испољен највише у смислу фрагментације станишта. Иако флора садржи поједине строго заштићене врсте, њихов број је знатно мањи од очекиваног за слична подручја, како због интензивне испаше, тако и због дуготрајног утицаја неповољних водопривредних активности.

Број строго заштићених врста дивљих животиња је веома мали у односу на подручја веће компактности, чак и под сличним антропогеним притиском. Није било могуће утврдити поуздане популационе параметре за већину представника фауне.

На основу резултата валоризације подручје утврђено је да оно не задовољава критеријуме за проглашење заштићеним, у смислу члана 4. став 1. тачка 26. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016 и 95/2018 - други закон), што је изнето у Образложењу о неприступању изради студије заштите подручја „Слатине код Руског Крстура“ (бр. 03-3281 од 24.12.2020. године).

Механизам заштите строго заштићених врста који је предвиђен члановима 8, 9, 74, 102. и 120. Закона о заштити природе довољан је за ефикасну заштиту врста које су забележене на овом простору. Предлаже се да заштита овог простора и даље функционише кроз заштиту станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста у Србији, у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016, 98/2016).

2. Богојевачки рит

Завод је у оквиру планирања валоризације природних вредности у циљу успостављања нових заштићених подручја предвидео истраживање и валоризацију природних вредности простора Богојевачки рит у периоду 2020-2022.године. Према ИИС који води Завод, тај простор представља скуп издвојених полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста, која су под ознакама: ОЦА01 (река Дунав – приобални појас), ОЦА02 (Богојевачки рит) и ОЦА07 (Камариште-ловиште).

У поређењу са сличним и већ заштићеним подручјима у непосредној околини, као што је СРП „Горње Подунавље“, истраживано подручје, имајући у виду однос његове величине и укупног сиромаштва флористичког фонда (а нарочито незнатне заступљености заштићених

и строго заштићених врста и станишних типова приоритетних за заштиту на територији Србије) и нарушену структуру вегетације, није, у садашњем стању, у довољној мери репрезентативно нити значајно са становишта очувања диверзитета флоре и вегетације да би у ботаничком смислу завређивало статус заштите, изнад статуса значајног станишта-полигона у оквиру националне еколошке мреже.

Шумска вегетација је претежно антропогеног порекла или под великим утицајем антропогених активности. Ови типови станишта нису приоритетни за заштиту према Правилнику о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“, 35/2010). Из претходно наведених разлога, из угла заштите шумских екосистема, нема основа за стављање предметног простора под заштиту.

Што се тиче фауне, валоризацијом је забележен мањи број строго заштићених врста у односу на суседна подручја какво је СРП „Горње Подунавље“, Плављанско-новоселски рит, подручје средње Мостонге и др.

Генерално, резултати валоризације подручја Богојевачког рита показују да истраживано подручје нема основ за статус заштићеног подручја, већ треба да буде и даље третирано као скуп станишта (полигона) строго заштићених и заштићених дивљих врста, у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010, 47/11, 32/16 и 98/16).

На основу свега напред изнетог, утврђено је да оно не задовољава критеријуме за проглашење заштићеним, у смислу члана 28. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010–исправка, 14/2016 и 95/2018 - други закон), што је изнето у Образложењу за завршетак (престанак) теренских истраживања – валоризације природних вредности простора „Богојевачки рит (бр. 03-2148 од 3.09.2020. године).

4.1.1.7. УЧЕШЋЕ У ПРОЦЕСУ ПРОГЛАШЕЊА ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА

На основу члана 43. Закона о заштити природе, предлагач акта обезбеђује јавни увид и организује јавну расправу о предлогу акта о проглашењу подручја и стручној основи – студији о заштити. Током 2020. године, у складу са актуелном епидемиолошком ситуацијом, нису одржаване јавне расправе у вези са проглашењем нових заштићених подручја.

У складу са чланом 42. став 6. Закона поступак заштите природног подручја је покренут када завод достави студију заштите надлежном органу и Министарство обавести јавност о поступку покретања заштите природног подручја на интернет страници Министарства. Током 2020. године на интернет страници Министарства заштите животне средине наша су се Обавештења о покретању поступка заштите следећих подручја:

1. ПП „Бегечка јама“ (9.07.2020. године; ревизија постојеће заштите подручја; предложено повећање површине под заштитом 110 ha)
2. ПП „Полој“ (20.07.2020. године; прва заштита подручја, предложена површина под заштитом 2065 ha)
3. ЗС „Велики римски шанац“ (20.07.2020. године; прва заштита подручја; предложена површина под заштитом 98 ha)

На интернет страници Министарства заштите животне средине, 20.07.2020. године постављена су Обавештења о покретању поступка заштите следећих подручја, за четири стабла на територији Града Новог Сада. Међутим, пре тога су већ били донети акти о заштити четири Споменика природе: СП „Стабло гинка код хотела Парк у Новом Саду“ („Сл. лист Града Новог Сада“, бр. 59/2019), који се налази на репрезентативној зеленој површини испред главног улаза у хотел „Парк“, на делу к.п. бр. 7530/1 (К.О. Нови Сад I). СП „Храст лужњак на Петроварадинској тврђави („Сл. лист Града Новог Сада“, бр. 59/2019), који се налази у дворишту Академије уметности на Петроварадинској тврђави, на делу на к.п. бр. 1133/1 (К.О. Петроварадин). СП „Стабло копривића у Улици Мирослава Антића у Новом Саду“ („Сл. лист Града Новог Сада“, бр. 59/2019), који се налази поред Галерије ликовне уметности, на делу к.п. бр. 577/1 (К.О. Нови Сад II). СП „Стабло тисе у Улици Мирослава Антића у Новом Саду“ („Сл. лист Града Новог Сада“, бр. 59/2019), који се налази на самом улазу двориште куће у Улици Мирослава Антића бр. 4, на делу к.п. бр. 579 (К.О. Нови Сад II).

У складу са чланом 42. став 7. Закона о заштити природе, подручје за које је покренут поступак заштите сматра се заштићеним у складу са Законом, а до доношења акта о проглашењу примењују се мере прописане у студији заштите.

У наредном периоду Завод ће извршити консултације са другим општинама и градовима у АПВ у циљу прослеђивања студија заштите Министарству, за подручја за која је предвиђено да буду заштићена на локалном нивоу (III категорија - заштићено подручје локалног значаја, члан 17. Закона о заштити природе).

4.1.2. СТРУЧНИ НАДЗОР У ЗАШТИЋЕНИМ ПРИРОДНИМ ДОБРИМА, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈСКИМ СЛУЖБАМА И УПРАВЉАЧИМА ЗАШТИЋЕНИХ ПОДРУЧЈА

Табела 2. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатори	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број стручних надзора у заштићеним подручјима	44	Сектор заштите природе уз подршку Сектора правних и финансијских послова
Број стручних надзора у сарадњи са инспекцијом у вези строго заштићених и заштићених врста	13	

Стручни надзор над стањем и спровођењем мера заштите у заштићеним природним добрима, као и над строго заштићеним и заштићеним врстама, уз пружање стручне помоћи управљачима заштићених подручја, представљају Законом утврђену делатност Завода.

4.1.2.1. СТРУЧНИ НАДЗОР, КОНТРОЛА СТАЊА И СПРОВОЂЕЊА МЕРА ЗАШТИТЕ У ПРИРОДНИМ ДОБРИМА И СТРУЧНА ПОМОЋ УПРАВЉАЧИМА ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА, САРАДЊА СА ИНСПЕКЦИЈОМ

У наставку је изнет преглед стручних надзора, реализованих у појединим заштићеним подручјима на територији АПВ током 2020. године:

- **НП „Фрушка гора“** – обављена три стручна надзора: 11.06.2020. године и 5.10.2020. године, на тему контроле изградње инфраструктуре, а 9.10.2020. године на тему изливања нафтних деривата услед превртања цистерне на магистралном путу.
- **СРП „Обедска бара“** – обављено пет стручних надзора: 7.02.2020. године обилазак влажних ливада и пашњака где се врши традиционално напасање стоке, као и у шума Купинских греда; 21.05.2020. године (обилазак Купинског Кута и Ливада Мајке Ангелине); 3.06.2020. године обилазак заштитне зоне где се планира изградња пречистача отпадних вода код Обрежа, као и локација са колонијом чапљи; 11.08.2020. године обилазак бара и шума у Купинским гредама, као и ревитализованих ливада и пашњака; 1.12.2020. године обилазак влажних ливада и пашњака и сагледавање ефеката традиционалне испаше и тарупирања вегетације где није било испаше, уз разговоре са управљачем и мештанима корисницима простора.
- **СРП „Пашњаци велике дропље“** – обављена три стручна надзора: 23.01.2020. године обилазак Јароша и Црног рита са циљем праћења популације велике дропље и птица грабљивица; 26.02.2020. године, стручни надзор популације велике дропље, подигнуте заштитне ограде и станишта унутар и око ње, уз учешће експерата из НП „Кишкуншаг“ и НП „Кереш – Марош“, из Мађарске, је пружена саветодавна помоћ претежно на тему управљања заштитном оградом за велику дропљу и стаништима унутар ње; 13.11.2020. године, обилазак Јароша и поправљање заштитне ограде за велику дропљу у зони капија, у сарадњи са управљачем.
- **СРП „Делиблатска пешчара“** – обављена три стручна надзора: 22.05.2020. године, обилазак северозападног дела Делиблатске пешчаре и локалитета Корн, сагледавање природних вредности и активности на ревитализацији травних станишта на песку; 2.07.2020. године, обилазак подручја Воловске паше у сарадњи са Управљачем и покрајинском инспекцијом за заштиту животне средине у циљу спречавања преоравања травних станишта и усклађивања инетерса шумарства и одрживог сточарства; 18.11.2020. године, обилазак Корна на тему изградње сточарских објеката.
- **СРП „Горње Подунавље“** – обављен један стручни надзор: 17.01.2020. године; обилазак Моношторског рита у сарадњи са Управљачем, у циљу усклађивања послова везаних за обнављање шума и остављање аутохтоних састојина и малих чистина.
- **СРП „Засавица“** – обављен један стручни надзор: 16.07.2020. године; обилазак централног дела заштићеног подручја у пратњи управљача, уз сагледавање богатства биодиверзитета влажних и травних станишта.
- **СРП „Славо копово“** – обављена два стручна надзора: 2.03.2020. године, извршен преглед фауне птица на пољопривредним површинама и слатинама око и уз рубове заштићеног подручја; 1.10.2020. године; стручни надзор на тему преоравања травних станишта.

- **СРП „Тителски брег“** – обављена два стручна надзора: 21.02.2020. године, обилазак локације код старе циглане где треба да буде изграђено хранилиште за некрофаге врсте птица; јул 2020. године, стручни надзор је обављен по пријави о уништавању станишта услед употребе хемијских средстава (режим заштите II степена, потез од Вилова ка Локу). Током надзора утврђено је присуство појединачних очуваних бусенова вишегодишњих трава што указује да на предметном локалитету није употребљаван хербицид. Највећи степен оштећења је уочен код једногодишњих врста које граде пролећну терофитску микрофлору која у ово доба године завршава вегетацију па је у сувом и ломљивом стању. Такође, на терену су уочени трагови јаке ерозије и спирања који су најизраженији у рубним деловима падина уз пољопривредне парцеле. На терену су примећени трагови јаке испаше и гажења као и честих пожара.
- **СРП „Ритови доњег потисја“** – обављен један стручни надзор: 9.06.2020. године, обављен на основу пријаве упућене од стране покрајинског инспектора за заштиту животне средине због уклоњене трске у режиму заштите II степена. Предметна трска је одложена на обали у режиму заштите III степена. На месту контакта बारे и канала В-300 на стационажи km 1+442 на десној обали канала је уклоњена вегетација у дужини од око 60 m (режим заштите II степена), али радови нису настављени због немогућности проласка багера, због влажног терена; 15.07.2020. године, стручни надзор због анонимне пријаве упућене покрајинском инспектору за заштиту животне средине да је „последње две године изграђено више објеката, од стране неформалног удружења "Сокаче" у оквирима границе СРП „Ритови доњег Потисја“ у режиму заштите II степена. Објекти су изграђени без услова заштите природе Завода.
- **СРП „Краљевац“** - стручна помоћ управљачу пружана је приликом израде планске документације (Програм управљања заштићеним подручјем за 2020. и 2021. годину, Програм управљања рибарским подручјем за 2020. и 2021. годину, План управљања за период 2020-2029. године, Програм управљања рибарским подручјем за период 2020-2029. године), током планирања ревитализације и одржавања ливадских станишта и станишта текунице, уклањања алохтоних и инвазивних дрвенастих и жбунастих врста, селективног излова алохтоних и инвазивних врста риба, решавања проблема услед нелегалне сече стабала, као и приликом дефинисања мера за управљања делом заштићеног подручја који представља станиште строго заштићене врсте рибе мргуде (*Umbra krameri*).
- **ПИО „Суботичка пешчара“** – обављена три стручна надзора: 4.09.2020. године, стручни надзор по позиву покрајинског инспектора за заштиту животне средине и уз присуство представника ЈП „Палић -Лудаш“, управљача ПИО „Суботичка пешчара“. Стручни надзор обављен је на локалитету Макова седмица, због пријаве управљача заштићеног подручја инспектору заштите животне средине, да је месна заједница „Макова седмица“ извршила сечу стабала и шибља у циљу чишћења путева и путног појаса на заштићеном подручју у режиму заштите III степена, без услова заштите природе. Обиласком терена утврђено је да је недозвољена радња извршена на путу који се пружа паралелно са гатером ЈП „Војводинашуме“; 4.09.2020. године, стручни надзор на локалитету у режиму заштите I степена због пријаве управљача заштићеног подручја да је извршено копање рупе и потискивање горњег слоја земљишта са циљем попуњавања оближње депресије на патролној стази која је након тога посута туцаником; 4.09.2020. године, стручни надзор на локалитету

Мајдан због пријаве управљача заштићеног подручја да је демолиран мобилијар као и да су оштећена три жива стабла од стране НН лица.

- **ЗС „Трсковача“** - пружана је стручна помоћ управљачу у поступку израде Програма управљања заштићеним подручјем за 2021. годину и Програма управљања рибарским подручјем за 2021. годину, као и при спровођењу активности и мера заштите подручја кроз телефонске разговоре, електронску пошту и теренске изласке.
- **ПП „Бељанска бара“** - обављена два стручна надзора: 26.02. и 28.08.2020. године, поводом извођење радова у првој фази уређења водотока Бељанске баре, на деоници водотока од km 12+675 до km 19+761.
- **ПП „Поњавица“** – обављен један стручни надзор: 12.11.2020. године, стручни сарадници Завода изашли су на терен ради сагледавања ефеката измуљивања водотока Поњавица код моста у Банатском Брестовцу. Изнуљивање је извршено у дужини од 300 m са обе стране моста.
- **ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“** – обављена два стручна надзора: 24.7.2020. године, стручни надзор по пријави инспекцијске службе за заштиту животне средине општине Жабал, приспеле електронском поштом, да је извршена изградња дивље плаже у оквиру ресторана СУР „Тиха Тиса“ из Чуруга, унутар ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“; 10.12.2020. године, стручни надзор по пријави покрајинског инспектора за заштиту животне средине, приспеле електронском поштом, а по претходној пријави управљача ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“, ЈП „Комуналац“ из Бечеја, да је уз к.п. бр. 23445 КО Нови Бечеј извршено насипање обале грађевинским отпадом и изграђен мол већих димензија од прописаних Решењем, унутар ПП „Стара Тиса код Бисерног острва“. Стручна помоћ управљачу је пружана током планирања вршења селективног излова алохтоних и инвазивних рибљих врста.
- **ПП „Бегечка јама“** - кроз састанке са управљачем, телефонске разговоре и електронску пошту, управљачу је пружана стручна помоћ при изради Плана управљања заштићеним подручјем за период 2020.-2029. године, Програма управљања рибарским подручјем за период 2020.-2029. године и Програма управљања ПП „Бегечка јама за 2020. и 2021. годину, као и Програма управљања рибарским подручјем у ПП „Бегечка јама“ за 2020. и 2021. годину. Испред управљача, ДТД Рибарство ДОО постављено је ново стручно лице задужено за заштићено подручје, те је и њему пружана стручна помоћ на сагледавању стања у ПП „Бегечка јама“, као и везано за потребне мере заштите овог подручја.
- **ПП „Палић“** - обављен један стручни надзор: 20.05.2020. године, над активностима ревитализације станишта и радова на пројекту приобалног зеленог појаса. Том приликом утврђено је значајно побољшање стања комплекса слатина и влажних ливада на Малом појилу. Предметни простор је претходних деценија постепено обрастао трском која се шири из језера. Смањење покривности тршњака прати повећање бројности популација ретких и строго заштићених врста. Обиласком секундарних влажних ливада уз северну обалу 2. и 3. сектора, као и појаса слатине уз Велико појило, на којима се сузбијање трске врши кошењем два пута годишње, такође је утврђено смањење покривности трске. Током обиласка терена припремљена је фото-документација о резултатима прве фазе подизања зеленила обалног појаса у оквиру KfW пројекта. Управљачу је пружена стручна помоћ при

спровођењу прописаних мера заштите за фауну риба. Представници Завода учествовали су као стручна помоћ у оквиру компоненте „Биоманипулација“ на пројекту „Заштита биодиверзитета језера Палић и језера Лудаш“, у склопу којег је вршен селективни излов пренамножене алохтоне и инвазивне врсте рибе сребрни караш (*Carassius gibelio*) на језеру Палић.

- **ПП „Камараш“** – обављен један стручни надзор: 10.11.2020. године, ради процене стања вегетације заштићеног подручја, а на основу дописа надлежних органа општине Кањижа којим је Завод обавештен да пашњаци и ливаде у ПП нису узети у закуп приликом лицитације пољопривредног земљишта. На терену је утврђено да су неке мале парцеле у приватном власништву такође запуштене. Влажне ливаде у долини Фољо, због биомасе која није одстрањена, већим делом су обрасле трском. На слатинском пашњаку субјединице Сигет дошло је до нагомилавања сувих биљних делова. Ово стање спречава развој одређених биљних врста и омогућује настанак ватре у пролећном периоду, угрожавајући гнезда и младунце заштићених и строго заштићених животињских врста које живе или се гнезде на земљи.
- **СП „Лесни профил код Старог Сланкамена“** - обављен један стручни надзор: 12.08.2020. године, извршен је са циљем утврђивања стања на заштићеном подручју. Обиласком терена утврђено је обрастање инвазивне врсте багрема око станишта строго заштићене врсте степске вишње (*Prunus fruticosa*), која представља једну од темељних вредности заштићеног подручја. Предложена је мера уклањања инвазивне врсте, што је и реализовано крајем септембра.
- **СП „Каменички парк“** - обављен један стручни надзор: 29.12.2020. године, са циљем контроле извођења радова приликом уклањања самониклог подраста у спрату жбуња, резивања сувих, трулих, преломљених грана, као и грана са фитопатолошким оштећењима око шетних стаза. Извршено је сађење 10 примерака црвеног кестена (*Aesculus x carnea* Hayne) и садња *Lonicera periclymenum 'Belgica'* и *Parthenocissus tricuspidata 'Veitchii'*, у циљу засењивања пергола над клупама.
- **СП „Футошки парк“** - обављен један стручни надзор: 14.05.2020. године, приликом извођења радова на садњи жбуња и приликом санације дела парковске површине. Предметни радови су од значаја за очување и унапређење биљног фонда и појачање ефикасности заштитног појаса у рубном делу заштићеног подручја. Током спровођења радова очуване су постојеће виталне биљке у окружењу без оштећења.
- **СП „Амерички платан у Футогу“** - обављен један стручни надзор: 14.01.2020. године, на позив управљача ЈКП „Градско зеленило“ над радовима на резивању заштићеног стабла.
- **СП „Платан у дворишту школе Милош Црњански“** - обављен један стручни надзор: 14.01.2020. године на позив управљача ЈКП „Градско зеленило“ над радовима на резивању заштићеног стабла.
- **СП „Копривић у центру Новог Сада“** - обављена су два стручна надзора: 11.06.2020. године, поводом контроле радова приликом санације одломљене гране; 5.10.2020. године, приликом третирања стабла са препаратом на бази триходерме. Оба стручна надзора реализована су по позиву управљача ЈКП „Градско зеленило“.
- **СП „Храст лужњак у дворишту црпне станице код Кумана“** - обављен један стручни надзор: 29.10.2020. године, на позив управљача ЈВП „Воде Војводине“ и месне заједнице Кумане, ради контроле радова на санацији стабла.

- **СП „Бела топола у Савином Селу“** – обављен један стручни надзор: 3.02.2020. године, на позив управљача, месне заједнице Савино Село, над радовима на резивању заштићеног стабла.
- **СП „Парк института у Сремској Каменици“** - обављен један стручни надзор: 1.12.2020. године, обављен је током извођења радова на постављању нове ограде око СП „Парк института у Сремској Каменици“, непосредно дуж улице Мајора Тепића.
- **Стручни надзор над заштићеним стаблима на територији Града Новог Сада** – обављен један стручни надзор: 12.06.2020. године, „годишњи мониторинг“ заштићених стабала обављен је на позив управљача ЈКП „Градско зеленило“.
- **Стручни надзор заштићених шумских резервата и подручја обухваћеног студијом заштите ПП „Босутске шуме“** – обављена два стручна надзора: 9.05. и 27.10.2020. године извршен је обилазак подручја Босутских шума, на позив корисника простора због потпуног исушивања баре „Брек“, што је констатовано на терену. Обиласком простора којим газдује Војна установа „Моровић“ утврђени су неки од фактора који негативно утичу на водостај. Сачињен је извештај о стручном надзору и дат предлог мера за решавање проблема.

4.1.2.2. СТРУЧНИ НАДЗОР У САРАДЊИ СА ИНСПЕКЦИЈОМ У ВЕЗИ ЗАШТИТЕ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ДИВЉИХ ВРСТА

Током 2020. године реализовано је више стручних надзора у сарадњи са инспекцијом за заштиту животне средине, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, а у вези са убијањем, незаконитим држањем, контролом промета и уништавањем станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста:

- 23.01.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом обављен је на берзи ситних животиња организованој испред градске хале "Мостонга" у Сомбору.
- 25.01.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом, уз асистенцију Полиције, на којем су одузете и пуштене на слободу строго заштићене врсте птица, певачице, реализован је у Суботици.
- 25.02.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом, уз асистенцију Полиције, због сумње на тровање, извршен је по питању пронађеног мртвог белорепана (*Haliaeetus albicilla*) код Новог Кнежевца.
- 13.04.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом, уз асистенцију Полиције, због сумње на тровање, извршен је због проналаска лешева строго заштићених врста птица код Бачке Тополе.
- 23.04.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом, уз асистенцију Полиције, због сумње на тровање, извршен је по питању пронађених 14 мртвих јединки еје мочварице (*Circus aeruginosus*) и три мишара (*Buteo buteo*) код Бачке Тополе.
- 6.07.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом обављен је по пријави за држање примерака строго заштићених врста код физичког лица у Суботици.
- 24.08.2020. године; стручни надзор у одгајивачници Тибора Бузе, Сента – Чока, због извоза соколова (*Falco sp.*) у Уједињене Арапске Емирате.

- 15.09.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом и представницима ЈП „Палић -Лудаш“ извршен је у атару села Чантавир, због пријаве чувара ЈП „Палић-Лудаш“ да су током маја месеца примећене текунице (*Spermophilus citellus*) на њивама (луцериштима) око Чантавира.
- 15.10.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом извршен је у атару села Ашања, у близини СРП „Обедска бара“, због могућег угрожавања колоније брегунице (*Riparia riparia*) и пчеларице (*Merops apiaster*) на том локалитету.
- 4.11.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом, уз асистенцију Полиције, на којем су одузете строго заштићене врсте птица, певачице и грабљивице, реализован је у Чантавиру.

4.1.3. ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА И ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ПРИРОДЕ

Инвентаризација и праћење стања природе врши се, између осталог, кроз мониторинг строго заштићених и заштићених дивљих врста и учешће у контроли коришћења и промета дивље флоре и фауне.

Табела 3. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број тема мониторинга строго заштићених и заштићених врста и њихових станишта	14 тема	Сектор заштите природе уз подршку Сектора правних и финансијских послова
Број стручних надзора у сарадњи са инспекцијом у вези контроле промета дивље флоре и фауне	8	
Број стручних надзора у сарадњи са инспекцијом у вези контроле дивљих врста са CITES конвенције	3	
Број издатих мишљења за добијање дозволе за сакупљање из природе и узгој и процена приноса	38	

Током 2020. године сарадници Завода су узели учешћа у неколико међународних и националних програма праћења стања строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња:

- 15.-17.01.2020. године; Војводина, Фрушка гора, Северни Банат – учешће сарадника Завода у програму „Међународни цензус орлова“, који координира мађарски партнер ММЕ. Забележени су орао крсташ (*Aquila heliaca*) и белорепан (*Haliaeetus albicilla*).
- 15.-31.01.2020. године; Војводина; IWC - зимски цензус птица водених станишта у организацији Друштва за заштиту и проучавање птица Србије, на неколико локалитета у Војводини (рибњак код Сечња и фрушкогорске акумулације) и Мачви (Засавица и ушће Дрине у Саву). Сарадници Завода су забележили више хиљада јединки птица водених станишта.

- 1.03.2020. године; СРП „Пашњаци велике дропље“; Мокрин; учешће у зимском цензусу популације велике дропље (*Otis tarda*) у организацији Удружења за заштиту велике дропље. Сарадници Завода су забележили осам јединки те врсте.

4.1.3.1. МОНИТОРИНГ И АКТИВНА ЗАШТИТА ЗАШТИЋЕНИХ И СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ ДИВЉИХ ВРСТА И ЊИХОВИХ СТАНИШТА

1. Банатски божур (*Paeonia officinalis* L. subsp. *banatica* (Rochel) Soó)

Мониторинг популације банатског божура, критично угрожене и строго заштићене врсте, спроводи се у континуитету од 1994. године. У СРП „Делиблатска пешчара“, на Фламунди, где је очувана једина популација ове ретке врсте у Србији, постављено је 17 сталних квадрата на станишту деградоване лужњакове шуме. У оквиру мониторинга стања популације прате се: бројност, узрасна структура, биометријске карактеристике и распоред јединки унутар две сталне групе и пресађене групе божура. Од 1996. године у три наврата су спроведене активне мере са уклањањем жбуња, а 2011. и 2012. године санитарна сеча и прореда у шумској састојини. Бројност популације је у протекле две деценије од једва 40 - так вегетативних јединки (јувенила) повећана на просечно 60 до 80 јединки. У протеклим годинама, када су спроведене активне мере, јављало се и преко 100 јединки.

Слика 12: Мониторинг банатског божура (*Paeonia officinalis* L. subsp. *banatica* (Rochel) Soó) на Фламунди у Делиблатској пешчари.

Током 2020. године је дошло до значајног општег повећања бројности популације у односу на период 2018. и 2019. годину, са 88 на 129 јединки. Број репродуктивних (фертилних) јединки је повећан за више него два пута (са 14 на 30), посебно у квадратима А и С у главној групи (Табела 4). Такође, у односу на стање у претходном периоду дошло је до појаве додатних седам јединки са виргинилним пупољцима (са 0 на 7). То значи да је укупан број одраслих репродуктивних и скоро репродуктивних јединки током 2020. године износио 37 односно да је повећан за 23 јединке. Број јувенилних јединки је био нешто мањи (25) у односу на претходни период (31) јер је дошло до развоја клијанаца и младих у одрасле јединке. У додатном квадрату у оквиру главне групе је дошло до појаве нових клијанаца и младих јединки (са 4 на 7) и повећања броја фертилних јединки (са 1 на 2). У пресађеној

групи је дошло до благог повећања у укупном броју јединки (са 8 на 11), при чему је број фертилних јединки такође повећан (са 1 на 4) (Табела 5).

Табела 4: Стање бројности у квадратима А(I-V), В(I-IV), С(I-IV) и у додатном квадрату у оквиру тзв. главне групе банатског божура, 1.07.2020. године. Легенда: Juv.-младе (јувенилне) јединке, Virg.-одрасле јединке са виргинилним пупољцима, Fert.-репродуктивне (фертилне) јединке.

Главна група										
	А			В			С			Σ
Квадрати	Juv.	Virg.	Fert.	Juv.	Virg.	Fert.	Juv.	Virg.	Fert.	
I	1	-	-	7	-	2	3	-	1	14
II	6	-	5*	24	-	3	8	-	3	49
III	3	-	2	9	-	2	3	1	-	19
IV	7	4	4	3	2	1	3	-	1	25
V	1	-	-	/	/	/	/	/	/	1
Додатни квадрат	7	-	2	/	/	/	/	/	/	9
збирно	25	4	13	43	2	8	17	1	5	
тенденције бројности (од 2020)		↑+4	↑+8	↑+18	↑+2			↑+1	↑+3	↑+38
Σ	42			53			23			118

Табела 5. Стање бројности у квадратима А(I-II, 0 и -I) и В(I-II) у оквиру тзв. пресађене групе банатског божура на дан 01. 07. 2020. године. Легенда: Juv.-младе (јувенилне) јединке, Virg.-одрасле јединке са виргинилним пупољцима, Fert.-репродуктивне (фертилне) јединке.

Пресађена група							
	А			В			Σ
Квадрати	Juv.	Virg.	Fert.	Juv.	Virg.	Fert.	
I	3	2	2	-	1	1	9
II	-	-	-	-	-	-	
0	-	-	1	/	/	/	1
-I	1	-	-	/	/	/	1
збирно	4	2	3	0	1	1	
тенденције бројности (од 2020)	↓-1	↑+2	↑+2	↑+2	↓-1	↑+1	↑+3
Σ	9			2			11

2. Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) и слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum* Juratzka)

Панонске слатине представљају посебан предео који обухвата низ хидролошки условљених типова станишта са карактеристичним азоналним типовима вегетације развијеним дуж градијената влажности и заслањености подлоге, односно у зависности од изражености микрорељефа. Они су због присуства ретких и угрожених врста и подврста које овде имају

ендемски или субендемски карактер у биогеографском смислу укључени у посебну биогеографску панонску целину (флористичка панонска провинција). Иако се убрајају у приоритетна NATURA 2000 станишта, у селектована EMERALD станишта и за заштиту приоритетне типове станишта у Србији („Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување“, Сл. гласник РС, бр. 35/2010) значајне површине панонских слатина у Србији се данас налазе ван граница постојећих заштићених подручја и стога се у оквиру задатака на успостављању NATURA 2000 мреже, односно попуњавања базе података за националну еколошку мрежу као предуслов издваја њихова валоризација са станишта присутних биодиверзитетски значајних врста и типова станишта. У том циљу су у оквиру предлога за мониторинг издвојене две строго заштићене флористички значајне врсте: јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) и слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum* Juratzka). Праћење наведених врста је извршено картирањем и проценом бројности њихових популација на слатинским подручјима Баната и представља наставак ранијих истраживања чији су главни циљеви: издвајање за заштиту приоритетних типова станишта као основе за успостављање мреже заштићених подручја у Србији и прикупљање савремених података о распрострањењу и популацијама предложених врста у складу са најновијим IUCN критеријумима за процену њиховог статуса угрожености.

Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis* L.) је распрострањен на слатинама Бачке и Баната. Због специфичног водног режима заслањених станишта који је нарушен услед изградње мелиоративних канала, затим услед претеране испаше и гажења и атрактивности њених

цветова, ова строго заштићена врста је данас ограничена на мали број локалитета у Подунављу и Банату (претежно дуж Тисе). Током 2020. године ова врста није забележена ни на једном новом локалитету у оквиру истраживаних слатинских комплекса у Банату.

Слика 13: Јесењи зумбул (*Scilla autumnalis*).

Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum* Juratzka) је панонска ендемска врста карактеристична за слане мочваре и забарене депресије (тзв. копове). Распрострањена је углавном на подручју северног и средњег дела Потисја у Бачкој и Банату. Током 2020. године ова врста је утврђена на три нова локалитета: Палићко језеро (Мало појило), 46° 04'

Слика 14: Слатинска паламида (*Cirsium brachycephalum*).

28.22" N, 19° 46' 02.15" E, 20. 05. 2020. године (више десетина јединки). Ватин (околина) на 2 микролокалитета: а) 45.225795° N, 21.283403° E, 04. 06. 2020. године (више десетина јединки) и б) 45.223601° N, 21.284549° E, 04. 06. 2020. године (више десетина јединки). Селеуш (околина) на 3 микролокалитета: а) 45.111927° N, 20.924156° E, 02. 07. 2020. године (пар десетина јединки), б) 45.112990° N, 20.925775° E, 02. 07. 2020. године (један примерак) и в) 45.114247° N, 20.927111° E, 02. 07. 2020. године (пар десетина јединки).

3. Орхидеје (Orchidaceae)

Као високо специјализовани организми чије су поједине животне фазе (клијање, опрашивање) условљене сложеним односима са уско прилагођеним врстама симбионата-земљишних гљива односно инсеката опрашивача, опстанак представника фамилије орхидеја (*Orchidaceae*) зависи од очуване и незагађене животне средине. На пример, таложењем загађења у земљишту, подземним или површинским водама, долази до промене рН вредности земљишта што може утицати на нестанак земљишне микрофлоре, док фрагментација станишта и коришћење хемијских средстава могу изазвати нестанак погодних станишта и смањење/нестанак локалних популација инсеката опрашивача. Због тога су представници орхидеја добри показатељи очуваности односно угрожености животне средине и стање и богатство у саставу орхидеја може имати пресудну улогу приликом одлучивања о потреби заштите станишта као што су слатине и степе у Војводини, које се данас често јављају у виду острва и остатака у пољопривредном окружењу.

Слика 15:
Велики каћун (*Anacamptis palustris*).

Током 2020. године утврђена је само једна мања популација врсте из фамилије орхидеја: Велики каћун (*Anacamptis palustris*), Палићко језеро (Мало појило), 46° 04' 28.22" N, 19° 46' 02.15" E, 20. 05. 2020. године (21 јединка). На овом локалитету током претходних година ова врста није била присутна у већем броју јединки, а након што је управљач, ЈП „Палић-Лудаш“, спровео активне мере заштите кроз увођење испаше подолским говедима, дошло је до ревитализације вегетације и појаве популације великог каћуна.

4. Панонски скакавац (*Acrida ungarica*)

Панонски скакавац (*Acrida ungarica*) је ендемит и насељава ливаде на песку и степска станишта. Слабо је прилагодљив на промене услова станишта, па поред фрагментације станишта, угрожавајуће факторе представљају и паљење вегетације, чиме се спаљују њихови развојни облици и уништавају биљке хранитељке.

До сада је забележен на различитим травним стаништима у Специјалним резерватима природе: „Царска бара“, „Слано Копово“, „Делиблатска пешчара“, „Горње Подунавље“, „Окањ бара“, „Пашњаци велике дропље“ и „Засавица“; у Парковима природе: „Камараш“ и „Палић“ и Пределу изузетних одлика „Караш – Нера“. Забележен је и на подручјима у постурку заштите: ПИО „Кањишки јараши“, ЗС „Римски шанац“, ПП „Слатине долине Златице“, ПИО „Потамишје“, ПИО „Слатине средње Мостонге“ и ПИО „Слатине Средњег Баната“. Такође, у оквиру станишта еколошке мреже постоје подаци о присутности ове врсте унутар полигона „Моноштор – Црна бара“ (ЧОК 08), „Слатине код Јанковог моста“ (ЗРЕ 19), „Мошоринске ливаде“ (ТИТ 05б и ТИТ 05ц), и „Долина између Селеуша и Алибунара“ (АЛИ 05), „Долина Алаш“ (КОВ 08), „Пашњак јужно од Новог Бечеја“ (НБЧ 24), „Мужљанске слатине“ (ЗРЕ 15а) и „Слатине источно од Арадца“ (ЗРЕ 16г).

Слика 16: Панонски скакавац (*Acrida ungarica*).

Током јула 2020. године популације панонског скакавца су забележене на два нова локалитета. На слатинским стаништима јужно од локалног асфалтног пута код Жабља (станиште строго заштићених врста ЖАБ 03а – „Пашњаци код Жабља“) утврђена је мала популација од око 3 јединке/м² на око 100 ха. Друга локација представља долину од насеља Алибунар (станиште строго заштићених врста АЛИ 01 – „Лесне долине код Алибунара“). Овде је травна вегетација бујна и популација панонског скакавца је бројна. Процењено је просечно 12 јединки/м² на око 150 ха.

За очување панонског скакавца неопходно је, поред успостављања заштите станишта, обезбедити еколошке коридоре блиске природним стаништима, како би се повезале одвојене популације.

5. Мониторинг строго заштићених и заштићених врста риба

Теренским истраживањима вршено је праћење присуства строго заштићених и заштићених врста риба. Подручја истраживања су обухватала постојећа заштићена подручја, подручја планирана за заштиту, као и водена и влажна станишта изван граница заштите.

Посебно значајни подаци добијени мониторингом односе се на строго заштићене врсте: мргуда (*Umbra krameri*), златни караш (*Carassius carassius*), лињак (*Tinca tinca*), гавчица (*Rhodeus amarus*), вијун (*Cobitis elongatoides*) и чиков (*Misgurnus fossilis*).

Забележене су и заштићене врсте: кечига (*Acipenser ruthenus*), штука (*Esox lucius*), деверика (*Abramis brama*), скобаљ (*Chondrostoma nasus*), буцов (*Leuciscus aspius*), јаз (*Leuciscus idus*), шаран (*Cyprinus carpio*), смуђ (*Sander lucioperca*), греч (*Perca fluviatilis*) и сом (*Silurus glanis*).

Слика 17: Теренска истраживања / мониторинг фауне риба.

6. Мргуда (*Umbra krameri*)

Мргуда (*Umbra krameri*) у Србији има статус строго заштићене дивље врсте и налази се на Прилогу I Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16). На основу IUCN Црвене листе угрожених врста (engl. Red List of Threatened Species) има статус рањиве врсте - Vulnerable. На националном нивоу има статус критично угрожене врсте (CR) и налази се у непосредној опасности од ишчезавања.

Током 2020. године у склопу планираног мониторинга ове врсте, вршено је праћење стања популација ове врсте на стаништима на којима је претходно забележено присуство ове врсте (локалитет „Лугомир“ код Бачког Моноштора, СРП „Краљевац“ – локалитет ливаде, СРП „Засавица“ – локалитет Бакрени Батар и корито Засавице, канали Kr-5 и O-1 детаљне каналске мреже Хидросистема ДТД).

Слика 18: Мргуда (*Umbra krameri*).

Истраживањима су обуваћена и станишта на којима до сада још нису вршена ихтиофаунистичка истраживања и за које није постојао податак о присуству мргуде (*Umbra krameri*). Током ових истраживања откривена су два станишта мргуде која су нова за Србију (Црна бара код Ковина - станиште строго заштићених врста означено кодом KVN02, као и канал O-2 детаљне каналске мреже Хидросистема ДТД). Наведена подручја су у прошлости била повезана и представљала су једну хидролошку целину, пошто су се налазила унутар активног плавног подручја Дунава. Након регулације тока реке Дунав и изградње система за одводњавање, ова подручја су одсечена од реке, постала су изолована услед изградње водопривредних објеката (канални, уставе, преливи) и угрожена људским активностима (загађивање, еутрофикација, исушивање, одржавање каналске мреже и др.). Иако данас ова подручја припадају истом сливном подручју, односно систему за одводњавање „Црна Бара“, она нису у директном међусобном контакту, односно не постоји могућност за миграцију риба, иако постоји периодична проточност између појединих делова у низводном смеру (одводњавање).

7. Мониторинг батрахо и херпетофауне у еколошкој мрежи Војводине

Батрахофауну Војводине чини укупно 16 врста водоземаца (Amphibia). Херпетофауна Војводине броји укупно 17 врста из класе гмизаваца (Reptilia), од којих су две интродуковане на простор Војводине: шумска корњача (*Testudo hermanni*) и Кочијев гекон (*Mediodactylus kotschy*). Од тог броја присутних врста водоземаца на територији АПВ, 13

врста је строго заштићено, а три врсте су заштићене (Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016)). Од 16 врста које насељавају простор Војводине, балкански ендемит је *Pelobates syriacus* (сиријска чешњарка), а балкански субендемит је *Triturus dobrogicus* (подунавски мрмољак).

Из класе гмизаваца 12 врста је строго заштићено, 2 врсте су заштићене, а 3 врсте нису заштићене домаћом легислативом (Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016)). Од 17 врста које насељавају простор Војводине, балкански ендемит је поскок (*Vipera ammodytes*), а балкански субендемита су степски гуштер (*Podarcis tauricus*) и кратконоги гуштер (*Ablepharus kitaibelii*).

Циљ мониторинга фауне водоземаца и гмизаваца је да се бележењем присутних врста и њихове бројности, индиректно прати и квалитет самих станишта, а по потреби да се одреде мере које ће унапредити стање станишта, смањити присутне негативне утицаје и побољшати састав и бројност врста и јединки батрахо и херпетофауне.

У току 2020. године настављен је или започет мониторинг састава батрахофауне и херпетофауне на следећим локалитетима и у њиховом окружењу: Слатине код Жабља, Дунавски ритови између Плавне и Бачког Новог Села, Богојевачки рит, Слатине уз Моравицу код Маргите и Ватина, долина Алаш код Падине, Букински храстик, Засавица и Јегричка. Највише су обилажена водена и влажна станишта, која погодују водоземцима и мањем броју врста из класе гмизаваца.

У Богојевачком рити забележене су следеће врсте Водоземаца: црвентрби мукач (*Bombina bombina*), обична крастача (*Bufo bufo*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*), мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*) и велика зелена жаба (*Pelophylax ridibundus*), а гмизаваца: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), зелембаћ (*Lacerta viridis*), Ескулапов смук (*Zamenis longissimus*) и белоушка (*Natrix natrix*).

У СРП „Засавица” забележени су водоземци: мали мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), подунавски мрмољак (*Triturus dobrogicus*), кркетуша (*Hyla arborea*), црвентрби мукач (*Bombina bombina*), обична крастача (*Bufo bufo*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*), мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*) и велика зелена жаба (*Pelophylax ridibundus*). Од гмизаваца су забележене следеће врсте: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), зелембаћ (*Lacerta viridis*), белоушка (*Natrix natrix*) и рибарица (*Natrix tessellata*).

Слика 18: Мали мрмољак (*Lissotriton vulgaris*).

Подунавски мрмољак (*Triturus dobrogicus*) је праћен у СРП „Засавица“ од стране стручног водича Михајла Станковића, у последњој деценији (од 2010. до 2020. године), уз учовање великог пада у броју налаза јединки ове врсте у односу на период од 1996. до 2006. године. У разматраном периоду примећена је међузависност између појављивања врсте и климатско-хидролошких услова. Овај период је карактерисао већи број топлих зима и пролећа, праћених врло дугим периодима без падавина, тако да су многих година нестајале постојеће или се нису ни формирале локве и баре у депресијама, као и одсуство плавне зоне у кориту Засавице.

На подручју ПП „Јегричка“ забележене су следеће врсте водоземаца: мали мрмољак (*Lissotriton vulgaris*), крекетуша (*Hyla arborea*), црвенотрби мукач (*Bombina bombina*), обична крастача (*Bufo bufo*), шумска жаба (*Rana dalmatina*), зелена жаба (*Pelophylax kl. esculentus*), мала зелена жаба (*Pelophylax lessonae*) и велика зелена жаба (*Pelophylax ridibundus*). Од гмизаваца су забележене врсте: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), зелембаћ (*Lacerta viridis*), белоушка (*Natrix natrix*) и рибарица (*Natrix tessellata*).

8. Велика дропља (*Otis tarda*)

Велика дропља (*Otis tarda*) је глобално угрожена врста, чија се популација у Србији процењује на десетак јединки. Праћење велике дропље вршено је у СРП „Пашњаци велике дропље“ и околини. Значајан део мониторинга реализовала је чуварска служба Управљача, ЛУ „Перјаница“. Мониторинг је у овој сезони усмерен на заштитну ограду за велику дропљу, направљену крајем 2018. године, са циљем увида у прихватање ограде од стране великих дропљи.

Велике дропље су током зиме биле на њивама ван Резервата, али за разлику од протеклих сезона, зимовалиште Вајлерка није било доминантно, већ су често биле и на њивама ближе Резервату, локалитет Мокринске дужи.

Слика 19:
Велика дропља (*Otis tarda*)
у лету изнад заштитне
ограде на Јарошу
(Жељко Јолић).

Током маја забележене су женке велике дропље, једна до три, унутар заштитне ограде и око ње. У истом периоду забележено је и једно гнездо велике дропље са два јајета у жити, на око 300 метара од границе Резервата. И поред редовног праћења стања на овој локацији и комуникације са власником парцеле, није забележено успешно излегање. Током касног пролећа и лета младунци нису регистровани на истраживаном простору.

Напуштање Резервата и одлазак на Вајлерку започело је крајем лета. Укупан број великих дропљи до краја године остао је на 8 јединки, као на пролеће. Велике дропље су током зиме регистроване на Вајлерци и на њивама Мокринских дужи.

9. Крсташ (*Aquila heliaca*)

Крсташ је глобално угрожена врста. Једино познато гнездилиште ове врсте у Србији налази се у северном Банату, СРП „Пашњаци велике дропље“ са околином. Мониторинг је спровођен током целе године, претежно у северном Банату, али и на Фрушкој гори у Срему.

Мониторинг гнездилишта крсташа у северном Банату започео је у јануару, у оквиру међународне активности Панонског пописа орлова. Током зиме је забележено присуство три територијална пара у ширем подручју гнежђења, као и присуство три гнезда у поступку изградње. Већ на основу тога наслућено је да се ради о повећању гнездеће популације.

Прошлогодишње гнездо, код Српског Крстура, било је активно и ове сезоне. Све време гнежђења било је организовано свакодневно чување гнезда од стране Друштва за заштиту и проучавање птица Србије. Из овог гнезда излежен је један младунац.

Новонастало гнездо код Новог Кнежевца било је заузето од стране полно непотпуно зрелог пара (subadult), што и јесте карактеристика нових гнезда. И поред тога што птице у тој узрасној доби нису веома успешни родитељи, провером у јуну утврђено је да се у овом гнезду налази оперјали младунац.

Новонастало гнездо код локалитета Јарош било је заузето од стране пара орлова крсташа који је целу протеклу годину посматран у широј околини овог простора. Гнежђење овог пара је такође успешно реализовано и током јула из њега је излетео један младунац. Ово гнездо је редовно контролисано од стране чуварске службе Управљача, Л.У. „Перјаница“ из Мокрина.

Слика 20: Крсташ (*Aquila heliaca*) на Јарошу.

Околина овог гнезда, као и сама његова унутрашњост су током јесени истражени. Покупљени су остаци плена у циљу анализе исхране. За разлику од пара код Српског Крстура, доминантни плен поред гачца (*Corvus frugilegus*), је голуб гривнаш (*Columba palumbus*), а нађени су и остаци зеца (*Lepus europaeus*), фазана (*Phasianus colchicus*) и ветрушки (*Falco tinnunculus*).

10. Степски соко (*Falco cherrug*)

Степски соко је једна од неколико највреднијих врста живог света у Србији, у односу на међународни значај и степен угрожености. У Србији се налази једна од најбројнијих гнездилишних популација у Европи, што још више истиче потребу примене активних мера заштите, оличених пре свега кроз постављање прикладних подлога за гнежђење на високонапонским далеководима, спречавање електрокуције на средњенапонским далеководима и убијања, хватања и узнемиравања.

Током 2020. године вршен је интензиван мониторинг распрострањења и бројности степског сокола на територији АПВ, посебно током периода репродукције. Извршен је преглед већине траса високонапонских далековода, посебно оних где су од раније познате активне територије ове врсте. Прегледане су и неке друге локације које и поред одсуства далековода као подлоге за гнежђење имају повољне услове за исхрану ове врсте. Вршен је обилазак већине раније постављених дрвених платформи и алуминијумских кутија за гнежђење степског сокола на високонапонским далеководима, у сарадњи са Електромрежом Србије и Друштвом за заштиту и проучавање птица Србије, на основу потписаног споразума о сарадњи бр. 04-802 од 23.03.2020. године.

Широм Војводине постављено је укупно 45 алуминијумских кутија и 100 дрвених платформи, у периоду 2007.-2020. године. Само у 2020. години постављено је 16 нових алуминијумских кутија и једна дрвена платформа. Извршена је такође замена две старе алуминијумске кутије са новим, а код укупно четири дрвене платформе су промењене њихове локације на терену. У 40 кутија платформи током 2020. године је постављена нова подлога, итисон са вештачком травом и изнад тога слој шљунка, док су унутар пет платформи и кутија постављена на врху и гнезда направљена од вегетације. Током 2020. године израђено је додатних 15 алуминијумских кутија, које је потребно на терену поставити у 2021. и 2022. години.

Слика 21: Породица степског сокола у алуминијумској кутији на далеководу типа „јела“, јун 2020. године.

Посебно детаљан теренски рад на мониторингу вршен је током марта (10.03.2020. године - Северни и Средњи Банат; 14.03.2020. године - Јужни Банат), као и више дана током маја и јуна месеца, када је утврђивана успешност гнежђења. Знатан број информација прикупљен је успутно, након акција постављања нових гнезда или после других теренских активности Завода.

На основу пописа (мониторинга) заузетости постављених дрвених платформи (100) и алуминијумских кутија (45) у Србији (од тога више од 97 % у АПВ) током 2020. године, утврђено је следеће стање:

Забележено је укупно 40 заузетих територија на којима су биле присутне одрасле јединке степског сокола у репродуктивном периоду;

Све заузете територије су биле на подручју Војводине;

На укупно 34 заузете територије били су присутни парови и заузета гнезда, док се на две заузете територије били присутни парови али без пронађеног заузетог гнезда, а на четири заузете територије је посматрана само по једна одрасла јединка док није забележено гнездо;

Од 40 заузетних територија, 37 се налазило у зони високонапонских далековода, а три ван њих.

Од укупног броја заузетих територија на 22 су парови успели да изведу младунце. Највећи број младих у гнезду је био пет, а најмањи један.

Дрвене кутије (око 35) нису коришћење за гнежђење ниједне врсте птица у 2020. години јер је у њима неодстајао слој шљунка за гнежђење, јер је раније постављени одуван ветром или однет/уклоњен од стране птица.

Слика 22: Постављање алуминијумске кутије за гнежђење степског сокола на далеководу типа „портал“, октобар 2020. године.

И у 2020. години се показао значај гнезда гаврана (*Corvus corax*) на стубовима високонапонских далековода, као гнездилишне подлоге за степског сокола. Више од 14 парова/активних територија одраслих птица, односно око 40 % националне популације, било везано током репродуктивног периода за природна гнезда гаврана на стубовима високонапонских далековода. Одрасли степски соколови (парови) заузимају територије гнежђења већ почетком фебруара. До краја јуна излећу сви младунци излежени те године, па у том периоду на трасама далековода треба обезбедити мир. Значајно је међутим порастао проценат парова који су населили вештачка гнезда (дрвене платформе и алуминијумске кутије), захваљујући предузетим активним мерама заштите, тако да је у 2020. години укупно 11 парова гнезило у алуминијумским кутијама, а пет парова на дрвени платформама. Већина парова у 2020. години, који су извели малдунце, гнездили су се у постављеним вештачким гнездима. Због нестајања раније постављене шљунчане подлоге у гнездима, чиме се онемогућава коришћење вештачких гнезда за репродукцију степског сокола, у 2020. години је започет програм постављања нових подлога од итисона са вештачком зравом и са слојем шљунка, а у поједеним случајевима и са исплетеним гнездом од грана и прикладне вегетације. Тај посао ће бити настављен и у наредним годинама.

11. Текуница (*Spermophilus citellus*)

Текуница је глодар који насељава централну и југоисточну Европу. Ареал распрострањења ове врсте је у значајној мери редукован и фрагментисан. Текуница је типичан становник степских и слатинских ливада и пашњака. Представља ендемску врсту за централну и југоисточну Европу. Као глобално угрожена, налази се на Црвеној листи света. Према IUCN категоризацији води се као рањива врста (VU). Иако текуница још увек опстаје на већем броју локалитета у АПВ, сматра се једном од најугроженијих врста сисара. Строго је заштићена према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (“Сл. гласник РС”, бр. 5/2010, 47/2011 и 32/2016).

Од некада бројних популација ове врсте у нашој земљи, данас су опстале у малом броју, међусобно изоловане и у великој опасности од нестајања. Најбројније популације текуница задржале су се на простору Војводине, на степским и слатинским пашњацима, посебно Баната. Најважнији разлог нестајања ове врсте је преоравање травних станишта и зарастање пашњака услед недостатка испаше. У циљу заштите преосталих станишта и опстанка ове, све ређе врсте, врши се евидентирање и картирање локалитета као и праћење стања популација.

Током јуна и септембра 2020. године обиђени су пашњаци у долинама код Падине (Долина и Алаш), која се налази југоисточно од насеља и који су предвиђени за заштиту. Долина се је са свих страна окружена пољопривредним површинама. Преовлађујући тип станишта су панонске степе на лесу. Овде је у јуну виђено и пребројано више од 100 јединки текуница. Текунице су регистроване претежно на очуваним пашњацима. Популација је стабилна и веома бројна. Пребројано је више од 450 рупа. Мање квалитетан пашњак, исте дужине и ширине од око 50 m, текунице вероватно тек почињу да насељавају, након нестајања пре две деценије. Виђено је свега десетак јединки. Овде је пребројано око 100 рупа.

Североисточно од насеља Падина налази се локалитет Вишњичкова, са деловима под пашњацима на којима су такође забележене текунице. Ови су пашњаци мање површине и смењују се са шумарцима и жбунастом вегетацијом. Дужина пашњака износи око 200 m и ширина око 60 m. Овде је избројано преко 100 рупа. За очување текунице и успостављања заштите њених станишта, неопходно је подстицати екстензивно сточарство и спречавати промену намене и преоравање пашњачких површина или било које друге активности којима се узурпирају станишта ове врсте. Ова мера је од суштинског значаја за опстанак текуница на травним стаништима око Падине.

Слика 23: Текуница (*Spermophilus citellus*) код Падине.

Обиласком слатина код насеља Жабља током јула и септембра 2020. године регистровано је 10 локалитета на којима живе текунице. Осам локалитета се налази унутар граница будућег заштићеног подручја, док су два локалитета, североисточно од Шајкаша и источно од Жабља, изван предвиђених граница. Преовлађујући типови станишта на овим локалитетима је слатинско-степски мозаик. На свим локалитетима са текуницама присутна је испаша стоке. Највећи број грла стоке присутан је на пашњацима код Жабља и Мошорина. На пашњацима североисточно од Жабља свакодневно је на испашама око 500 крава а код Мошорина око 700 оваца, око 50 говеда и нешто магараца и коња. На осталим пашњацима је на испашама мање стоке, што се одражава на неке делове пашњака где се примећује почетак зарастања. За опстанак текунице на слатинским пашњацима у околини Жабља такође је неопходно подстицати екстензивно сточарство. На оним пашњацима којима прети зарастање потребно је повећати број грла стоке ради одржавања пашњака и спречавања зарастања.

Обиласком терена током септембра 2020. године, на парцелама у атару села Чантавир, на основу информација чувара ЈП „Палић -Лудаш“ и пољочуварске службе, утврђене су текунице на укупно 15 парцела њива (луцеришта). Није било могуће са сигурношћу утврдити да ли текунице живе на свим парцелама или их само посећују због хране. Такође, тешко је било утврдити одакле су јединке дошле и како опстају на овим парцелама, обзиром да луцерка није позната као њихово природно станиште, већ као место исхране. Опстанак текуница на наведеним парцелама луцеришта је неизвесан обзиром да је пољочуварска служба обавестила представнике ЈП „Палић-Лудаш“ да власник једне парцеле, на којој су виђене текунице, има намеру да је преоре и посади јечам. Једини начин да се ова угрожена и мала популација спаси је релокација јединки на одговарајуће станиште у околини. Овакво станиште постоји на подручју ПИО „Суботичка пешчара“, на коме су пре пар десетина година живеле текунице. Временом је овде било све мање сточара и испаше којом су се одржавала станишта ове врсте. Престанком пашарења станиште је обрасло а текунице нестале. Управљач заштићеног подручја већ неколико година издаје овај простор сточарима за испашу и тиме је поново успостављено станиште које би одговарало текуницама. Имајући у виду да се због плодореда планира промена културе (луцерке) на парцелама код Чантавира, у циљу спасавања ове мале популације текуница, планира се релокација јединки у одговарајуће станиште на заштићеном подручју ПИО „Суботичка пешчара“.

12. Мониторинг остатака станишта Панонске шумо-степе

Планирана идентификација локалитета са остацима шумо-степских станишта током 2020. године остварена је само делимично због отказаних теренских радова у пролећном периоду услед уведених ванредних мера због епидемиолошке ситуације. Током друге половине вегетационог периода овај станишни тип је идентификован на слатинским пашњацима источно од Жабља, између ПП „Јегричка“ и асфалтног пута Нови Сад-Зрењанин, унутар регистрованог станишта „Пашњаци код Жабља“ ZAB03b. Предметни полигон од 124 ha је регистровано станиште заштићених и строго заштићених врста слатина, а у бази података је назначено присуство само слатинских станишта. Остаци заслањене шумо-степе, у облику мозаика жбунастих групација по слатини, заузимају око

12 ha унутар полигона (Слика 24). Процена стања је извршена на основу јесењег аспекта вегетације (обилазак терена се одвијао у септембру).

Слика 24.
Групације жбуња са
фрагментима
степске вегетације
заузимају више
делове
терена слатинског
комплекса, са
присутном
испашом.

Панонска шумо-степа као станишни тип је заштићена у Србији Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“, бр. 35/2010). Такође се налази на списку станишта приоритетних за заштиту према Директиви о стаништима (Habitats Directive, 92/43/ЕЕС) ЕУ, при чему подручја на којима се јавља представљају потенцијалне делове еколошке мреже “NATURA 2000”.

Шумо-степски мозаик, као прелаз између шумских и степских станишта се развија под утицајем специфичних климатских и педолошких особина региона. Специфичну структуру формирају групације стабала или шумарци које се развијају у мозаику са степским заједницама. Ова структура може да се јавља на песку или лесу, односно на дубоко заслањеним земљиштима речних тераса. Заслањена шумо-степа формира мозаик са слатинама, чија структура је одређена остацима речног рељефа: дрвенаста вегетација и степа, јављају се на некадашњим речним гредама које представљају највише делове терена, а заокружени су разним типовима слатинске вегетације (Слика 25).

Структура и разноврсност станишта указују на одређени степен деградације. На пашњаку код Жабља дрвенаста вегетација заузима мање површине и показује мању разноврсност у односу на слична станишта, нпр. дуж Мостонге. Од жбунастих врста доминирају трњина (*Prunus spinosa*) и глог (*Crataegus monogyna*). У мањем броју је присутна дивља ружа (*Rosa canina*), а са неколико примерака се јављају и младе јединке бреста (*Ulmus minor*). Травна вегетација у депресијама припада слатинским заједницама, а на гредама се јављају врсте типичне за ливаде које су у фази исушивања (нпр. *Galium verum*) односно врсте сувих травних станишта (*Agrimonia eupatoria*, *Bromus mollis*, *Poa angustifolia*), као и врсте карактеристичне за степске заједнице (*Chrysopogon gryllus*, *Fragaria viridis*, *Euphorbia pannonica*, *Asparagus officinalis* и *Thymus pannonicus*).

Угроженост предметног станишта ће се нагло повећати у блиској будућности. Описани полигон се налази у низу фрагментисаних слатина, расцепканих изградњом саобраћајница

Нови Сад-Зрењанин, локалног асфалтног пута за Жабалъ и изградњом рибњака уз Јегричку (Слика 26). Упркос овим изменама, регистровано станиште које садржи и шумо-степски остатак (заокружено жутом бојом на сателитском снимку) тренутно се граничи са слатинама са северозападне и југоисточне стране, а постоји делимично уништени травни коридор (испрекидана јужна линија) и према већем комплексу слатина које се пружају све до Мошорина. Опстанак природних вредности доводи у питање чињеница да је просторним плановима предвиђено нарушавање елемената овог слатинског низа, пре свега ради развоја насеља, индустријских зона и инфраструктуре (пашњаци означени са црвеним „X“).

Слика 25: Групација жбунастих врста се пружа по некадашњој речној греди, границу степске вегетације јасно обележавају крупни бусенови ђиповине (*Chrysopogon gryllus*), док се у депресији налази слатинска заједница.

Заштита и унапређење стања шумо-степског комплекса зависи од могућности очувања, односно побољшања стања еколошких коридора према суседним комплексима. Редовна испаша, по режиму који је сличан традиционалном коришћењу пашњака, неопходна је за очување повољне динамике вегетације. Планирано формирање заштићеног подручја би омогућило планско и контролисано коришћење пашњака, као и ревитализацију станишта и еколошких коридора.

Слика 26: Положај станишног фрагмента унутар еколошке мреже. Шумо-степа је заокружена жутом линијом, регистрована станишта заштићених и строго заштићених врста зеленом, а ПП „Јегричка“ црвеном бојом. Црвено слово „X“ указује на слатине које су предвиђене за изградњу планским документима, док жуте стреле означавају еколошке коридоре.

13. Мониторинг биодиверзитета шумских екосистема

Мониторингом низијских шума у 2020. години обухваћене су шумске површина на простору СРП „Обедска бара“ и еколошки значајног подручја Еколошке мреже у Србији „Босутске шуме“ (бр. 17). Обилазак шума је већим делом извршен за потребе реализације међународног пројекта „Sava TIES“.

Мониторинг традиционалне испаше и жиропаше у низијским шумама

Претходних година је мониторингом праћен и утврђен позитиван утицај традиционалне испаше и жировања свиња у Босутским шумама на очување строго заштићених биљака мочварних станишта (*Marsilea quadrifolia*, *Hottonia palustris*, *Ludwigia palustris*, *Lindernia sp*, *Elatine sp*). Босутске шуме су изабране за мониторинг као еколошки значајно подручја Еколошке мреже и међународно значајно подручје за птице (IBA). Наведене строго заштићене врсте су обиласком пространог подручја Босутских шума забележене само у мочварама унутар храстових шума, које се налазе у близини свињских обора односно где је већа активност и концентрација домаћих свиња. На појединим локацијама је до последње деценије XX века била присутна и крупна стока (подолско говече и савремене расе говеда). Иако је пракса испаше и жиропаше свиња овде трајала вековима, као традиционална делатност локалног становништва за коју су власници стоке плаћали накнаду корисницима шума према одговарајућем правилнику, крајем 2019. године и током 2020. године испаша свиња у шуми је забрањена. Као превентивна мера против ширења Афричке свињске куге, власници свиња су морали изместити свиње са простора шума у затворене објекте у конвенционалном фармском узгоју. Еколошки значајно подручје „Босутске шуме“ је на тај начин остало без механизма очувања темељених природних вредности мочварних и влажних шумских станишта, којима осим нестанка строго заштићених врста биљака прети и нестанак птица везаних за отворена влажна станишта. Баре у централним деловима Босутских шума су током претходних деценија потпуно обрасле багремцем (*Amorpha fruticosa*), барском ивом (*Salix cinerea*) и другим дрвенастим врстама, услед чега је значај овог подручја за очување птица мочварица вишеструко смањен.

Слика 27: Ривењем домаће свиње одржавају отворена влажна станишта (Абел Молнар)

Ради очувања темељних природних вредности овог национално и међународно значајног подручја потребно је пронаћи начин којим би се омогућило враћање домаћих свиња и стоке на одређене локације. Простори који су насипом одсечени од реке Саве нису под утицајем поплава као вектора ширења поменуте болести. Постављањем двоструке жичане ограде (са размаком од неколико метара) на реверима за шумску испашу, спречила би се могућност контакта домаћих и дивљих свиња, односно могућност преношења болести. Овакво решење примењено је у неким заштићеним подручјима у Републици Хрватској.

Мониторинг низијских шума у оквиру пројекта „Sava TIES“

Дендрохронологија стабала у шуми са и без испаше

На простору СРП „Обедска бара“ и еколошки значајног подручја „Босутске шуме“ извршено је узорковање за утврђивање прираста стабала едификаторских врста дрвећа у састојинама храста лужњака и плантажних засада топола, на локацијама са и без традиционалне испаше свиња (Босутске шуме) и стоке (СРП „Обедска бара“). У консултацијама са корисником шума изабране су површине на којима је испаша присутна током више деценија. На упоредним огледним површинама (исти тип шуме) су помоћу Преслеровог сврдла узети узорци за дендрохронолошку анализу, ископани су педолошки профили за анализу земљишта и утврђен је састав вегетације.

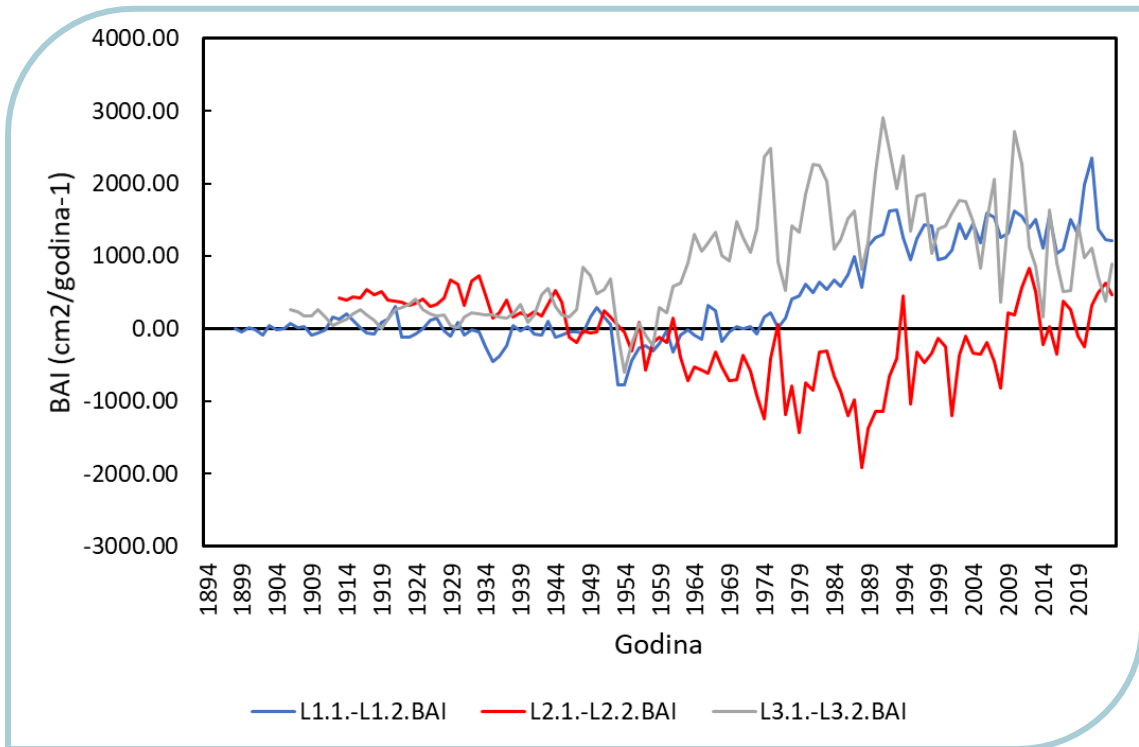

Слика 28: Педолошки профил

Слика 29: Узорковање стабала за дендрохронологију

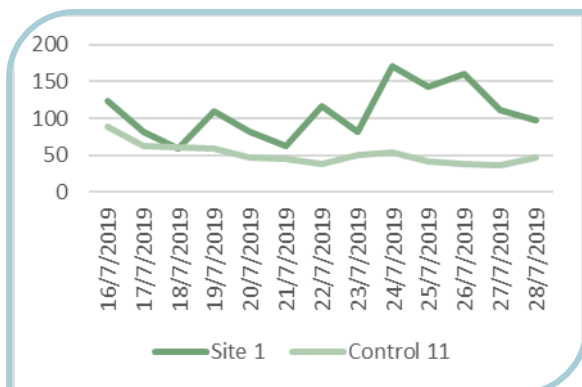
Прелиминарни резултати показују позитиван утицај традиционалне испаше и жировања свиња, у виду смањења густине и покривности инвазивних врста биљака. Такође је утврђен благо позитиван утицај на прираст доминантних и кодоминантних стабала у спрату дрвећа, која представљају носиоце производности у економском смислу, у оба типа шумског покривача. Истраживање је за потребе реализације пројекта извршено у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину из Новог Сада.

Слика 30: Биланс прираста пречника стабла хрста лужњака, са и без испаше, показује позитивне разлике у прирасту на површинама под испашом током већег дела живота стабла (три пара огледних површина на истом типу станишта).

Мониторинг слепих мишева на локацијама под традиционалном испашом свиња

Осим позитивног утицаја на диверзитет и очување ретких биљака мочварних станишта, као и на прираст едификаторских врста дрвећа приказан у претходном поглављу, прекиди и коридори које крда домаћих свиња праве у спрату жбуња кретањем по устаљеним стазама, значајни су за очување фауне слепих мишева (Chiroptera). Шуме су као станишта изузетно важне за разноврсност слепих мишева. Као последица коришћења шума претежно за производњу огревног и техничког дрвета, долази до губитка најважнијих станишних ресурса за слепе мишеве.

Слика 31: упоредни приказ активности слепих мишева на локацијама са и без испаше. Плава линија означава шуму са испашом

Слика 32: *Myotis myotis*
Извор: Андреј Чонти

Мониторинг је обављен на четири локације под снажним утицајем традиционалне испаше свиња, очишћене од инвазивног жбуња, а четири упоредне локације постављене су као контролна места, обрасла густим подрастом и инвазивним врстама. Коришћени су аутоматизовани детектори слепих мишева, постављени упоредо на локацијама са и без испаше свиња.

Резултати истраживања показују на већу бројност и активност ове групе строго заштићених врста, на локацијама где је спрат жбуња редукован традиционалном испашом свиња. Мониторинг је извршио стручњак за слепе мишеве ангажован за потребе пројекта „Sava TIES“, Андреј Чонти.

Закључно разматрање о вези између традиционалних делатности, заштите природе и коришћења шума

Нова сазнања о позитивним корелацијама између традиционалне испаше, очувања биолошке разноврсности и привредних делатности, од изузетног су значаја за планирање интегралног коришћења шума и решавање конфликта између „еколошке“ и „економске“ стране управљања шумским стаништима.

Резултати мониторинга показују како циљеви заштите природе могу бити у синергији са локалном заједницом (традиционална шумска испаша) и шумарством као једном од кључних начина коришћења природних ресурса дуж транснационалног еколошког коридора реке Саве.

Мониторинг фауне птица у сремским шумама

Мониторинг фауне птица у старим шумама у Срему током 2020. године вршен је у Природном споменику „Смогва“, који се налази се у централном делу комплекса Босутских шума. Првобитно је био заштићен као природни споменик – састојина старих славонских храстова у Смогви, решењем Завода за заштиту природе и научно проучавање природних реткости НР Србије бр. 543/51 од 13.11.1951. године („Сл. гласник НР Србије“, бр. 35/1955). Затим је 24.11.1978. године успостављена нова заштита одлуком општине Шид („Сл. лист општина Срема“, бр. 21/1978). Површина под заштитом је 4,30 ха и захвата тип шума јасена и лужњака са кленом и жешљом (*Fraxineto-Quercetum roboris aceretosum*) на најсупљим варијантама ритских црница и на ливадским црницама са знацима лесивирања. Темељну вредност представљају оријашка стабла лужњака старости и до 400 година, прсног пречника и преко 2 м, пореклом из састојине прашумског типа, којих је током премера 2014. године било укупно 111. Полаганим изумирањем стабала матичне састојине спонтано се формира подстојни спрат дрвећа и жбуња. У састојини је присутан одређени број млађих стабала храста, а приметно се шири граб, што је последица снижавања нивоа подземних вода и промена станишних услова. Забележени број врста птица гнездарица је 19. Значајне врсте птица гнездарица су црна жуна (*Dryocopus martius*), зелена жуна (*Picus viridis*), средњи детлић (*Leipicus medius*) и беловрата мухарица (*Ficedula albicollis*).

14. Мониторинг биодиверзитета влажних станишта СРП „Обедска бара“

Током 2020. године праћен је састав фауне птица на влажним ливадама и пашњацима, ревитализованих површина у оквиру СРП „Обедска бара“, на 10 локалитета и на укупној површини од 300 ха. Забележено је 45 врсте птица које су се задржавале на тим локалитетима, које су на њима сакупљале храну и одмарале се или су се ту гнездиле.

Ревитализација и одржавање ливадских станишта

Активности на заштити екосистемског диверзитета одржавањем, машинским и ручним кошењем, као и одрживим пашарењем, влажних ливада и пашњака, које су у претходном периоду биле објекат активности на ревитализацији станишта, у оквиру дугорочног програма „Повратак Ибиса“, вршено је у 2020. години, као и у претходним годинама, на укупној површини од око 200 ха:

- Активности везане за машинско тарупирање (уклањање) сувишне вегетације, реализоване су на следећим локалитетима: Обрешке ливаде (режим заштите III степена), Крстоношића ливаде (режим заштите II и III степена), ливаде Споменика (режим заштите II степена), Чењинске ливаде (режим заштите II степена), ливаде Ширина (режим заштите II и III степена), на укупној површини од око 60 ха.
- Посебна пажња обрађена је при одржавању (машинском) рубних делова влажних ливада, пашњака и бара према ивици шуме, како би се темељним кошењем и одржавањем рубних станишта, која имају значајну улогу као екотони, спречило њихово поновно обрастање, посебно инвазивним багремцом (*Amorpha fruticosa*).
- Пре започињања одржавања влажних ливада, пашњака и рубова бара, уклоњени су лежећи делови стабала, која су евентуално пала на ревитализовану површину, између два периода одржавања.
- На око 140 ха, који нису били обухваћени механичким уклањањем израсле вегетације, станишта су одржавана искључиво путем традиционалног сточарства. Током 2020. године није било неопходно, као раније, вршити машинско тарупирање вегетације, због тога што је успостављено сточарство успешно одржавало влажне ливаде и пашњаке у повољном еколошком стању. Те локације су: Ливаде Купиника (режим заштите III степена), Ливаде Мајке Ангелине (режим заштите III степена), Ливаде Ревенице (режим заштите II степена), Ливаде Милошеве баре (режим заштите II степена). План је да се овакав приступ у наредној години примени и на Чењинске ливаде и западни део Потковице.

Слика 33: Влажне ливаде Купиника нису биле плављене у пролеће 2020. године због ниског водостаја реке Саве.

Одржавање водених станишта

Активности на заштити екосистемског диверзитета одржавањем, машинским и ручним уклањањем рубне, плутајуће и подводне вегетације унутар водених станишта, кошењем и извлачењем на високу обалу, на укупној површини од 10 ha:

- Планиране активности су извођене на следећим локалитетима: Крстоношића окно, источни крак воденог коридора-канала од визиторског центра, западни крак воденог коридора-канала од визиторског центра, централни водени коридор од високе обале до Дебеле горе (све у режиму заштите III степена).
- Посебна пажња обрађена је на рубне делове водених огледала, као и на изношењу плутајуће и подводне вегетације на високу обалу, како би се спречило обрастања отворених водених површина и како би се на појединим локацијама извршило њихово проширивање.
- За наведене потребе набављен је специјализован чамац са косачицом и другим додацима.

Провођење традиционалног сточарства

У 2020. години настављено је са успешном праксом коришћења делова подручја СРП „Обедска бара“ и његове заштитне зоне за развој одрживог традиционалног сточарства. Управљачу су издати услови заштите природе кроз решење, за израду годишњег плана пашарења. Пашарењем је покривено око 30% заштићеног подручја (с. 3000 ha), а пре свега локалитети где су ревитализоване отворене влажне ливаде и пашњаци, као и неке од бара (Широка бара, Чворча), па је стока својом исхраном одржавала та станишта и спречавала њихово поновно обрастање. Укупно је у СРП „Обедска бара“ током 2020. године напасано: 300 крава; 8 коња; 100 оваца; 1.000 свиња. Стока одржава ревитализована травна станишта, што значајно смањује потребу машинског тарупирања ради спречавања обрастања инвазивним и агресивним врстама биљака.

Мешовита колонија чапљи и вранаца

Због изузетно неповољног водостаја Саве и самим тим одсуства значајније плављености терена у Обедској бари, врсте чапљи и вранаца које сачињавају мешовиту колонију су почеле да формирају колонију током марта месеца 2020. године, али су у априлу и нарочито крајем тог месеца сасвим напустиле колонију. То је прва година у новијој историји Обедске баре да мешовита колонија није била активна, што указује са једне стране на неповољн утицаје климатских промена, а са друге стране колико је важно развити адекватан механизам управљања водним режимом у сушним годинама, што би помогло бројним биљним и животињским врстама, као и шумским екосистемима.

И поред чињенице да није било активне мешовите колоније, вечи број врста се и даље виђао у зони Обедске баре, а у наставку следи највећи забележени број јединки по врстама: мали вранац (*Microcarbo pygmaeus*) - 11; велики вранац (*Phalacrocorax carbo*) - 2; гак (*Nycticorax nycticorax*) - 40; жута чапља (*Ardeola ralloides*) - 21; мала бела чапља (*Egretta garzetta*) - 23; велика бела чапља (*Ardea alba*) - 11; сива чапља (*Ardea cinerea*) - 25; црвена чапља (*Ardea purpurea*) - 7; кашичар (*Platalea leucorodia*) - 1.

Велики број чапљи и вранаца који се нису гнездили на Обедској бари, провео је пролећне и летње месеце на обалама Саве, у депресијама уз камене напере и пличацима, посебно на делу Саве од Мишара до Пландишта и од Прова до Скеле.

Слика 34: Жута чапља (*Ardeola ralloides*) у репродуктивном периоду у СРП „Обедска бара“, али без покушаја гнезђења у 2020. години.

Остале значајне врсте птица

Посебна пажња током 2020. године обрађена је на део заштићеног подручја у режиму заштите III степена - Купински кут. Ту је забележена највећа концентрација у заштићеном подручју следећих врста птица: стрнадица жутовољка (*Emberiza citrinella*, процена је да се у КК гнезди најмање 100 парова), батокљун (*Coccothraustes coccothraustes*, више десетина парова), сива жуна (*Picus canus*, више парова), жути вољић (*Hippolais icterina*, више десетина парова).

У Купинском куту је забележена одрасла јединка орла кликташа (*Clanga pomarina*), у репродуктивном периоду, као и пар осичара (*Pernis apivorus*) и једна јединка црне луње (*Milvus migrans*). Шумске сечине грабљивице користе као ловна подручја. То указује на значај југозападног проширеног дела тог подручја и суседне Орлаче за птице грабљивице. Купински кут је надлетало у репродуктивном периоду и јато од 13 белих рода (*Ciconia ciconia*).

Црне роде (*Ciconia nigra*) су забележене у већем делу заштићеног подручја, па се претпоставља да се у 2020. години гнездило више од 10 парова. У 2020. години приметно је повећање присуства црне луње (*Milvus migrans*) на Обедској бари, која је раније сматрана изумрлом гнездарницом, па се претпоставља да је било 1-2 гнездећа пара у Резервату и око њега. Због сушне године и одсуства поплаве на сеоби и задржавању није било много представника из групе шљукарица (*Charadriiformes*).

Услед пандемије вируса Covid-19 није одржан традиционални међународни радни волонтерски камп „Повратак Ибиса 2020“, 27. по реду, али су уместо тога реализоване две једнодневне радне акције (манифестација „Радни дан за природу“), на локалитету шумске колибе у Купинским гредама.

4.1.3.2. КОНТРОЛА КОРИШЋЕЊА И ПРОМЕТА ДИВЉЕ ФЛОРЕ И ФАУНЕ

У оквиру праћења сакупљања и промета дивљих биљних и животињских врста у складу са чланом 14. став 2. Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Сл. гласник РС”, бр. 31/05, 45/05 - исправка, 22/07, 38/08, 9/10, 69/11 и 95/2018 - други закон), одржан је састанак дана 18.01.2020. године у Заводу за заштиту природе Србије поводом формирања предлога контигената, количине заштићених врста које ће се сакупљати и стављати у промет у 2020. години. Састанак је сазвао Завод за заштиту природе Србије који предлаже Министарству заштите животне средине количине заштићених врста које ће се сакупљати и стављати у промет у 2020. години.

Врсте које се сматрају комерцијалним и налазе под контролом коришћења и промета, означене су у Прилогу II (заштићене врсте) са – *****, у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл.гласник РС“, бр. 5/2010, 47/2011, 32/2016 и 98/2016).

Врсте које се налазе под контролом сакупљања и промета током 2020. године сакупљане су у далеко мањим количинама од предвиђених квота. Разлози за то су вишеструки и сложени, почевши од временских услова у току године због којих су сакупљене мање количине, преко финансијских тешкоћа привредних субјеката. Ситуација са пандемијом вируса, односно забрана кретања је и у овој области имала утицаја. Преглед по биљним врстама показује стагнацију у овом сектору сакупљачке привреде, пошто се пријавио мали број корисника, који су сакупили релативно мале количине биљака. Упоредјујући тражене и плаћене количине може се закључити да постоје околности које су довеле до тога да за врсте које су веома тражене на тржишту није искоришћена ни половина одобрених квота, а неке врсте нису уопште имале потражњу на тржишту.

Врсте као што су: длакава сипаница (*Herniaria hirusta* L.), сива сипаница (*Herniaria incana* Lam.), трепљаста кантарион (*Hypericum barbatum* Jacq.), планински кантарион (*Hypericum maculatum* Crantz), румелиски кантарион (*Hypericum rumelicium* Boiss.), жута перуника (*Iris pseudoacorus* L.), црна чемерика (*Veratrum nigrum* L.), обухваћене су Уредбом али се не стављају у промет због своје реткости, па им треба променити статус. Врсте код којих се користи корен, а за које се не може повећати квота због ограничене распрострањености и бројности су: веприна, кострика (*Ruscus aculeatus* L.), језичаста кострика, веприна (*Ruscus hypoglossum* L.) и јаглика/јагорчевина (*Primula elatior* L.). За врсту оман (*Inula helenium* L) забрана сакупљања на територији АПВ и даље остаје на снази. Предлог је да се за 2021. годину повећају сакупљачке квоте за врсте: вирак (*Alchemilla* sp.), јагода, (*Fragaria vesca*) и разгон/честославица (*Veronica officinalis*).

Стање са сакупљањем гљива је у 2020. години слично као и претходних година, уз осцилацијаме везане за временске услове (влажност). Све три врсте лишажева обухваћене Уредбом остале су са истим квотама у 2020. години.

Проблем илегалног сакупљања тартуфа је присутан од стављања те групе гљива на листу Уредбе, посебно белог тартуфа (*Tuber magnatum*) који на тржишту има високу цену.

Када је реч о дивљој фауни под контролом промета и сакупљања, квоте су остале на истом нивоу као прошлогодишње, са појединачним забранама за неке врсте по окрузима.

Три врсте пужа су сакупљане у количинама предложених квота. Одређена је забрана за сакупљања пужева, која као и прошле године на истим територијама. Фарма пужева у Руском Селу у 2020. години није подносила захтев за процену приноса.

Шумска корњача (*Testudo hermanni*) је и 2020. години под забраном сакупљања на целој територији Србије. На снази је остала и забрана сакупљања поскока (*Vipera ammodytes*) на целој територији Србије током пет година, због потребе обнављања популације.

Медицинска пијавица (*Hirudo medicinalis*) је на листи комерцијалних врста иако је у новије време утврђено да је та врста знатно мање бројна од сродне врсте пијавице *Hirudo verbana*, која није на листи комерцијалних врста. На узгајалишту пијавица у Купинову дана 14.07.2020. године извршен је стручни надзор и процена приноса.

Поред контроле сакупљања самониклог биља у 2020. години вршена је контрола заштићених врста на плантажама и издавана су мишљења о узгоју и очекиваном приносу лековитог и ароматичног биља.

Од плантажно гајених биљних врста које су на Уредби, на територији АПВ највише је у 2020. години контролисан узгој/принос белог слеза (*Althaea officinalis* L.), на око 35 плантажа. Поред плантажа белог слеза, гаји се и кантарион (*Hypericum perforatum* L.), вранилова трава (*Origanum vulgare* L.), шипурак (*Rosa canina* L.) и др. На плантажи кантариона у Свилојеву, на укупној површини од 60 ари, после извршеног првог кошења и оствареног приноса, на већем делу плантаже дошло је до увенућа биљке.

Током 2020. године на површини од око 4,5 ha у Падеју формирана је плантажа црног гавеза (*Symphytum officinale* L.). У наредној години очекује се први принос.

Контролом на плантажама и издавањем мишљења о узгоју и очекиваном приносу за плантажно гајење биљака заштићених Уредбом, добијају се подаци о количинама свеже масе биљних сировина са пољопривредних површина.

4.1.3.3. КОНТРОЛА ПРЕКОГРАНИЧНОГ ПРОМЕТА ЗАШТИЋЕНИМ ВРСТАМА (CITES)

У оквиру контроле држања, узгоја и трговине заштићеним врстама, извршени су следећи стручни надзори у сарадњи са надлежном инспекцијом:

- 22.01.2020. године; у оквиру контроле држања, узгоја и трговине заштићеним врстама, извршен је стручно-инспекцијски надзор код Момчила Стајића ПР, NS EXOTICS, Добровољачка 15, Ветерник. Током стручно-инспекцијског надзора извршена је контрола трајног обележавања јединки лоптастих питона (*Python regius*) рођених у заточеништву из сопственог узгоја. Надзор је извршен на позив и у сарадњи са покрајинском инспекцијом за заштиту животне средине.
- 15.06.2020. и 18.08.2020. године; у оквиру контроле коришћења и промета дивље флоре и фауне, извршени су стручни и инспекцијски надзори на фарми заштићене дивље врсте - шумске корњаче (*Testudo hermanni*) ЗР ЗОО ТРОПИКО у Петроварадину. Надзор је извршен на позив и у сарадњи са покрајинском инспекцијом за заштиту животне средине.
- 17.07.2020. године; стручни надзор у сарадњи са инспекцијом обављен је у Купинову ради процене приноса заштићене врсте медицинске пијавице (*Hirudo verbana*) за 2020. годину.

4.1.4. ЗБРИЊАВАЊЕ СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ВРСТА ДИВЉИХ ЖИВОТИЊА

Табела 6. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број збринутих јединки у прихватилиште	90	Сектор заштите природе, Одељење за заједничке стручне послове, у сарадњи са Сектором правних и финансијских пословаприроде уз подршку Сектора правних и финансијских послова
Број збринутих јединки у прихватилиште	90	
Број измештених јединки из урбане средине на природно станиште	44	
Број угинулих или усмрћених јединки уклоњених са терена	54	
Број јединки које су након рехабилитације или неге успешно враћене у природу	42	
Број обухваћених строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња	48	
Број јединки предат на анализу, ради утврђивања узрока угинућа	30	
Укупан број свих оперативних активности на збрињавању строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња	259	

У току 2020. године у оквиру редовног пословања Завода, у који спадају и оперативне активности збрињавања строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња, спроведено је и евидентирано укупно **259** активности на случајевима збрињавања живих, преузимања мртвих јединки дивљих животиња, измештања из урбане средине на природно станиште и заплене врста које су заштићене *CITES* конвенцијом.

Слика 35: Пуштање у природу збринутих и опорављених дивљих животиња.

Укупан број јединки које су збринуте у Прихватилишту ЗОО Палић јесте 90 примерка. Укупно 44 јединке је измештено из урбане средине у природна станишта, након изласка на терен по пријави / дојави. Вршено је збрињавање и дислоцирање примерака строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња, најчешће су из групе птица (црне чиопе, ветрушке и сове), којима је требало неколико дана до две недеље за наставак самосталног живота у природи, па се примерци у тој фази развоја или стања нису траспортовали у прихавтилиште, чиме је избегнут стрес, који по некад изазове код птица и смрт. Чести су и случајеви рада са змијама (обични смук, белоушка и рибарица), које залутају у стамбене објекте, из којих их сарадници Завода премештају у природна станишта.

Број примерака који су предати/транспортовани у прихватилиште ЗОО Палић, као и оних који су дислоцирани са, по њих, неповољних локација, приказан је у табели 7, где се види на којим је локалитетима поступано током збрињавања. Том табелом нису обухваћени случајеви угинућа/усмрђивања јединки.

Табела 7: Преглед збрињавања дивљих врста животиња према просторном распореду.

ВРСТА	Укупан број јединки	Локације поступања и број јединки	Напомена
Слепи миш (<i>Chiroptera</i>)	4	Нови Сад (3), Инђија (1)	
Куна белица (<i>Martes foina</i>)	2	Жабал (2)	
Веверица (<i>Sciurus vulgaris</i>)	2	Нови Сад - Футошки парк (2)	
Кобац (<i>Accipiter nisus</i>)	2	Сомбор (1), Тараш (1)	
Чешљугар (<i>Carduelis carduelis</i>)	12	Суботица (12)	Заплена
Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	13	Ечка - (1), Бело Блато (1), Светозар Милетић (1), Крајишник - атар села (1) Апатин - поред канала (1) Башаид (1), Мала Ремета (2) Панчево (1), Добрица (1), Чалма (1) Бачко Добро Поље (1), Бечеј (1)	
Чижак (<i>Carduelis spinus</i>)	4	Суботица (4)	Заплена
Конопљарка (<i>Carduelis cananabina</i>)	4	Суботица (4)	Заплена
Жутарица (<i>Serinus serinus</i>)	1	Суботица (1)	
Дивља гуска (<i>Anser anser</i>)	2	Сомбор (2)	Заплена
Лабуд грбац (<i>Cygnus olor</i>)	3	Беочин (1), Сакуле (1), Борковачко језеро (1)	
Шумска сова (<i>Strix aluco</i>)	2	Сремски Карловци (1), Огар - поред пута (1)	
Утина (<i>Asio otus</i>)	13	Врбас (1), Бачко градиште (1), Сремски Карловци - поток (1) Зрењанин (3), Ветерник (1), Петроварадин (1), Пландиште (1), Оџаци (1), Светозар Милетић (1), Хртковци (1), Нова Пазова (1)	

ВРСТА	Укупан број јединки	Локације поступања и број јединки	Напомена
Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	4	Богојево - жел. станица (1) Чента - насип (1) Врбовско - шума уз насип (1) Черевихка ада (1)	
Мали гњурац (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)	1	Нови Сад - ДТД канал (1)	
Бела рода (<i>Ciconia ciconia</i>)	14	Меленци (1), Баранда (1), Беочин (1), Колут (1), Кумане (1), Риђица (1), Липар (1), Нови Бечеј (1), Тараш (1), Младеново (1), Хртковци (1), Перлез (1), Зрењанин (1), Падеј (1)	
Кос (<i>Turdus merula</i>)	3	Сремска Каменица (1), Бешка (1), Петроварадин (1)	
Градска ластва (<i>Delichon urbicum</i>)	2	Нови Сад (2)	
Црна чиопа (<i>Apus apus</i>)	5	Нови Сад (4), Бач - самостан (1)	
Кукумавка (<i>Athene noctua</i>)	2	Ветерник - 1 јединка Каћ - 1 јединка	
Ветрушка (<i>Falco tinnunculus</i>)	18	Нови Сад (10), Надаљ (1), Зрењанин (1), Ириг (1), Јамена (2), Бечеј (1), Нова Пазова (1), Лединци (1)	Ветрушке из Јамене су заплењене
Јастреб (<i>Accipiter gentilis</i>)	1	Меленци (1)	
Ђук (<i>Otus scops</i>)	3	Сомбор (1), Каћ (1), Нови Сад (1)	
Степски соко (<i>Falco cherrug</i>)	1	Оџаци (1)	
Голуб гривнш (<i>Columba palumbus</i>)	2	Нови Сад (2)	
Сврака (<i>Pica pica</i>)	2	Нови Сад (2)	
Чапљица (<i>Ixobrychus minutus</i>)	1	Апатин - рит (1)	
Еја мочварица (<i>Circus aeruginosus</i>)	2	Вршац (1), Ченеј (1)	
Водомар (<i>Alcedo atthis</i>)	1	Бечеј (1)	
Кукавица (<i>Cuculus canorus</i>)	1	Нови Сад (1)	
Кукувија (<i>Tyto alba</i>)	4	Бачко Ново Село (1), Доњи Товарник (3)	
Обични галеб (<i>Larus ridibundus</i>)	2	Нови Сад (2)	
Златокрила утва (<i>Tadorna ferruginea</i>)	1	Бездан (1)	
Обична црвенрепка (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	4	Нови Сад (4)	
Белоушка (<i>Natrix natrix</i>)	1	Ветерник (1)	
Обични смук (<i>Zamenis longissimus</i>)	1	Петроварадин (1)	
УКУПНО	134		

Примерци строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња за које је постојала оправдана сумња након стручног и инспекцијског надзора, уз учешће полиције, да нису

угинуле природном смрћу, предате су на патоанатомску и токсиколошку анализу у Научни институт за ветеринарство (НИВ) “Нови Сад”. Током 2020. године било је укупно 31 јединки птица (Табела 8). Анализирани су само примерци код којих је било могуће спровести токсиколошке, пато-анатомске и вирусолошке анализе.

Табела 8: Преглед примерака дивљих птица за које су рађене токсиколошке, пато-анатомске и вирусолошке анализе.

	Врста	Датум налаза	Место налаза	Анализа
1.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	27.01.2020.	Платичево (Каракуша)	Пато-анатомска анализа
2.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	25.02.2020.	Нови Кнежевац	Присуство карбофурана
3.	Лабуд грвац (<i>Cygnus olor</i>)	30.01.2020.	Нови Сад	Вирусолошка анализа
4.	Белорепан (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	12.03.2020.	СРП“Горње Подунавље“	Пато-анатомска анализа
5.	Еја мочварица (<i>Circus aeruginosus</i>)	13.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	Присуство карбофурана
6.	Еја мочварица (<i>Circus aeruginosus</i>)	13.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	Присуство карбофурана
7.	Сива врана (<i>Corvus cornix</i>)	13.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	/
8.	Гачац (<i>Corvus frugilegus</i>)	13.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	/
9.	Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	13.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	/
10-13.	Гавран (<i>Corvus corax</i>) – 4 јединке	13.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	/
14-24.	Еја мочварица (<i>Circus aeruginosus</i>) – 11 јединки	24.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	Присуство карбофурана
25.	Сива врана (<i>Corvus cornix</i>)	24.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	/
26.	Мишар (<i>Buteo buteo</i>)	24.04.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	/
27.	Гавран (<i>Corvus corax</i>)	24.04.2020.	Карађорђево (у атару)	/
28.	Ветрушка (<i>Falco tinnunculus</i>)	15.05.2020.	Бачка Топола (уз језеро)	/
29-30.	Гачац (<i>Corvus frugilegus</i>) 2 јединке	15.05.2020.	Карађорђево код Криваје (у атару)	/
31.	Крсташ (<i>Aquila heliaca</i>)	30.12.2020.	Пригревица (атар села)	Тровање оловом

Израђен је током 2018. године „Протокол за теренско поступање у случају сумње на тровање птица“ у оквиру пројекта „PANNONEAGLE“, који још чека на верификују од стране надлежног органа. Број јединки птица које су током 2020. године пронађене мртве у природи износи 54. То је знатно више него, на пример, у 2017. години, када је пронађено свега 17 јединки, што се објашњава знатно интензивнијом претрагом терена на читавом подручју АПВ у зимском периоду и у периоду сетве пољопривредних култура, односно када се најчешће користе пестициди.

У циљу јачања капацитета управљача заштићених подручја у склопу збрињавања, рехабилитације и поновног пуштања у природу живих примерака строго заштићених и

заштићених врста дивљих животиња, односно спровођења одредаба из члана 48. став 2. Закона о заштити природе, Министарство заштите животне средине је након консултација са представницима Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе, обављених 9.06.2020. године, утврдило да је неопходно да се израде званичне смернице за управљаче заштићених подручја, а које ће дефинисати:

- процедуре и протоколе за збрињавање, ветеринарске интервенције, рехабилитацију и поновно пуштање у природу;
- техничке детаље везане за изградњу и опремање објеката за хитан привремени прихват;
- процедуре и протоколе за даље поступање са живим примерцима које није могуће вратити у природу, као и за поступање са угинулим примерцима;
- основни садржај обуке за управљаче, односно запослена лица, за рад са живим дивљим животињама.

У октобру 2020. године завршен је документ „Смернице за управљаче заштићених подручја за збрињавање и рехабилитацију строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња“, који је званично од стране Министарства за заштиту животне средине прослеђен заводима и управљачима заштићених подручја на територији РС и АПВ.

Завод у сарадњи са Научним институтом за ветеринарство „Нови Сад“ од 2018. године ради на узорковању брисева ждрела код птица као потенцијалних преносиоца вируса WNV (West Nile virus). Достављени узорци се испитују у Заводу за епизоотологију, клиничку дијагностику, патологију и лабораторијска испитивања – Одељење за вирусологију. Такви послови су реализовани и у 2020. години, а до предавања овог извештаја све завршене анализе су негативне на наведени вирус.

Слика 36: Збрињавање крсташа (*Aquila heliaca*).

С обзиром да се у односу на период пре 2016. године, рапидно повећао број пријава/дојава, током 2017. године израђена је посебна процедура рада за обављање активности збрињавања дивљих животиња, која је редовно настављена да се спроводи и током 2020. године. Процедуром је предвиђено вођење евиденције о збринутим јединкама, као и другим оперативним активностима које се могу десити (сакупљање или преузимање лешева дивљих животиња на терену, јединке одузете током инспекцијског надзора, итд).

Током 2020. године постигнут је договор са представницима Пастеровог завода из Новог Сада, на основу ког ће Заводу бити донирана потребна количина живих мишева, за потребе храњења збринутих дивљих животиња.

Извештај о раду везано за збрињавање дивљих животиња, што укључује тренски рад, стручни надзор, збрињавање, транспорт и коришћење наменског возила и опреме добијених од надлежног Министарства за заштиту животне средине, подноси се на захтев канцеларије за спровођење CITES конвенције.

4.1.5. ЗАШТИТА СТАНИШТА

Табела 9. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број докумената издатих за област пољопривреде и секторске планове у шумарству и водопривреди	32	Сектор заштите природе у сарадњи са Сектором правних и финансијских послова
Број издвојених полигона / станишта у бази података иИС Завода	5	
Број остварених активности везаних за NATURA 2000	5	

Заштита станишних типова значајних за очување биолошке разноврсности, као и станишта строго заштићених и заштићених врста одвија се помоћу базе података Завода. Просторне целине на којима је утврђено присуство врста које се налазе на списковима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС“, бр. 5/2010; 47/2011; 32/2016 и 98/2016), као и очување подручја чија вегетација припада типовима станишта дефинисаним Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“, бр. 35/2010) су идентификоване као просторне целине (полигони).

Информације о издвојеним стаништима (укључујући и геореференциране податке), према Закону о заштити природе воде заводи за заштиту природе. База података се ажурира током редовних активности Завода (издавање услова и мишљења, теренска запажања) у складу са стањем датих просторних целина. База података омогућује брзу проверу присуства природних вредности на просторима на којима се планирају одређене активности, као и примену мере заштите које су прописане Законом и подзаконским актима приликом издавања услова заштите природе корисницима природних ресурса. Мере заштите станишта која се налазе ван граница заштићених подручја су саставни делови решења о заштити природе које се издају за израду планских докумената и секторских планова, као и за активности од утицаја на природу.

Током 2020. године издата су 23 решења за секторске планове у шумарству и ловству и три (3) за одржавање канала на подручјима издвојених станишта. На подручју Војводине

пољопривредно земљиште (ливаде, пашњаци и трстици) у државном власништву садржи изузетно вредне остатке природних станишта, због чега постоји потреба да општине уграђују мере заштите врста и станишта у годишње програме коришћења и заштите истог. Иако опстанак неких осетљивих станишних типова Војводине, заштићених у Србији и у Европи (нпр. будућа NATURA 2000 подручја), зависи од пољопривредне праксе, само мали број општина тражи услове заштите природе за ову врсту планова, па је током 2020. године издато је свега шест решења за ову сврху.

4.1.5.1. ЕКОЛОШКА МРЕЖА СРБИЈЕ

Национална еколошка мрежа у Србији дефинисана је Уредбом о еколошкој мрежи (“Сл. гласник РС”, бр. 102/2010). Током 2020. године, посећен је знатан број централних подручја еколошке мреже, посебно оних која се налазе на простору заштићених подручја.

Са аспекта интеграције подручја еколошке мреже у развојне планове од посебног је значаја просторно-планска документација на нивоу општина или других већих просторних целина. Обележавање подручја значајних за очување биолошке разноврсности у планским документима, као и примена мера заштите у зони утицаја (дефинисана као заштитна зона Уредбом о еколошкој мрежи) омогућују трајно очување ових просторних целина и пружају могућности за унапређење њиховог стања у будућности.

Мере заштите еколошко значајних подручја и коридора су наведене у свим Решењима издатих од стране Завода у 2020. години за секторске планове (шумарство, водопривреда, пољопривреда, итд). Пошто су еколошки значајна подручја еколошке мреже РС дефинисана Уредбом, није у том смислу вршено издвајање нових подручја, осим издвајања полигона са стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста у сладу са одговарајућим Правилником.

4.1.5.2. ЕКОЛОШКА МРЕЖА „NATURA 2000“

Завод је током 2020. године био укључен у активности везане за реализацију међународног пројекта “*Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection*” (NATURA 2000 II, 2019-2021), који координира Министарство заштите животне средине у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, а реализује конзорцијум „Eptisa“.

Рад на успостављању еколошке мреже NATURA 2000 одвијаће се у складу са активностима, пројектима и препорукама надлежног Министарства, уз загледавање могућности најповољнијег преношења и имплементације Директиве о заштити дивљих птица (Birds Directive 2009/147/EU) и Директиве о заштити станишта (Habitats Directive 92/43/EEC) у национално законодавство и будућу еколошку мрежу NATURA 2000 у Србији.

Поред учешћа на успостављању и примени административних мера очувања станишта дивље флоре и фауне, као и приоритетних станишних типова за ЕУ, Завод је својим активностима допринео инвентаризацији и картирању врста и станишта. Резултати појединачних пројектних активности Завода, мониторинга врста и станишних типова, као и рада на развоју еколошке мреже, допринели су вредновању подручја и изради предлога мреже NATURA 2000 подручја, уз усаглашавање са заинтересованим странама.

У Министарству заштите животне средине одржан је састанак са експертима конзорцијума „Eptisa“ 13.02. и 27.02.2020. године, у вези реализације пројекта, када је разматрана припрема теренских активности у 2020. години, у циљу идентификације потенцијалних рSPA и рSCI подручја у Србији. Током 18.06.2020. године експерти конзорцијума „Eptisa“ одржали су са стручњацима Завода састанак у Новом Саду, где је разматран план теренских истраживања на територији АПВ организован од стране носиоца пројекта, као и коришћење постојећих података Завода. Састанци путем ZOOM платформе са експертима конзорцијума „Eptisa“ и другим заинтересованим субјектима, одржани су 8.09. и 17.11.2020. године, када су посебно разматране референтне листе врста и посебно издвајање будућих подручја за птице (рSPA), пре свега у односу на популационе параметре и дефинисање граница тих подручја.

4.1.5.2. СТАНИШТА СТРОГО ЗАШТИЋЕНИХ И ЗАШТИЋЕНИХ ДИВЉИХ ВРСТА

Током 2020. године издвојено је укупно пет (5) нових подручја у оквиру мреже полигона за стаништима строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака и животиња. Та станишта су издвојена на подручјима локалних самоуправа:

Општина Беочин: два станишта, БЕО32а (63,07 ha) и БЕО32б (87,96 ha).

Општина Бачка Топола: једно станиште, БО17 (Посебно станиште риба на акумулацији Моравица, 2,58 ha).

Град Нови Сад: једно станиште, НСА24 (Пејићев рит).

Град Зрењанин: једно станиште, ЗРЕ34 (Пескара, 6,17 ha).

Вршено је ажурирање података за поједина издвојена станишта. Теренски обиласци издвојених станишта, са циљем провере валидности и ажурирања података, одвијали су се у северном Банату, западној Бачкој и у североисточном Срему, у нешто мањем обиму услед ограничења условљених пандемијом вируса.

4.1.6. ГЕОНАСЛЕЂЕ

Табела 10. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број забележених и издвојених објеката геонаслеђа на подручју АП Војводине	9	Сектор заштите природе уз подршку Сектора правних и финансијских послова и у сарадњи са: Завод за заштиту природе Србије, ГИС, Природњачки музеј Београд, РГФ, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Географски факултет Београд, Министарство заштите животне средине, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарста, општина Инђија, општина Беочин
Број одржаних састанака радне групе за успостављање геопаркова у Републици Србији	-	
Број одржаних састанака радне групе за успостављање геопарка "Фрушка гора- Лесенд"	-	
Број одржаних састанака са представницима локалне самоуправе	-	

У циљу заштите, очувања и промоције геодиверзитета и објеката геонаслеђа АПВ, у 2020. години реализоване су следеће активности:

- Дефинисање локалитета од посебног значаја за заштиту геонаслеђа;
- Инвентаризација и валоризација објеката геонаслеђа на територији АПВ;
- Утврђивање прелиминарне листе објеката геонаслеђа који испуњавају критеријуме за заштиту од стране ПЗЗП;
- Давање предлог мера и активности на очувању, уређењу, презентацији и промоцији објеката геонаслеђа Војводине;
- Укључивање података о објектима геонаслеђа Војводине у просторно - планске документе;
- Укључивање објеката геонаслеђа у (гео)туристичку понуду;
- Израду услова заштите природе за пројекте и активности који се односе на коришћење геолошких и хидрогеолошких ресурса.

Током 2020. године реализовано је шест наменских теренских излазака са циљем прикупљања података о објектима геонаслеђа. Терени су реализовани на заштићеним подручјима: НП "Фрушка гора" (локалитет „Липов поток“), СРП "Делиблатска пешчара" (локалитети Загајичка брда и Девојачки бунар) и ПП "Бачкотополске долине" (Акумулационо језеро „Зобнатица“). Предмет истраживања били су и локалитети који се налазе изван граница заштићених подручја, и то: Кречанске јаме и профил код Лежимира, пешчана дина на подручју КО Банатски Карловац у непосредној близини СРП "Делиблатска пешчара", акумулационо језеро Панонија и лесна долина код Црвенке.

Такође, прикупљање потребних података реализовано је и током валоризације подручја за које се ради Студија заштите, стручних надзора, кроз издавање услова и мишљења за геолошка и хидрогеолошка истраживања, експлоатацију воде и минералних сировина.

За потребе валоризације подручја у циљу израде Студија заштите током теренског обиласка вршена су геолошка, палеонтолошка и геоморфолошка истраживања на следећим подручјима: Дунавски ритови између Плавне и Бачког Новог Села, Слатине код Руског Крстура, Слатине код Жабља, Лесне долине од Добрице до Алибунара, Долина – Алаш код Падине као и валоризација за потребе ревизије заштићеног подручја Парк шума „Букински храстик“.

Током стручних надзора вршена су истраживања као и утврђивање тренутног стања на локалитетима унутар заштићених подручја, а који представљају потенцијалне објекте геонаслеђа. Стручни надзори у области геонаслеђа вршени су на подручју СРП "Тителски брег" и СП "Лесни профил код Старог Сланкамена".

У сарадњи са управљачем Установа за заштиту природе „Тителски брег“ направљен је водич „СРП "Тителски брег" – геостазе“, у коме су издвојене геостазе које повезују све објекте геонаслеђа који се налазе у заштићеном подручју.

У 2020. години није било састанака Радне групе за успостављање Геопаркова у РС, именоване од стране надлежног Министарства, са задатком да ради на формирању мреже геопаркова Србије.

Највећи део активности стручних сарадника из области геодиверзитета односи се на издавање услова заштите природе за коришћење геолошких и водних ресурса,

експлоатацију минералних сировина, коришћење подземних вода за различите делатности, коришћење површинских вода и водног земљишта, уређење геолошких и палеонтолошких заштићених природних добара и др. Обрађено је 263 захтева везаних за геонаслеђе.

4.1.7. ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Табела 11. Индикатори, активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Унапређење методологије управљања активностима које имају утицај на заштићена подручја	<p>Интегрисање побољшаног поступка оцене угрожености заштићених подручја од загађивача у услове, студије и осталу документацију и њихова примена.</p> <p>Интегрисање побољшаног поступка процене утицаја антропогених чинилаца на промене природних карактеристика подручја и квалитет екосистемских услуга у студије, пројектну и осталу документацију.</p> <p>Интегрисање података о границама сливних подручја система за одводњавање из Географског информационог система надлежног водопривредног предузећа у студијама заштите у циљу побољшаног поступка процене утицаја водног режима на природу.</p> <p>Интегрисање смерница за заштиту природе дефинисаних искључиво за одржавање каналске мреже у АПВ у услове и мере заштите.</p>	Сектор заштите природе уз подршку Сектора правних и финансијских послова
Смањење бројности и интензитета утицаја на елементе еколошке мреже	Смањење утицаја на станишта и еколошке коридоре.	
Унапређење сарадње са стручњацима који се баве управљањем водама на свим нивоима, од радника на терену до доносиоца одлука	Унапређена сарадња са Републичком дирекцијом за воде кроз активно учешће представника Завода на састанцима, као и током припреме и достављања података за потребе израде Плана управљања водама. Сарадња са ЈВП „Воде Војводине“, кроз учешће Завода као заинтересоване стране током пројектних активности и у радним групама у оквиру припреме Плана управљања водама.	

Интегрисање резултата и закључака донетих у процесу иновирања метода истраживања стања животне средине у окружењу заштићених подручја и оцена угрожености заштићених подручја од загађивача обухвата послове на изради услова, студија и остале документације, као и њихову примену на терену. Наведене активности су имале за циљ побољшање поступка оцене угрожености заштићених подручја од загађивача,

квалитетнију процену утицаја антропогених чинилаца на промене природних карактеристика подручја и квалитет екосистемских услуга, као и смањење негативних утицаја на станишта и еколошке коридоре. Одрживо коришћење природних вредности реализовано је кроз проналажење компромисних решења у организацији простора за потребе различитих корисника чија примена, сагласно текућим и предстојећим обавезама наше државе везано за улазак у ЕУ, пружа могућност добијања финансијске помоћи/подстицаја за сарадњу на заштити подручја.

Утврђивање функционалних заштитних појасева уз примену кључних предеоних елемената као што је заштитно зеленило, осим кроз редовне делатности Завода, реализује се и кроз пројектне активности. Један од пројеката је *„Active SENSor monitoring Network and environmental evaluation for protection and wise use of WETLANDS and other surface waters“*, у оквиру Interreg IPA програма прекограничне сарадње Хрватска-Србија 2014-2020. године. Задатак Завода односи се на одређивање потреба и могућности за успостављање мултифункционалног појаса за заштиту водених и влажних станишта у близини пољопривредног земљишта, насупрот досадашњем приступу коришћењу подручја еколошке мреже, чије су последице деградација њихових основних вредности, угрожавање квалитета животне средине у ширем окружењу и онемогућавање коришћења потенцијала за пружање екосистемских услуга. У вредновању ефеката екосистемских услуга, велики значај има улога зеленила у уклањању загађујућих материја. Пратеће активности обухватају указивање на значај подршке интересних група у избору приоритетних локација, подизању и одржавању зеленила, као и искључивање преоравања овог појаса. Сарадња са заинтересованим странама у оквиру пројектних активности обухватила групе чије активности могу имати посредан или непосредан утицај на успех озелењавања, као што су представници локалних удружења, органи управљања, локалне и регионалне организације и институције. Мишљење корисника простора имало је значајну улогу у предлогу оптималних решења за коришћење заштитног зеленог појаса уз водно тело.

У 2020. години, Завод је израдио приручник *„Вишенаменски приобални зелени појас“*, који садржи препоруке и смернице за успостављање вишенаменских зелених заштитних појасева на обалама језера, канала и водотокова, као и плански оквир *„Пројекат мултифункционалног приобалног зеленог појаса Зобнатичког језера“*, чиме је остварио све утврђене резултате пројекта. Приручник *„Вишенаменски пробални зелени појас“* је промовисан на завршној конференцији која је одржана у Томпојевцима (Хрватска), 19.02.2020. године, а све пројектне активности SeNs WETLANDS су завршене по утврђеном плану, дана 28.02.2020. године.

Унапређење сарадње са стручњацима који се баве управљањем водама реализује се, између осталог, кроз пројектне активности управљача заштићених подручја. Утврђивање могућности усаглашавања потреба свих корисника подручја са циљевима и задацима очувања станишта заштићених и строго заштићених врста, односно основних вредности станишта заштићеног подручја, у ранијем периоду је више пута покренуто, али без значајних успеха. Све активности по овом питању у прошлости су спровођене издавањем услова заштите природе за радове на одржавању каналске мреже унутар граница заштићеног подручја, као и реконструкцији појединих водопривредних објекта у саставу система за одводњавање.

Састанци и теренска истраживања са корисницима простора Специјалног резервата природе „Окањ бара“, који су започети 2019. године, настављени су током 2020. године, а обављени су састанци и са водoprивредним предузећима којима на овом простору обављају део поверених послова у области управљања водама. Након обављених састанака, започето је прикупљање неопходних података за подршку у одлучивању путем мултидисциплинарног истраживања простора СРП „Окањ бара“ уз стручну помоћ Завода, ЈВП „Воде Војводине“, ВПД „Горњи Банат“ Кикинда, ВПД „Средњи Банат“ Зрењанин и Департмана за географију, туризам и хотелијерство Природно-математичког факултета у Новом Саду. На основу издвојених финансијских средстава из сопствених фондова Друштва за заштиту животне средине „Окањ“, стручњаци Природно-математичког факултета започели су израду геоинформационе основе путем снимања топографских карактеристика терена ради одређивања праваца површинског отицања воде. Током 2020. године извршено је детаљно снимање кључних токова каналског система, обрада снимака и израда тродимензионалног модела канала. Иницијална геодетска теренска мерења за израду прецизног модела рељефа обављена су аеро снимањем главних канала беспилотном летелицом, са веома високом резолуцијом снимка, при чему је обухваћен простор приобаља износио 60m. У наредном периоду планирана је израда дигиталног модела терена на основу дигитализованих карата, орто-фото снимање целог подручја, израда карата плављења терена на основу дигиталног модела површине и израда студије станишта и земљишног покроба.

Током 2020. године настављено је дводеценијско учешће стручњака Завода у техничкој комисији ISO TC 207/SC 7. У овом периоду Завод је учествовао на изради националних стандарда ISO 14064-1, ISO 14007 и ISO 14090, који се односе на следеће:

- 1) ISO 14064-1, *Greenhouse gases — Part 1: Specification with guidance at the organization level for quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals* (Гасови стаклене баште - Део 1: Спецификација са упутством за квантификацију и извештавање о емисијама и уклањању гасова који доприносе ефекту стаклене баште на нивоу организације). Овим стандардом уводи се нови приступ за границе извештавања, који олакшава укључивање и ширење индиректних емисија. Наведена измена представља одговор на повећање бројности организација које препознају важност и значај индиректне емисије и развијају инвентар GHG који укључује више врста индиректне емисије.
- 2) ISO 14007, *Environmental management — Guidelines for determining environmental costs and benefits* (Менаџмент животном средином – Смернице за утврђивање трошкова и користи у вези са животном средином). Овај документ пружа организацијама упутство за утврђивање и документовање трошкова и користи у вези са животном средином на свеобухватан и транспарентан начин, било квантификоване у новчаном или неновчаном облику, или описане квалитативно. Уколико организације оцењују трошкове и користи у вези са животном средином у новчаном облику, методе економског вредновања обухватају само измене које утичу на добробит људи (корисност). Ова такозвана „антропоцентрична перспектива“ укључује, како бригу за животну средину, тако и зависност од природе и услуга екосистема.
- 3) ISO 14090, *Adaptation to climate change — Principles, requirements and guidelines* (Прилагођавање климатским променама - Принципи, захтеви и смернице). Овај

документ омогућава организацијама да развију ефективно, ефикасно и изводљиво прилагођавање прилагођено специфичним изазовима климатских промена са којима се суочавају. Примена овог документа омогућава организацијама да приликом пројектовања, примењивања, побољшавања и ажурирања политика, стратегија, планова и активности, адекватно размотре прилагођавање неповољним климатским променама.

4.1.8. ИЗРАДА РЕШЕЊА О УСЛОВИМА ЗАШТИТЕ ПРИРОДЕ, МИШЉЕЊА, ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И ОБЈЕДИЊЕНА ПРОЦЕДУРА

Током 2020. године Заводу је достављен велики број захтева за издавање услова заштите природе за активности, пре свега у заштићеним подручјима, али и за изградњу објеката, реализацију активности у простору, израду планске документације, основа и програма, као и захтева за издавање мишљења на просторне и урбанистичке планове, шумске и друге основе и програме, студије о процени утицаја, стратешке процене утицаја, законску регулативу, стратешка документа, итд.

Табела 12. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број издатих решења о условима заштите природе	1197	Сектор заштите природе у сарадњи са Сектором правних и финансијских послова
Број издатих мишљења	448	

4.1.8.1. ИЗДАВАЊЕ УСЛОВА И МИШЉЕЊА

Завод је израдио и издао 1197 решења о условима заштите природе и 448 мишљења, укључујући и 17 мишљења на процене утицаја на животну средину и извештаје о стратешким проценама утицаја на животну средину, као и осам мишљења на шумске и ловне основе и 13 сагласности на озакоњење објеката, са циљем очувања и унапређења заштићених природних добара и одрживог коришћења природних ресурса.

4.1.8.2. ПРОСТОРНО ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Издато је 123 Решења о условима заштите природе за израду просторно планске и урбанистичке документације и 33 Мишљења на просторне и урбанистичке планове, стратешке процене утицаја на животну средину и осталу документацију. Завод је издао Решења о условима заштите природе за следећа планска документа:

- **Просторни план Републике Србије за период 2021.–2035. године.** Као стратешки развојни документ план утврђује: дугорочне основе организације, коришћења и уређења простора Републике Србије; правце урбанизације и основне критеријуме уређења насеља; планска начела и критеријуме коришћења природних ресурса и

заштите животне средине; услове за заштиту и коришћење подручја од посебног значаја; коридоре основних инфраструктурних система.

- **Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине од 2021.–2035. године.** Регионални план представља најзначајнији стратешки документ просторног развоја територије АП Војводине. Њиме је опредељена стратегија просторног развоја на начин да се сви потенцијали са којима Војводина располаже ставе у функцију развоја овог подручја и да се планским усмеравањем развоја обезбеде услови за спречавање штетних последица и девастације простора као јединог необновљивог ресурса.
- **Просторни планови подручја посебне намене (ППППН):** ППППН Специјалног резервата природе „Пашњаци велике дропље“, ППППН инфраструктурног коридора државног пута 1б реда гранични прелаз са Мађарском (Бачки Брег) – Сомбор – Кула – Врбас – Србобран – Бечеј – Кикинда – гранични прелаз са Румунијом (Наково), ППППН коридора аутопута Београд – Зрењанин – Нови Сад, ППППН ревитализације канала Бегеј, Измена и допуна ППППН коридора граница Хрватске – Београд (Добановци), укупно – 5.
- **Просторни планови јединица локалне самоуправе:** Просторни план Града Сремска Митровица до 2028 године, Просторни план општине Ириг, укупно – 2.
- **Измене и допуне просторних планова јединица локалне самоуправе:** Измене и допуне Просторног плана Града Новог Сада, Измене и допуне Просторног плана општине Оџаци, Измене и допуне Просторног плана општине Бечеј, укупно – 3.
- **Планови генералне регулације (ПГР):** ПГР Алмашког краја у Новом Саду, ПГР насељеног места Арадац, ПГР насеља Бачка Топола, ПГР „IV“ за делове зона „Мали Радановац“ и „Радановац“ у Суботици, ПГР „IX“ за зону МЗ „Зорка“ у Суботици, ПГР насеља Сента, ПГР пијаце у Футогу са компатибилним наменама, ПГР у западном делу града на подручју Телера у Новом Саду, ПГР Универзитетског парка у Новом Саду, – укупно 9.
- **Измене и допуне Планова генералне регулације:** Измена и допуна ПГР за мешовиту намену између Булевара Европе, Булевара Цара Лазара, улица Стражиловске, Жарка Зрењанина, Булевара Михајла Пупина, улица Јеврејске и Футошке у Новом Саду (простор у јужном делу блока између Улице Лазе Нанчића и Булевара Европе), ПГР простора за мешовиту намену западно од Суботичког булевара и северно од Булевара војводе Степе у Новом Саду (локалитет атлетског стадиона и др.), ПГР простора за мешовиту намену западно од Суботичког булевара и северно од Булевара војводе Степе у Новом Саду (због промене ширине коридора далековода 110kV), ПГР у североисточном делу Новог Сада, ПГР за насеља Ада и Мол, ПГР насеља Бечин, ПГР „Центар“ у Зрењанину, ПГР насељеног места Футог (због промене ширине коридора далековода 110kV), ПГР насељеног места Футог (локалитет северно од Улице Моше Пијаде), ПГР насеља Инђија, ПГР „Југоисток“ у Зрењанину, ПГР „Граднулица“ у Зрењанину, ПГР комплекса посебне намене (целине 11) у Панчеву, ПГР насељених места Лединци и Стари Лединци (због промене ширине коридора далековода 110kV), ПГР Шида, ПГР насеља Шимановци, ПГР Сремске Каменице са окружењем (локалитет Григовац и др.), ПГР старог градског центра и подручја Малог Лимана у Новом Саду (локалитет гараже у Улици Модене), ПГР зоне

реконструкције у наслеђеним амбијенталним целинама у Новом Саду (локалитет у Улици Јована Цвијића 38), ПГР насеља Сурдук – укупно 19.

- **Планови детаљне регулације:** Услови за ПДР у Новом Саду (7), Апатину, Чоки, Врднику, Нештину, Вршцу, Панчеву (3), Суботици (2), Банатском Двору, Сремској Митровици, Башаиду (2), Адашевцима, Владимировцу, Црепаји, Богојеву, Српској Црњи, Петроварадину (2), Ковиљу, Сремским Карловцима, Бездану, Орому, Алибунару, Палићу (2), Србобрану, Руми, Шимановцима (2), Манђелосу, Сремској Митровици (2), Бачкој Паланци, Меленцима, Руми, Инђији, Старим Бановцима, - укупно 48.
- **Измене и допуне Плана детаљне регулације у местима:** Нови Сад, Вршац, Панчево и Шид – укупно 4.
- **Урбанистички пројекти:** Издати су услови за урбанистичке пројекте у местима Нови Бечеј (2), Нови Сад, Ковин, Апатин, Банатски Карловац, Младеново, Гложан, Старчево, Шимановци, Бечеј, Бачка Паланка (3), Ердевик, Степановићево, Апатин, Обреж, Бачка Топола (2), Хоргош, Крчедин, Бела Црква, Петроварадин, Сремски Карловци, Богојево, Адашевци, Дорослово, Сомбор, Шид и Ченеј, - укупно 31.
- **Мишљења на просторне и урбанистичке планове, стратешке процене утицаја и осталу документацију:** Мишљење на СПУ ПППН инфраструктурног коридора државног пута I реда број 21 Нови сад –Рума –Шабац и државног пута I реда број 19 Шабац - Лозница, мишљења на ПГР „IV“ за делове зона „Мали Радановац“ и „Радановац“ у Суботици, ПГР насеља Жабаљ, ПГР насеља Липар, ПГР центра у Ветернику, ПГР насеља Бачка Паланка, мишљења на План детаљне регулације за блок 55/1 и делове блокова 55 и 57 у Кикинди – Стрелиште, ПДР за изградњу ТС 110/20 kV „Србобран 2“ у Србобрану, са детаљним расплетом 20 kV водова, ПДР за простор источно од пруге Суботица-Сента и јужно од пруге Суботица-Сегедин у Суботици, КО Нови Град, ПДР регулације за уређење и изградњу верских комплекса и комерцијалних садржаја поред Сенћанског пута, укупно – 10.
- **Мишљење на измене и допуне планских докумената:** Измене и допуне Просторног плана општине Кикинда, Просторног плана општине Мали Иђош, ПГР насеља Беочин, ПГР насеља Нови Кнежевац, ПГР насеља Башаид, Измене Плана детаљне регулације за део обалног појаса Палићког језера (западна и јужна обала IV сектора) укупно – 6.

4.1.8.3. ОБЈЕДИЊЕНА ПРОЦЕДУРА

Током 2020. године обрађено је и кроз информациони систем APR СЕОР достављено подносиоцима, 129 предмета у поступку обједињене процедуре у којима је Завод поступао у складу са Правилником о поступку спровођења обједињење процедуре електронским путем („Службени гласник РС”, бр. 68/2019), члана 86 Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009, 64/2010 - Одлука УС РС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - Одлука УС РС, 50/2013 - Одлука УС РС, 98/2013 - Одлука УС РС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – други закон и 9/2020), Уредбом о локацијским условима („Сл. гласник РС”, бр. 115/2020) и чланом 136. Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 18/2016 и 95/2018 - аутентично тумачење), на основу чланова 9. 57. и 102. став 1. тачка 10. Закона о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр. и 14/2016), а сагласно захтевима важећих правних аката о заштити природних добара и

еколошке мреже. Укупан број услова заштите природе издатих од стране Завода током 2020. године (129) незнатно је мањи од прошлогодишњег (134).

Од укупног броја решених предмета чија је процедура спроведена на републичком и покрајинском нивоу (37) од стране Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај поднесен је већи број захтева (24), а подједнак број предмета решавањем је по процедури Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (13) као и претходне године.

Спроведен број обједињених процедура на локалном нивоу укључује исходавање локацијских услова и изградњу објеката од стране надлежних служби следећих градова и општина: Алибунар, Бачка Паланка, Бачка Топола, Бечин, Бечеј, Инђија, Ириг, Жабаљ, Зрењанин, Кањижа, Ковачица, Нови Бечеј, Нови Кнежевац, Нови Сад, Нови Бечеј, Нови Кнежевац, Опово, Пећинци, Сента, Сомбор, Србобран, Суботица, Тител и Чока. Највећи број захтева пристигао је од стране надлежне службе општине Пећинци (15). Смањење укупног броја захтева на локалном нивоу (92, у односу на прошлогодишњих 100) израженије је од повећања броја захтева на покрајинском нивоу (24 у односу на прошлогодишњих 21). Број предмета решавањем је по процедури Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (13) исти је као и претходне године.

Пројектне активности за које су издати услови обухватају 21 заштићено природно добро, што укључује 3 предела изузетних одлика, 8 паркова природе, 8 специјалних резервата природе, 1 споменик природе, као и национални парк. Пројектне активности укључују различите видове изградње на различитим локалитетима унутар заштићених подручја (28) или заштитних зона односно зона утицаја (48), као и 7 у зони утицаја на подручја у поступку заштите. Највећи број захтева (20) пристигао је за изградњу у НП „Фрушка гора“ (14) и његовој заштитној зони (6), али у односу на просторни обухват заштићеног подручја потенцијално је највише погођен простор ПП „Палић“ (3 на заштићеном подручју и 5 у заштитној зони). Захтеви за издавање услова такође укључују пројектне активности на 61 локалитету у оквиру станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста, односно 4 у зони утицаја, као и на 39 локалитета у оквиру еколошких коридора, односно 5 у зони утицаја на ове просторне целине.

4.1.9. ПРОМОТИВНЕ АКТИВНОСТИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Табела 13. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носилац посла
Број посетилаца Изложбеног простора	2.780	Сектором правних и финансијских послова У сарадњи са Сектором заштите природе
Број реализованих тематских изложби	5	
Број одржаних предавања и презентација	15	
Број учешћа Завода на сајмовима и манифестацијама	12	
Број наступа у медијима	66	

Завод је током 2020. године реализовао бројне и разноврсне активности на пољу ширења свести у јавности о потреби заштите и очувања природе. Стручна и шира јавност редовно је обавештавана о активностима, акцијама и постигнутим резултатима Завода, као и са актуелностима, општим циљевима и проблемима у заштити природе. У промотивним активностима нарочита пажња посвећена је деци. Остварени су садржаји којима је, поред стицања нових сазнања о природи, промовисана њена заштита. На овом плану је унапређена сарадња са стручним организацијама, образовним институција од предшколских до високообразовних, са управљачима заштићених подручја, корисницима простора, еколошким удружењима грађана, медијима, итд.

4.1.9.1. ЕДУКАЦИЈА У ИЗЛОЖБЕНОМ ПРОСТОРУ ЗАВОДА

- Изложбену поставку у згради Завода у Новом Саду, током 2020. године обишло свега 2.780 посетилаца, пре свега због ограничења уведених због пандемије вируса. Поред наведених посетилаца изложбе су посетили и учесници радних састанака и презентација, одржаваних у свечаној сали Завода.
- Одржано је три (3) тематске изложбе са пратећим активностима у изложбеном простору Завода или у сличним институцијама током 2020. године.
- Настављен је рад са студентима који слушају предавања или обављају вежбе у лабораторији и препараторским просторијама (студенти ПМФ са биологије, географије - ловног туризма, као и са пољопривредног факултета), као и приказивање природњачко документарних филмова у сали Завода.

4.1.9.1.1. ИЗЛОЖБЕНЕ ПОСТАВКЕ

- У изложбеном простору Завода, али и у другим просторима организовано је 5 изложби у организацији Завода и других субјеката, са пратећим активностима:
- 25.06.2020. године; Просторије Завода; изложба под називом „Старо и нестало воће Србије“, аутора Александре Савић. Изложба је организована у сарадњи са Природњачким музејом у Београду.
- 11.07.2020. године; Изложбени простор Завода; изложба ликовно-калиграфских радова ученика основних школа „Дани Николе Тесле“, у сарадњи са Удружењем Војвођанских учитеља и Министарством просвете, науке и технолошког развоја Р. Србије.
- 9.–15.11.2020. године; Изложбени простор Завода, обележавање манифестација „Музеји за 10“ и „Европска ноћ музеја“.
- 10.11.2020. године; Изложбени простор Завода; групна изложба слика чланова Удружења ликовних уметника „ЛИКУМ“ Нови Сад, тема: „Баштина мога града – к’о мало воде на длану“.
- 22.12.2020. године; Просторије Дигиталног омладинског центра Градске библиотеке у Новом Саду; изложба под називом: „Презентација културних, религиозних, природних, туристичких и миротворних вредности Фрушке горе, Свете горе Србије, Балкано-Паноније и Европе“, аутора Војислава Девића, архитекте. Завод је дао свој допринос и био суорганизатор изложбе са паноима који се односе на природна богатства НП „Фрушка гора“.

4.1.9.2. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЕКОЛОШКИ ВАЖНИХ ДАТУМА

Завод је током 2020. године пригодним активностима обележио значајне еколошке датуме. Имајући у виду мере ограничења окупљања, већина значајних датума је обележена пригодним саопштењима за јавност послатим медијима и постављеним на сајту Завода.

Светски Дан влажних подручја 2. фебруар - Представници Завода учествовали су 31. јануара 2020. године на обележавању Светског дана влажних подручја (World Wetlands Day) на подручју Предела изузетних одлика „Власина“, као централном националном догађају у 2020. години везаном за Рамсарску конвенцију под називом „Влажна подручја и биодиверзитет“.

Дан Покрајинског завода за заштиту природе - 1.априла; обележен је је обележен прикладним саопштењем за јавност и медије.

Међународни дан биодиверзитета - 22. мај; обележен је прикладним саопштењем за јавност и медије.

Европски дан паркова - 24. мај; обележен је прикладним саопштењем за јавност и медије на сајту Завода.

Међународни дан Саве - 1. јун; обележен је прикладним саопштењем за јавност и медије на сајту Завода.

Светски дан заштите животне средине – 5. јун; Завод је учествовао у обележавању овог датума у општини Србобран.

Међународни дан Дунава - 29. јун; обележен је информацијом за медије и на сајту Завода.

Међународна ноћ слепих мишева – 29.-30. август; обележен је информацијом за медије и на сајту Завода.

4.1.9.3. ПРЕДАВАЊА И ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

У току 2020. године стручни сарадници Завода или њихови спољни сарадници одржали су 15 предавања и презентација о природним вредностима и потреби њиховог очувања:

- 29.01.2020. године; Основна школа „Филип Вишњић“ у Моровићу; одржано је предавање о инвазивним врстама и њиховом утицају на природу, људско здравље и економију. Предавање реализовано у склопу пројекта „Sava TIES“. Учесници из Завода: Ален Киш, Тања Бошњак и Марко Ђапић.
- 29.01.2020. године; видео презентација, снимљен је кратак документарни филм: „Дугорепа сова (*Strix uralensis*) успешно враћена у природу“, у продукцији Завода. Учесници у снимању филма из Завода: мр Никола Стојнић, Илија Миљковић и Никола Даниловић и др Оливер Фојкар (камера и режија).
- 31.01.2020. године; Основна школа „Филип Вишњић“ у Јамени; одржано је предавање о инвазивним врстама и њиховом утицају на природу, људско здравље и економију. Предавање реализовано у склопу пројекта „Sava TIES“. Учесници из Завода: Ален Киш, Тања Бошњак и Марко Ђапић.
- 31.01.2020. године; Власина, предавање о Рамсарском подручју, СРП „Царска бара“ и пројекција документарног филма „Процена услуге влажних екосистема“ насталог

у продукцији Завода у оквиру пројекта EcoWet. Предавачи испред Завода: др Слободан Пузовић, Горан Крнчевић и Илија Миљковић.

- 05.02.2020. године; Тараш, „Европско село рода“, за чланове Удружења грађана „Тарашке роде“ одржано је предавање: „Заштита природе и традиционално сточарство“. Предавач: др Слободан Пузовић.
- 05.02.2020. године; Зрењанин, Народни музеј у Зрењанину, одржана презентација под називом „Заштита и унапређење значајних подручја за птице у средњем Банату“. Предавач: др Слободан Пузовић.
- 6.03.2020. године; Културна станица Свилара, Нови Сад: Отворена дискусија о сечи шуме на Фрушкој гори са представницима републичких и покрајинских институција, делегације Европске Уније у Србији, као и заинтересоване и стручне јавности. Организатори удружења грађана: „Пријатељи шуме“ и „Одбранимо шуме Фрушке горе“. Панелиста: Никола Стојнић.
- 10.03.2020. године; Пољопривредног Факултета (Универзитет у Новом Саду), Департман за уређење вода, одржано је предавања на тему: „Уређење вода и заштита природе у Војводини, са примерима из пракс“. Предавачи: Тања Бошњак и Ласло Галамбош.
- 4.06.2020. године; видео презентација, „Птице поново на слободи“, Суботичка пешчара. Тим за збрињавање дивљих животиња Завода у сарадњи са ЗОО вртом Палић и ЈП. Палић – Лудах је успешно вратио у природу већи број птица: 7 чешљугара, 1 жутарицу, 1 копца и 6 малих ушара. Птице су прстеноване и потом пуштене у ПИО Суботичка пешчара. Учесници из Завода: мр Никола Стојнић, Илија Миљковић, Ненад Михајловић, Никола Даниловић, Марина Јањош и др Оливер Фојкар (камера и режија).
- 27.06.2020. године; Баноштор, Поводом обележавања Дана Дунава, Организатор: МЗ Баноштор, председник МЗ Ракић Радивоје – Ђега. Предавање на тему: „Заштите птица у Подунављу“. Предавач: мр Никола Стојнић.
- 16.06.2020. године; видео презентација, у сарадњи Завода са ЈП „Војводинашуме“ организована је хитна акција повратка орла белорепана у природу на Черевихкој ади. О чему је у промотивне сврхе снимљен кратак филм. Учесници из Завода: мр Никола Стојнић, Илија Миљковић, Небојша Стојановић и Марина Јањош.
- 14.07.2020. године; видео презентација, „Највећи орао Панонске низије поново лети“, Чента, Банат. Тим за збрињавање дивљих животиња пустио је на слободу опорављеног орла белорепана у сарадњи са мештанима Ченте. Снимљен је промотивни документарни филм. Учесници из Завода: мр Никола Стојнић, Илија Миљковић, Стојановић Небојша, Никола Даниловић и др Оливер Фојкар (камера и режија).
- 15.09.2020. године; СРП „Обедска бара“, предавање на тему: „Утицај заштите биодиверзитета на јавно здравље“. Предавач др Слободан Пузовић.
- 24.09.2020. године; Предавање преко Zoom платформе у оквиру радионице: „Обука за рибочуваре о законским процедурама и процедурама у пракси у рибарству“ у склопу пројекта LIFE15 GIE/AT001004 “Sustainable protection of lower Danube sturgeons by preventing and counteracting poaching and illegal wildlife trade” који координише WWF Adria (Светска организација за природу, канцеларија у Београду),

теме предавања: „Процедура и поступања у приликом случајног улова строго заштићених врста риба“, и „Вођењу базе података о улову строго заштићених врста риба“. Предавач Ласло Галамбош.

- 11.12.2021. године; online панел дискусија, Организатор ЕУ Инфо кутак, тема: „Планине у Србији зашто је важно да их сачувамо“. Учесник мр Никола Стојнић.

4.1.9.4. САЈМОВИ И МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Током 2020. године није било сајамских манифестација због епидемиолошке ситуације. Завод је учествовао на 12 манифестација:

- 31.01.2020. године; Предео изузетних одлика „Власина“, Центар за посетиоце на Власинском језеру, Учешће на манифестацији обележавања „Светског дана влажних подручја“, организовано од стране Министарства заштите животне средине, Завода за заштиту природе Србије, Покрајинског завода за заштиту природе и Туристичке организације општине Сурдулица.
- 28.03.2020. године; Учешће Завода на манифестацији "Сат за нашу Планету". Прикључивање акцији WWF у борби против климатских промена, подржана акција гашења светала.
- 27.05.2020. године; манифестација „Радни дан за природу“ организована у СРП „Обедска бара“, уз присуство представника управљача и Завода, са циљем чишћења вегетације око шумске колибе у Купинским гредама и у депресији Велики Вок.
- 05.06.2020. године; Суботица, поводом Дана заштите животне средине организован је Округли сто на тему „Нафтне бушотине на Палићу“ у организацији Центра за екологију и одрживи развој (ЦЕКОР) из Суботице. Поред представника НИС-а, надлежног Министарства и Покрајинског Секретаријата, били су присутни и представници Завода и Управљача заштићених подручја ЈП „Палић-Лудах“. Расправа се водила о неадекватној регулативи везаној за истраживачке радове које омогућују бушење у близини стамбених објеката и насеља.
- 05.06.2020. године; Србобран; учешће у обележавању Дана заштите животне средине. Светски дан заштите животне средине био је повод за садњу младог јасена у парку на Тргу слободе у Србобрану који ће од сада бити симбол ове манифестације. Поред садње јасена, организована је и еколошка радна акција уређења и чишћења обале Великог бачког канала ДТД-а.
- 24.06.2020. године; У оквиру 63. Змајевих дечјих игара у Заводу је отворена Изложба ликовних радова деце Србије: „Илустрација литерарних дела“ на тему: „Мали принц“. Организатор ове изложбе је Центар за ликовно васпитање деце и омладине Војводине и Змајеве дечје игре, Нови Сад. Оквиран број посетилаца: 40 деце, родитеља и наставника.
- 27.06.2020. године; Баноштор, Традиционална манифестација обележавања Дана Дунава, у организацији МЗ Баноштор.
- 4.09.2020. године; манифестација „Радни дан за природу“ организована у СРП „Длиблатска пешчара“, уз присуство представника управљача, Завода и Друштва за заштиту и проучавање птица Србије, са циљем уклањања наслага пет амбалаже и другог отпада на обали Дунава код Стеванових равница и баре Ђурице.

- 15.09.2020. године; манифестација „Радни дан за природу“ организована у СРП „Обедска бара“, уз присуство волонтера из општине Пећинци, УГ „Зелени поглед“ из Купинова, Младих истраживача Србије, Завода и управљача, са циљем чишћења вегетације око излетишка код шумске колибе у Купинским гредама.
- 23.09.2020. године, Завод. 24. Међународна научна еко-конференција: „Производња здраве хране од њиве до трпезе“ у организацији Еко покрета Нови Сад.
- 5.–11.10.2020. године; Завод је учествовао у организацији манифестације „Дечија недеља 2020“. Посетиоци су могли да виде сталну поставку Природњачке изложбе на тему „Природна баштина Војводине“ Поред сталне изложбе посетиоци су могли да виде и тематске поставке: „Старо и нестало воће Србије“, ауторке Александре Савић из Природњачког музеја у Београду и изложбу ликовних радова деце Србије на тему „Никола Тесла“, која је организована у сарадњи са Друштвом учитеља Војводине.
- 9.-15.11.2020. године; Одржана је манифестација “Музеји за 10” и “Европска ноћ музеја”. Посетиоци Завода су имали прилику да поред сталне поставке „Природњачка поставка – Богатство биолошке и геолошке разноврсности Војводине” погледају и тематска изложба под називом „Старо и нестало воће Србије” аутора Александре Савић музејског саветника, из Природњачког музеја из Београда, као и изложбу „Баштина мога града ко мало воде на длану и заштићене површине Новог Сада” у сарадњи са Удружењем ликовних уметника „Ликум” Нови Сад.

4.1.9.5. СКУПОВИ

Представници Завода су учествовали на више међународних и националних скупова и састанака, у земљи и иностранству.

- 16.01.2020. године; Републички геодетски завод, Београд; учешће на другом састанку Радне групе у којој Завод има два члана, за израду Специфичног плана имплементације за INSPIRE директиву (DSIP) у оквиру пројекта „*Additional development of EU environment approximation for air, chemicals and horizontal acquis – EAS 3*”, са посебним акцентом на давању мишљења и сугестија на поглавља 2 и 3 документа;
- 16.01.2020. године; учешће представника Завода на интернет састанку (Zoom платформа) SavaParks Network, мреже која повезује организације за заштиту природе у сливу реке Саве, на коме су учествовали и представници Завода. Тема састанка је била израда студија изводљивости за ревитализацију поплавних станишта у Посавини;
- 5.02.2020. године; Тараш, Месна заједница; учешће представника Завода на скупу „Заштита природе и традиционално сточарство“, у организацији Удружења грађана „Тарашке роде“; презентација и дискусија са локалним сточарима;
- 5.02.2020. године; Народни музеј Зрењанин; учешће представника Завода на скупу у организацији Народног музеја и Удружења грађана „Окања бара“ из Елемира, уз предавање за грађане „Значајна подручја за птице у Средњем Банату“;
- 19.02.2020. године; Томпојевци, Република Хрватска; учешће представника Завода на међународном скупу у оквиру завршне конференције пројекта SeNs Wetlands „*Active Sensor Monitoring Network and Environmental Evaluation for Protection and Wise use of Wetlands and Other Surface Waters*“, где су разматрани резултати пројекта;

- 26.02.2020. године; Мокрин, СРП „Пашњаци велике дропље“; учешће представника Завода на међународном састанку, уз присуство управљача СРП, Удружења за заштиту велике дропље и експерата из НП „Кишкуншаг“ и НП „Кереш-Марош“ из Мађарске, током којег је пружена саветодавна помоћ претежно на тему управљања заштитном оградом за велику дропљу и стаништима унутар и око ње, као и на тему управљања пернатим и длакавим предаторима;
- 11.-12.03.2020. године; Подгорица, Црна Гора; учешће представника Завода на скупу у вези са пројектом регионалних смерница за успостављање информационог система о биодиверзитету, у организацији GIZ - Немачке агенције за међународну сарадњу;
- 6.04.2020. године; учешће представника Завода на регионалном скупу преко Zoom платформе у оквиру SavaParks Network, уз присуство представника осталих 22 чланица те мреже. Тема састанка била је развој регионалне сарадње на заштити природе у Посавини;
- Јул 2020. године; учешће представника Завода преко Zoom платформе (дописни састанци) на трећем састанку Радне групе за израду Специфичног плана имплементације за INSPIRE директиву (DSIP) у оквиру пројекта: „*Additional development of EU environment approximation for air, chemicals and horizontal acquis – EAS 3*“, доставили мишљења и сугестије на поглавља 4 и сагласност на поглавља 2 и 3.
- 15.09.2020. године; СРП „Обедска бара“; учешће представника Завода на скупу о учешћу волонтера у заштити природе и јавном здрављу, у организацији Младих истраживача Србије и уз подршку ЈП „Војводинашуме“, уз предавање „Значај биодиверзитета за јавно здравље“;
- 15.-18.10.2020. године; Водице, Република Хрватска; учешће представника Завода на 11. међународној конференцији о биолошким инвазијама „НЕОБИОТА 2020“. Представници Завода су на скупу путем интернет платформе изложили резултате транснационалног пројекта „Sava TIES“;
- 23.-25.10.2020. године; Шамац, Република Српска, БиХ; учешће представника Завода на 9. Орнитолошком фестивалу са радом „Ревитализација малих влажних станишта у Војводини – примери добре праксе“, уз обилазак заштићених подручја „Тишина“ и „Громижељ“;
- 6.11.2020. године; Нови Сад, амфитеатар Завода; учешће представника Завода на стручном скупу - Rufford foundation meeting, на тему заштита текунице, уз излагање презентације „*Ecological network and EVG (Spermophilus cittelus) conservation in Vojvodina Province*“;
- 12.-24.11.2020.године; учешће преко online платформе IV Симпозијума биолога и еколога Републике Српске „SBERS 2020“, научног скупа организованог од стране Природно-математичког факултета, Универзитета у Бањој Луци.
- Новембар 2020. године; учешће представника Завода преко Zoom платформе (дописни састанци) на четвртном састанку Радне групе за израду Специфичног плана имплементације за INSPIRE директиву (DSIP) у оквиру пројекта „*Additional development of EU environment approximation for air, chemicals and horizontal acquis – EAS 3*“, доставили сагласност на поглавље 4.

4.1.9.6. НАСТУПИ У МЕДИЈИМА

У току 2020. године стручни сарадници Завода су наступили 66 пута у разним електронским и писаним медијима са темама које се тичу заштите природе у АПВ. Укупан број медијских појављивања је био знатно већи од приказаног, ако се узму у обзир сви класични медији: телевизија, радио, штампани медији, те интернет.

Табела 14. Преглед заступљености Завода у медијима током 2020. године.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
1.	https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1266095/Subotica-Kaznjen-zbog-drzanja-divljih-guski.html	Мр Никола Стојнић	Кажњен због незаконитог држања заштићених дивљих гуски	1.1.2020.
2.	https://www.subotica.info/2020/01/20/u-subotici-oduzete-protivzakonito-drzane-ptice-pevacice	Покрајински завод за заштиту природе	У Суботици одузете противзаконито држане птице певачице	20.1.2020.
3.	http://rtv.rs/sr_lat/vojvodina/backa/u-subotici-oduzete-protivzakonito-drzane-ptice-pevacice_1086001.html	Покрајински завод за заштиту природе	У Суботици одузете противзаконито држане птице певачице	20.1.2020.
4.	https://www.021.rs/story/Info/Vojvodina/232617/Subotica-Oduzete-protivzakonito-drzane-strogo-zasticenje-ptice-pevacice.html	Покрајински завод за заштиту природе	Суботица: Одузете противзаконито држане строго заштићене птице певачице	20.1.2020.
5.	https://www.dnevnik.rs/drustvo/u-subotici-oduzete-protivzakonito-drzane-ptice-pevacice-20-01-2020	Покрајински завод за заштиту природе	У Суботици одузете противзаконито држане птице певачице	20.1.2020.
6.	https://gradsubotica.co.rs/u-subotici-oduzete-protivzakonito-drzane-ptice-pevacice/	Покрајински завод за заштиту природе	У Суботици одузете противзаконито држане птице певачице	20.1.2020.
7.	https://www.vesti.rs/Subotica/U-Subotici-oduzete-protivzakonito-drzane-ptice-pevacice.html	Покрајински завод за заштиту природе	У Суботици одузете противзаконито држане птице певачице	20.1.2020.
8.	https://naslovi.net/2020-01-20/dnevnik/u-subotici-oduzete-protivzakonito-drzane-ptice-pevacice/24789758	Покрајински завод за заштиту природе	У Суботици одузете противзаконито држане птице певачице	20.1.2020.
9.	https://www.juznevesti.com/Drustvo/Svetski-dan-vlaznih-podrucja-obelezice-se-i-na-Vlasini.sr.html	Покрајински завод за заштиту природе	Светски дан влажних подручја обележиће се и на Власини	28.1.2020.
10.	https://www.subotica.info/2020/01/29/o-slobadanje-uralske-sove	Покрајински завод за заштиту природе	Ослобађање уралске сове	29.1.2020.
11.	http://www.politika.rs/scc/clanak/	Покрајински завод за заштиту природе	Дугорепа сова и 19 заштићених врста птица враћено у природу	31.1.2020.
12.	https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1277057/Retka-uralska-sova-i-19-ptica-pevacica-vraceno-u-prirodu.html	Покрајински завод за заштиту природе	Ретка уралска сова и 19 птица певачица враћено у природу	31.1.2020.
13.	Радио Нови Сад, емисија „Под стакленим звоном“	Др Слободан Пузовић	Изазови у очувању Рамсарских подручја у Србији	1.02.2020.
14.	https://www.dnevnik.rs/drustvo/osakatio-zasticene-ptice-pa-ih-prodavao-03-02-2020	Покрајински завод за заштиту природе	Осакатио заштићене птице, па их продавао	3.2.2020.
15.	https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=02&dd=03&nav_category=16&nav_id=1650179	Покрајински завод за заштиту природе	Ужас у Бачком Градишту: Осакатио заштићене птице, па их продавао ФОТО	3.2.2020.
16.	https://www.nezavisne.com/novosti/ex-yu/Osakatio-zasticene-ptice-pa-ih-prodavao/581876	Покрајински завод за заштиту природе	Осакатио заштићене птице, па их продавао	3.2.2020.
17.	http://www.vojvodinasume.rs/na-vlasini-obeleden-svetski-dan-vlaznih-podrucja/	Покрајински завод за заштиту природе	На Власини обележен светски дан влажних подручја	4.2.2020.
18.	Радио-телевизија Војводине, дописништво Зрењанин	Др Слободан Пузовић	Значајна подручја за птице у Средњем Банату	5.02.2020.
19.	Телевизија „Сантос“, Зрењанин	Др Слободан Пузовић	Активна заштита птица и њихових станишта у региону Зрењанина	5.02.2020.
20.	https://npjerdap.rs/sova-uspesno-rehabilitovana-i-vracena-u-prirodu/?pismo=lat	Покрајински завод за заштиту природе	Још једна дугорепа сова (<i>Strix uralensis</i>) успешно рехабилитована и враћена у природу	14.2.2020.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
21.	https://www.glasopova.rs/?m=20200206&print=print-search	Др Слободан Пузовић	Покрајински завод за заштиту природе: Заштита природе и птица и значај традиционалног сточарства за очување биодиверзитета	5.2.2020.
22.	https://ilovezrenjanin.com/vesti-zrenjanin/zavrshnica-projekta-baba-rogozara-tarasani-pokazali-koliko-vole-prirodu/	Др Слободан Пузовић	Завршница пројекта „Бара Рогозара“ – Тарашани показали колико воле природу	9.2.2020.
23.	Радио Нови Сад, „Под стакленим звоном“	Ранко Перић	Природа Војводине.	21.02.2020.
24.	https://www.rtv.rs/sr_ci/vojvodina/banat/sistematsko-trovanje-sakala-pokosilo-strogo-zasticene-vrste_1098903.html	Покрајински завод за заштиту природе	Систематско тровање шакала покосило строго заштићене врсте	2.3.2020.
25.	https://www.021.rs/story/Info/Vojvodina/235673/Pronadjeni-lesevi-sakala-i-orlova-otrovanih-zabranjenim-materijama.html	Покрајински завод за заштиту природе	Пронађени лешеве шакала и орлова отрованих забрањеним материјама	2.3.2020.
26.	Радио Нови Сад, „Под стакленим звоном“	Ранко Перић	Нова врста шафрана на Фрушкој гори.	5.3.2020.
27.	https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3161751-uginula-jedina-odrasla-zenka-belorepana-pronadjena-na-severu-banata-sumnja-se-na-namerno-trovanje	Покрајински завод за заштиту природе	Угинула једина одрасла женка белорепана: Пронађена на северу баната, сумња се на намерно тровање	5.3.2020.
28.	Радио Нови Сад, емисија „Под стакленим звоном“	Др Слободан Пузовић	Обележавање Дана Покрајинског завода за заштиту природе	1.04.2020.
29.	Радио Нови Сад, емисија „Под стакленим звоном“	Др Слободан Пузовић	Обележавање Дана заштите природе у Србији	11.04.2020.
30.	https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/backa/otrovane-zasticene-ptice-kod-backe-topole-steta-1-45-miliona-dinara_1113844.html	Покрајински завод за заштиту природе	Отроване заштићене птице код Бачке Тополе, штета 1,45 милиона динара	14.4.2020.
31.	https://b92.tv/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=04&dd=14&nav_category=12&nav_id=1675332	Покрајински завод за заштиту природе	Застрашујући приказ: Помор строго заштићених врста птица код Бачке Тополе ФОТО	14.4.2020.
32.	https://www.energetskiportal.rs/dogadjaji/dan-pokrajinskog-zavoda-za-zastitu-prirode-3/	Покрајински завод за заштиту природе	Дан Покрајинског завода за заштиту природе	27.3.2020.
33.	http://rtv.rs/sr_lat/vojvodina/backa/okolina-backe-topole-neugaseno-zariste-trovanja-divljih-zivotinja_1118700.html	Покрајински завод за заштиту природе	Околина Бачке Тополе - неугашено жариште тровања дивљих животиња	27.4.2020.
34.	Радио-телевизија Војводине	Др Слободан Пузовић	Значај отварања „Музеја Ковиља“ за заштиту СРП Ковиљско-петроварадински рит“	20.05.2020.
35.	https://www.blic.rs/vesti/hronika/unistio-panonsku-stepu-kod-kikinje-pa-kaznjen-sa-100000-dinara/qqp7wdz	Покрајински завод за заштиту природе	Уништио панонску степену код Кикинде, па кажњен са 100.000 динара	5.7.2020.
36.	https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/banata/unistio-panonsku-stepu-kaznjen-sa-100.000-dinara_1141463.html	Покрајински завод за заштиту природе	Уништио панонску степену, кажњен са 100.000 динара	3.7.2020.
37.	https://www.novosti.rs/vesti/srbija.73.html:874110-Mora-da-plati-globu-u-iznosu-od-100000-dinara-Kikindjanin-kaznjen-zbog-unistavanja-stanista-u-Specijalnom-rezervatu-prirode	Покрајински завод за заштиту природе	Мора да плати глобу у износу од 100.000 динара: кикиндјанин кажњен због уништавања станишта у специјалном резервату природе	3.7.2020.
38.	https://www.lokalnevesti.rs/2020/05/07/backa-topola-sinonim-za-trovanje-ptica/	Покрајински завод за заштиту природе	Бачка Топола синоним за тровање птица	7.5.2020.
39.	https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/srem/uhvacen-u-svercu-cesljugara-preko-granice-platio-ogromnu-kaznu_1133916.html	Марко Туцаков	Ухваћен у шверцу чешљугара преко границе, платио огромну казну	11.6.2020.
40.	https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3202808-spasena-zenka-orla-belorepana-pronadjena-je-iznemogla-a-posle-nekoliko-dana-vracena-roditeljima	Покрајински завод за заштиту природе	Спасена женка орла белорепана: Пронађена је изнемогла, а после неколико дана враћена родитељима	17.6.2020.
41.	https://www.ekapija.com/news/2949900/na-ekoloskoj-povezanosti-i-zastiti	Марко Туцаков	На еколошкој повезаности и заштити биодиверзитета будућег	17.7.2020.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
	biodiverziteta-buduceg-rezervata-biosfere-mura-drava-dunav		Резервата биосфере Мура-Драва-Дунав ради 30 партнера	
42.	https://ilovezrenjanin.com/vesti-zrenjanin/velicanstvena-ptica-nakon-oporavka-pustena-na-slobodu-kod-cente/	Покрајински завод за заштиту природе	Величанствена птица након опоравка пуштена на слободу код Ченте	17.7.2020.
43.	https://petface.net/orao-ponovo-leti/	Покрајински завод за заштиту природе	НАЈВЕЋИ ОРАО ПАНОНСКЕ НИЗИЈЕ ПОНОВО ЛЕТИ! Изнемогла птица провела је 2 месеца на лечењу!	21.7.2020.
44.	http://ekolist.org/izlozba-staro-i-nestalo-voce-srbije/	Покрајински завод за заштиту природе	ИЗЛОЖБА „СТАРО И НЕСТАЛО ВОЋЕ СРБИЈЕ“	22.7.2020.
45.	https://www.rtv.rs/sr_ci/vojvodina/backa/ponovo-visoka-kazna-u-subotici-za-drzanje-divljih-ptica-u-zarobljenstvu_1147260.html	Марко Туцаков	Поново висока казна у Суботици за држање дивљих птица у заробљеништву	23.7.2020.
46.	https://www.subotica.info/2020/07/23/ponovo-visoka-kazna-u-subotici-za-drzhanje-divljih-ptica-u-zarobljenishtvu	Марко Туцаков	Поново висока казна у Суботици за држање дивљих птица у заробљеништву	23.7.2020.
47.	https://gradsubotica.co.rs/ponovo-visoka-kazna-u-subotici-za-drzanje-divljih-ptica-u-zarobljenstvu/	Марко Туцаков	Поново висока казна у Суботици за држање дивљих птица у заробљеништву	23.7.2020.
48.	https://dunavtelevizija.rs/2020/07/27/hvatanje-divljih-ptica-napad-na-prirodu/	Покрајински завод за заштиту природе	Хватање дивљих птица напад на природу	27.7.2020.
49.	Радио-телевизија Војводине, Јутарњи програм	Др Слободан Пузовић	Пожари у животној средини	25.08.2020.
50.	Радио-телевизија Војводине	Др Слободан Пузовић	Природне вредности Делиблатске пешчаре	4.09.2020.
51.	Радио-телевизија Србије	Др Слободан Пузовић	Рамсарско подручје „Лабудово окно“ и радни дан за природу на уклањању отпада у приобаљу Дунава	4.09.2020.
52.	http://www.zeleniminuti.rs/zastita-zivotne-sredine/voda/item/1248-deliblatska-pescara-obale-dunava-na-lokalitetu-labudovo-okno-ociscene-od-raznih-vrsta-otpada	Покрајински завод за заштиту природе	Делиблатска пешчара: Обале Дунава на локалитету „Лабудово окно“ очишћене од разних врста отпада	5.9.2020.
53.	https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3234715-ciscenje-obale-dunava-deliblatksa-pescara	Покрајински завод за заштиту природе	Две приколице смећа и флаша из европских земаља: Погледајте како сада изгледа обала Дунава	8.9.2020.
54.	https://zoopalic.com/uspesno-su-vratili-u-prirodu-21-jedinku/	Покрајински завод за заштиту природе	Успешно су вратили у природу 21 јединку	15.9.2020.
55.	Радио-телевизија Војводине	Др Слободан Пузовић	Очување биодиверзитета у функцији јавног здравља	15.09.2020.
56.	Радио-телевизија Србије	Др Слободан Пузовић	Значај биолошке разноврсности и заштићених подручја за здравље становништва	15.09.2020.
57.	Новосадска хроника	Ранко Перић	Амброзија	17.9.2020.
58.	http://www.agrodan.rs/vesti/ostale-teme/izlozba-staro-i-nestalo-voce-srbije.html	Покрајински завод за заштиту природе	ИЗЛОЖБА „СТАРО И НЕСТАЛО ВОЋЕ СРБИЈЕ“	26.9.2020.
59.	https://www.rts.rs/page/magazine/sr/story/2523/nauka/4094522/staro-i-nestalo-voce-srbije.html	Покрајински завод за заштиту природе	Старо и нестало воће Србије	29.9.2020.
60.	https://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/novisad/otvorena-izlozba-staro-i-nestalo-voce-srbije_1163383.html	Покрајински завод за заштиту природе	Отворена изложба "Старо и нестало воће Србије"	29.9.2020.
61.	Радио-телевизија Војводине	Др Слободан Пузовић	Значај очувања старих сорти воћа за природу и биодиверзитет	1.04.2020.
62.	http://www.ekourbavp.vojvodina.gov.rs/rs	Покрајински завод за заштиту природе	Отворена изложба „Старо и нестало воће Србије“	30.9.2020.
63.	https://www.ekapija.com/news/3017607/izlozba-staro-i-nestalo-voce-srbije-29-septembra-u-novom-sadu	Др Оливер Фојкар	Изложба "Старо и нестало воће Србије" 29. септембра у Новом Саду	24.9.2020.
64.	Радио Нови Сад, емисија „Под стакленим звоном“	Др Слободан Пузовић	Праћење јесење миграције птица	4.10.2020.

Број	Назив медија	Изјаву дао	Тема, наслов	Датум
65.	http://rtv.rs/sr_ci/vojvodina/backa/orao-krstas-pronadjen-kod-prigrevice_1194079.html	Покрајински завод за заштиту природе	Орао крсташ пронађен код Пригревице	31.12.2020.
66.	https://www.021.rs/story/Info/Vojvodina/262371/FOTO-Iznemogao-orao-krstas-pronadjen-na-njivi-kod-Prigrevice-sumnja-se-da-je-otrovan.html	Покрајински завод за заштиту природе	ФОТО: Изнемогао орао крсташ пронађен на њиви код Пригревице, сумња се да је отрован	31.12.2020.

Настављена је вишегодишња сарадња са еколошким редакцијом часописа „ЕКОлист“, са седиштем у Новом Саду, где су објављиване активности везане за рад Завода.

4.1.10. САРАДЊА СА ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Завод је наставио сарадњу са многобројним државним и ресорним органима и то, пре свега, са Министарством заштите животне средине и Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде, покрајинским органима, првенствено Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, као и органима локалне самоуправе АП Војводине, пре свега Градском Управом за заштиту животне средине Града Новог Сада. Сарадња са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, као и Градском управом за заштиту животне средине Града Новог Сада била је, током протекле године и у вези управљања ПП „Бегечка јама“, као и планирања Програма управљања рибарским подручјем на ПП „Бегечка јама“.

Сарадња Завода на очувању природних вредности у заштићеним подручјима и еколошки значајним подручјима на простору АПВ одвијала се са: Покрајинским секретаријатом за пољопривреду, водопривреду и шумарство, ЈП „Војводишуме“ из Петроварадина, Институтом за низијско шумарство и животну средину из Новог Сада, ЈП „Национални парк Фрушка гора“ из Сремске Каменице, ЈКП „Други октобар“ из Вршца, Војном установом „Моровић“ из Моровића, Ловачким друштвом „Шид“, ОШ „Филип Вишњић“ из Моровића, као и ОШ „Филип Вишњић“ из Јамене.

Једну од најинтензивнијих сарадњи током 2020. године са неком институцијом Завод је развио са Електропржежом Србије АД (ЕМС), везану за усклађивање интереса електропривреде и заштите биодиверзитета на високонапонским далеководима и у трафостаницама, пре свега у односу на степског сокола (*Falco cherrug*). Све активности су реализоване на основу Споразума о сарадњи бр. 04-802 од 23.03.2020. године, потписаног између ЕМС, Завода и Друштвом за заштиту и проучавање птица Србије, а које су се пре свега односиле на постављање нових алуминијумских кутија за гнезђење степског сокола на високонапонским далеководима, као и на премештање раније постављених дрвених платформи и алуминијумских кутија на боље локације, уз опремање гнезда са новим слојем шљунка и посебно припремљеном подлогом од вештачке траве на итисону.

Сарадња са Дирекцијом за водне путеве (Пловпут) у склопу Форума заинтересованих страна наставила се и током 2020. године у оквиру пројекта „Припрема документације за хидротехничке радове на критичним секторима на реци Дунав у Србији“ („Надзор и еколошки мониторинг над хидротехничким и багерским радовима на критичним секторима на реци Дунав“), где учествују стручни сарадници Завода, Ласло Галамбош и Тања Бошњак. Сарадња са консултантом за надзор и мониторинг животне средине

(ACCIONA Ingeniería) на Пројекту „Припрема техничке и тендерске документације за хидротехничке радове на критичним секторима реке Дунав у Србији“ у вези планирања и дефинисања активности на спровођењу компензационих мера у циљу смањења негативних утицаја спроведених радова на рибу заједницу код критичног сектора „Футог“.

Настављена је сарадња са планском службом ЈП „Војводинашуме“ и другим корисницима шума. Шуме представљају најзаступљенији тип вегетације у укупној површини заштићених подручја у Војводини. Даљи развој сарадње на усаглашавању задатака у заштити природе и шумарству као привредној делатности је неопходан за очување природних вредности шумских екосистема и одрживо коришћење шума.

Сарадња Завода, са представницима НП „Фрушка гора“ остварена је и током састанка одржаног 9.07.2020. године у Ердевику, чија је тема била изградња објеката за привремени прихват, збрињавање и рехабилитацију строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња.

Сарадња са представницима Завода за заштиту природе Србије, ЈП „Србијашуме“ и Министарства заштите животне средине реализована је 17.06.2020. године, путем организованог пуштања и враћања младе јединке белорепана (*Heliaetus albicilla*) у природу, у близини Ковилова, на подручју Бељарице.

У сарадњи са ЈП „Србијашуме“, везано за израду едукативних материјала о риболову, као и о строго заштићеним врстама риба.

Сарадња са Пастеровим заводом из Новог Сада настављена је и током 2020. године. Завод за антирабичну заштиту, који ради у овиру Пастеровог завода, донира храну за птице грабљивице, које су привремено збринуте у наменским кавезима у дворишту Завода.

Настављена је вишегодишња сарадња са Ветеринарском амбулантом „Дарвин“, која пружа ветеринарску помоћ збринутим дивљим животињама које имају лакше или теже повреде, до момента када оне буду транспортоване до прихватишта за дивље животиње на Палићу.

Током 2020. године настављена је сарадња и са Институтом за водопривреду „Јарослав Черни“, која је реализована кроз пружање стручне помоћи у оквиру одређених активности на пројекту „*Danube Floodplain - Reducing the flood risk through floodplain restoration along the Danube River and tributaries*“, конкретно кроз давање података о броју врста строго заштићених врста биљака и животиња на одабраним површинама уз реке Дунав, Тиса и Сава.

Сарадња са ЈВП „Воде Војводине“ реализована је са Службом за рибарство у вези заштите и очувања фауне риба, давањем стручне помоћи рибочуварима при детерминацији рибљих врста и слатководних ракова. Такав вид сарадње развијен је и са другим Службама овог предузећа, посебно у активностима на прикупљању података који су неопходни за израду Плана управљања водама.

У сарадњи са консултантском кућом „Posch & Partners“ приликом планирања и спровођења активности на Селективном излову рибе у циљу заштите биодиверзитета језера Палић на пројекту „Заштита биодиверзитета језера Палић и језера Лудаш“ (компонента „Биоманипулација“), учествовао је стручни сарадник Завода.

Завод је наставио вишегодишњу сарадњу са Универзитетом у Новом Саду. Сарадња са Департманом за уређење вода Пољопривредног Факултета из Новог Сада на пројекту

„Improving water quality in the Danube river and its tributaries by integrative floodplain management based on Ecosystem Services – IDES” реализована је учешћем стручних сарадника Завода. Са тим Депарманом сарадња је реализовала и учешћем представника Завода у анкети чиме је дат допринос раду под називом „Оцена технолошких решења третмана отпадних вода за насеља Резервата биосфере „Бачко Подунавље“, који је публикован у часопису "Гласник шумарског факултета" у Београду.

Настављена је и сарадња са Депарманом за сточарство Пољопривредног Факултета из Новог Сада, везано за могућности узгоја аутохтоних риблих врста у рециркулационим аквакултурним системима (РАС) за потребе *ex situ* заштите и за потребе порибљавања.

Сарадња са Биолошким Факултетом из Београда и пружање стручне помоћи приликом планирања и спровођења теренске наставе у СРП „Краљевац“, везано за истраживање риблих врста, као и у поступку прибављања дозвола за риболов у научно-истраживачке сврхе и дозволе за истраживање строго заштићених врста риба.

Настављена је и сарадња са Природно-математичким Факултетом из Крагујевца и Институтом за биолошка истраживања „Синиша Станковић“ из Београда, пружањем стручне помоћи у поступку прибављања дозвола за риболов у научно-истраживачке сврхе и дозволе за истраживање строго заштићених врста риба.

Сарадња са Институтом за мултидисциплинарна истраживања (ИМСИ) из Београда одвијала се на прикупљању података о миграторним врстама риба у реци Дунав на подручју АПВ за потребе пројекта MEASURES („Управљање и обнављање водених еколошких коридора за миграторне врсте риба у сливу Дунава“). Представници Завода узели су учешће у активностима на мониторингу кечиге (*Acipenser ruthenus*) на подручју АПВ.

Сарадња са Католичким Универзитетом Eichstätt-Ingolstadt (КУ) реализована је везано за управљање заштићеним подручјима на плавним подручјима уз реку Дунав, као и анализу екосистемских услуга на заштићеним подручјима плавних подручја уз реку Дунав на територији АПВ.

Сарадња сарадника Завода са пројектним тимом у скопу lifelineMDD пројекта на хармонизацији методологије рада на терену, користиће се приликом ихтиофаунистичких истраживања Завода у АПВ.

Сарадњи са Биолошким Факултетом из Београда, везано за пројекат „Мала Натура“, кроз заједничка теренска истраживања циљних врста риба на унапред дефинисаним подручјима (СРП „Горње Подунавље“ са околним воденим и влажним стаништима, СРП „Краљевац“ са околним воденим и влажним стаништима, СРП „Засавица“ са околним воденим и влажним стаништима). Са Биолошким Факултетом из Београда, поред наведеног, остварена је и сарадња на изради публикације „CRVENA KNJIGA FAUNE SRBIJE V – RIBE“, кроз писање и учешће стручног сарадника Завода, Ласла Галамбоша у изради следећих поглавља: „Процена угрожености врста (категорије и критеријуми)“, „Станишта риба у Србији“, „Мере заштите врста у Србији“, и „Рањива врста: *Umbra krameri*“.

Сарадња са Факултетом техничких наука из Новог Сада настављена је у реализацији активности на завршетку прекограничног IPA пројекта Хрватска-Србија под називом „SeNS WETLANDS“.

Током 2020. године је остварена сарадња са научним особљем са Института за Ботанику и Ботаничке баште „Јевремовац“ (помоћ око одређивања критичних таксона васкуларне флоре за потребе картирања НАТУРА 2000 врста и станишта) и стручним особљем Покрета горана Сремска Митровица (помоћ око одређивања врста васкуларне флоре за потребе истраживања СРП „Засавица“).

Дана 20.2.2020. представник Завода је у својству сведока, код Одељења за привредни криминал Полицијске управе у Сомбору дао изјаву која се тиче пријаве против осумњиченог за кривично дело уништавања станишта строго заштићених врста и изазивање опште опасности на станишту строго заштићених врста „Колутски рибњак“.

Завод има члана и заменика члана у саставу Етичке комисије за заштиту и добробит огледних животиња (ЗЗДОЖ) Универзитета у Новом Саду. У току 2020. године одржане су 4 редовне седнице Етичке комисије: I електронска седница Етичке комисије ЗЗДОЖ у 2020. години одржана је 16.06.2020. године, уз изјашњавање путем електронске поште; II електронска седница Етичке комисије ЗЗДОЖ одржана је 22.07.2020. године преко Zoom платформе; III електронска седница Етичке комисије ЗЗДОЖ одржана је 18.09.2020. године уз изјашњавање путем електронске поште; IV електронска седница Етичке комисије ЗЗДОЖ одржана је 16.12.2020. године, уз изјашњавање путем електронске поште.

Сарадња са Младим истраживачима Србије остварена је на подручју СРП „Обедска бара“ кроз организовање заједничких презентација и манифестације „Радни дан за природу“, током летњих и јесењих месеци у 2020. години.

Сарадња са Друштвом за заштиту и проучавање птица Србије остварена је кроз реализацију активности везаних за Зимски цензус птица водених станишта (IWC), Зимски цензус орлова, као и кроз одређивање локација за постављање вештачких гнезда (платформи) са орлове на подручју Бачке и Баната.

4.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОЈЕКТИ И САРАДЊА

Табела 15. Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број уговорених пројеката где је Завод партнер	4	Сектор заштите природе у сарадњи са Сектором правних и финансијских послова
Број пројеката где је Завод корисник	3	
Број пројеката где је Завод придружени партнер	1	
Број пројеката где је Завод заинтересована страна	4	
Број пројеката где Завод даје стручну услугу	1	

Реализација четири међународних пројеката, у вези са чиме је Завод потписао уговоре са уговорним телима који их воде, односно са партнерима, текла је у складу са предвиђеном динамиком у наведеним уговорима. Од наведених пројеката, пет (5) се финансира из

фондова ЕУ, док је један финансиран у виду уговора о услузи који је Завод склопио са Немачком агенцијом за међународну техничку помоћ (GIZ).

Интерни механизам координације и спровођења пројектних активности у Заводу спроводи се у оквиру Канцеларије за пројектне активности (Марко Туцаков, Сара Павков, др Жељка Јеличић-Маринковић) која је систематизована у оквиру рада Одељења за заједничке стручне послове (начелник: Илија Миљковић).

4.2.1. УГОВОРЕНИ ПРОЈЕКТИ

4.2.1.1. ПРОЈЕКТИ У КОЈИМА ЈЕ ЗАВОД ПАРТНЕР

Током 2020. године реализована су четири уговорена пројекта:

1. Назив предлога пројекта: *Protecting and restoring ecological connectivity in the Mura-Drava-Danube river corridor through cross-sectoral cooperation (lifelineMDD)*

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: Interreg Danube Transnational Programme

Земље у оквиру којих се остварује партнерство: Аустрија, Мађарска, Словенија, Хрватска и Србија

Водећи партнер: World Wide Fund for Nature Austria-WWF Austria

Период реализације: 1.07.2020. - 31.03.2022. године

Рад на припреми пројекта: током марта 2020. године добијена је информација да је предлог пројекта потенцијално прошао други степен евалуације, те су, током маја и јуна, изнесени захтеви од стране Програма за значајно смањење буџета, што је, у сарадњи са водећим партнером и учињено.

Пројектни период је трајао од 1.07. до 31.12.2020. године.

У радном пакету Т1 („Успостављање научне базе знања“) организоване су две радионице: 13.07.2020. године и 16.-17.11.2020. године. У Радном пакету Т2 („Међусекторска обнова повезаности“) радионица је одржана 4.11.2020. године. Унутар радног пакета Т3 („Локална обнова повезаности“) партнерска радионица одржана је 30.11. и 1.12.2020. године. Унутар радног пакета С („Комуникација“) реализоване су следеће активности: припрема нацрта и усвајање Стратегије комуникације, постављање информација о пројекту на интернет страницу институција партнера, елаборација и израда постера и брошуре пројекта, објава саопштења за медије, отварање налога и постављање информација о пројекту на друштвеним мрежама, те организација састанка отварања пројекта 7.07.2020. године. У свакој од наведених радионица, које су организоване путем видео-позива, учествовали су представници Завода, активно дискутујући по предложеној агенди. У радионице унутар пакета Т3 Марко Туцаков је представио пилот подручје канала „Ловренац“, његове карактеристике и планиране методе ревитализације. У оквиру радионице унутар радног пакета Т3 он је представио „Школу на реци“ и начин њеног тематског конципирања, те саме израде.

2. Назив пројекта: *Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing humancaused mortalit in the Pannonian Region - PANNONEAGLE* (LIFE15 NAT/HU000902)

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: LIFE Nature and Biodiversity
Водећи партнер: ММЕ – BirdLife Hungary

Партнер: Покрајински завод за заштиту природе

Државе у оквиру којих се остварује партнерство: Чешка, Словачка, Мађарска, Аустрија и Србија

Период реализације: 1.10.2016. - 1.03.2022. године

Током 2020. године у оквиру овог пројекта реализована је претрага терена у циљу проналажења лешева строго заштићених врста животиња које су подложне тровању, у оквиру пријава надлежним инспекцијским органима, али и ван њих. Укупно су пронађена три леша, на локацијама: Нови Кнежевац и СРП „Горње Подунавље“ (по један орао белорепан *Haliaeetus albicilla*) и Пригревица (један крсташ *Aquila heliaca*), те на локацијама у атарима Бачке Тополе и Карађорђева укупно 57 лешева (20 еја мочварица *Circus aeruginosus*, 3 мишара *Buteo buteo*, 5 гавранова *Corvus corax*, 4 сиве вроне *Corvus cornix*, 2 свраке *Pica pica* и 23 гачца *Corvus frugilegus*, уз два леша лисице *Vulpes vulpes* и три леша домаћих паса). Примерци угинулих животиња који су припадали наведеним врстама су транспортовани у ветеринарску организацију која ради услугу утврђивања узрока угинућа. Конференција пројектних партнера одржана је 10.11.2020. године.

Сви пројектни партнери поднели су извештај о рализацији пројекта у складу са њиховим дефинисаним активностима. Сачињени су недостајући финансијски извештаји о трошењу пројектног буџета у претходном периоду. Извршен је предлог потенцијалних локација за ревитализацију станишта текунице на подручју Фрушке горе, за чега су и алоцирана средства за Завод од стране водећег партнера. Текст протокола о поступању у случајевима тровања је додатно усаглашаван. Јавност је редовно обавештавана о пројекту путем медија.

3. Назив пројекта: *Active sensor monitoringnetwork and environmental evaluation for protection and wise use of wetlands and other surface waters - (SeNS WETLANDS)*

Назив буџетског програма у оквиру кога је пројекат одобрен: IPA INTERREG

Програм прекограничне сарадње Хрватска-Србија

Водећи партнер: Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду

Земље у оквиру којих се остваривало партнерство: Хрватска и Србија

Период реализације: 1.09.2017. – 28.02.2020. године

Активности у пројекту: написан је, елаборисан, преведен и штампан приручник „Вишенаменски приоблани зелени појас“, који садржи препоруке и смернице за успостављање вишенаменских зелених заштитних појасева на обалама језера, канала и водотокова. Такође је елаборисан и креиран плански оквир „Пројекат мултифункционалног приобалног зеленог појаса Зобнатичког језера“. Завршна конференција пројекта је одржана у Томпојевцима (Хрватска), 19.02.2020. године.

4. Назив пројекта: *Preserving Sava River Basin Habitats through Transnational management of Invasive Alien Species (SAVA TIES)*

Назив буџетског програма у оквиру кога се пројекат реализује: Interreg Danube Transnational Programme

Водећи партнер: EuroNatur Foundation

Земље у оквиру којих се остварује партнерство: Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Немачка, Аустрија и Србија

Период реализације: 1.06.2018 – 31.05.2021. године

Активности у пројекту: током 2020. године одржана су два састанка надзорног одбора пројекта, као и редовни састанци координатора радних пакета на месечном нивоу. Прикупљена је и поднета документација за два шестомесечна извештаја. Ограничења путовања спречила су наставак заједничког мониторинга ефикасности сузбијања инвазивних врста на пилот-подручјима. У сарадњи са Joint Research Center EASIN, развијена је мобилна апликација за картирање инвазивних врста на простору слива реке Саве, а у наведеној бази је допуњен каталог инвазивних врста са 32 најзначајније биљке на простору Савског слива. Апликација је преведена на српски језик. У сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину припремљена је студија којом је анализирана постојећа пракса у коришћењу заштићених подручја у сливу Саве, као и промене земљишног покривача између 19. и 21. века, а које доприносе ширењу инвазивних биљних врста. Одржано је више промотивних догађаја. Представници Завода су почетком године одржали предавања о инвазивним врстама у основним школама у Моровићу и Јамени.

4.2.1.2. ПРОЈЕКТИ У КОЈИМА ЈЕ ЗАВОД КОРИСНИК

1. Назив пројекта: *IPA - EU for Serbia - Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection (NATURA 2000; 2018/S 039-084316)*.

Назив буџетског програма: ИПА

Уговорне стране: Делегација ЕУ у Србији и Министарство заштите животне средине

Реализација: конзорцијум „Eptisa“.

Период реализације: март 2019. – март 2021. године

Завод је током 2020. године био укључен у активности везане за реализацију међународног пројекта *“Continued support to implementation of Chapter 27 in the area of nature protection”* (NATURA 2000 II, 2019-2021), који координира Министарство заштите животне средине у сарадњи са Заводом за заштиту природе Србије, а реализује конзорцијум „Eptisa“. Одржано је пет заједничких састанака или преко ZOOM платформе након почетка пандемије вируса, током којих се разговарало о теренском прикупљању података и идентификацији потенцијалних рSPA и рSCI подручја у оквиру будуће мреже NATURA 2000 подручја у Србији.

2. Назив пројекта: *Feasibility study for floodplain restoration on transborder site Spačva – Bosut.*

Реализација пројекта: EURONATUR, Хрватско друштво за заштиту птица и природе Јавна установа Зелени прстен Загребачке жупаније, у сарадњи са другим чланицама мреже SavaParks Network.

Период реализације: 2019. – 2021. године

Контекст: Завод заједно са остале 22 чланице Мреже SavaParks учествује у пројекту који финансира фондација „Aage V. Jensen“. Пројекат је почео 2019. године и траје три године. Циљ пројекта је јачање прекограничне сарадње на очувању природних вредности у сливу реке Саве. Партнери на пројекту су немачка организација „EuroNatur“, Хрватско друштво за заштиту птица и природе Јавна установа Зелени прстен Загребачке жупаније, а укључене су све чланице. У склопу овог трогодишњег пројекта израђују се студије изводљивости за ревитализацију реке Саве и њене поплавне долине. Усвојена су два предлога за израду студија изводљивости, од којих је један предложен од стране Завода.

3. Назив пројекта: *Традиционална испаша као начин управљања шумским и мочварним стаништима.*

Реализација пројекта: Центар за еколошка истраживања при Мађарској академији наука и Завод.

Период реализације: 2019. – 2020. године

Уговором бр. 04-2909 од 15.10.2019. године између Центра за еколошка истраживања при Мађарској академији наука и Завода, настављено је праћење утицаја екстензивне испаше на вегетацију на неконвенционалним пашњацима (шуме и мочваре традиционално коришћене за испашу) са аспекта заштите природе. На подручју Србије су били праћени утицаји традиционалне испаше и жировања свиња на подручјима Босутских шума и Обедске баре. Током 2020. године обилазак подручја у сарадњи са партнером из Мађарске није био могућ због пандемије. Завод је учествовао у лекторисању превода интервјуа са власницима свиња у шумама, као и у припремању публикација – неки од резултата су већ објављени у начном раду. Услед продужетка здравствено-санитарних мера одређених од стране надлежне ветеринарске службе, власницима свиња је и у 2020. години забрањено држање свиња по шумама. Консултације са пашњачким задругама у региону су показале да постоји начин на који би се одговарајућом двоструком оградом спречио контакт домаћих и дивљих свиња и тако избегла могућност преноса афричке свињске куге, која није евидентирана на простору Босутских шума. Пројекат је завршен 15.12.2020. године.

4.2.1.3. ПРОЈЕКТИ У КОЈИМА ЈЕ ЗАВОД ПРИДРУЖЕНИ ПАРТНЕР

1. Назив пројекта: *Improving water quality in the Danube river and its tributaries by integrative floodplain management based on Ecosystem Services (IDES).*

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: Interreg Danube Transnational Programme.

Активности у пројекту: пројект је започео у септембру 2020. године. Током 2020. године сарадња са пројектним партнерима се огледала у пружању информација и стручне помоћи везане за идентификацију заинтересованих страна на пилот подручју у Србији – СРП „Ковиљско-петроварадински рит“, прикупљању података о границама и режимима заштите, угрожавајућим факторима, подацима о квалитету воде и седимента, као и квалитативном и квантитативном саставу ихтиофауне. Запосленици Завода су учествовали и на састанцима који су организовани у склопу пројекта, а одржана су путем online платформи.

4.2.1.4. ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД ПРАТИ И ПОДРЖАВА КАО ЗАИНТЕРЕСОВАНА СТРАНА

1. Назив пројекта: *Supervision and Environmental Monitoring of River Training and Dredging Works on Critical Section on the Danube River* (Надгледање и мониторинг животне средине, радова на чишћењу критичних сектора реке Дунав)

Државе у оквиру којих се реализује партнерство: Србија

Финансијер: ЕУ

Водећи корисник: Министарство грађевине, саобраћаја и инфраструктуре, Дирекција за водне путеве „Пловпут“.

Статус Завода у пројекту: запосленици Завода су чланови Форума заинтересованих страна у оквиру реализације пројекта и предложили су мере и локацију за имплементацију компензационих мера у циљу смањења негативних утицаја радова на рибљу заједницу код критичног сектора „Футог“.

2. Назив пројекта: *Sustainable protection of lower Danube sturgeons by preventing and counteracting poaching and illegal wildlife trade* (Life and Danube Sturgeons).

Државе у оквиру којих се реализује партнерство: Аустрија, Бугарска, Немачка, Румунија, Србија и Украјина

Финансијер: EU LIFE Programme

Водећи корисник: WWF Austria

Статус Завода у пројекту: запосленик Завода је одређен као контакт особа за пружање стручне подршке овом пројекту, као и за учешће на састанцима, радним групама и другим активностима.

3. Назив пројекта: *Danube River Basin Hydromorphology and River Restoration* (DYNA).

Државе у оквиру којих се реализује партнерство: Босна и Херцеговина, Молдавија, Црна Гора, Украјина и Србија

Финансијер: GEF Trust Fund

Водећи корисник: World Wildlife Fund - US Chapter

Статус Завода у пројекту: запосленици Завода су одређени као контакт особе за пружање стручне подршке овом пројекту, као и за учешће на састанцима, радним групама и другим активностима.

4. Назив пројекта: *Danube Floodplain - Reducing the flood risk through floodplain restoration along the Danube River and tributaries*.

Државе у оквиру којих се реализује партнерство: Немачка, Мађарска, Аустрија, Румунија, Србија, Словачка, Словенија, Чешка Република, Хрватска и Бугарска

Финансијер: Interreg Danube Transnational Programme

Водећи корисник: Administrația Națională „Apele Române”

Статус Завода у пројекту: запосленици Завода су одређени као контакт особе за пружање стручне подршке овом пројекту, као и за учешће на састанцима, радним групама и другим активностима.

4.2.1.5. ПРОЈЕКТИ КОЈЕ ЗАВОД РЕАЛИЗУЈЕ У ОКВИРУ УГОВОРЕНИХ ОБАВЕЗА НА ПРИНЦИПУ СТРУЧНЕ УСЛУГЕ

1. Завод реализује стручну услугу у оквиру пројекта „*Regional guidelines on ecosystem services assessment and valuation (ESAV) in processes of establishing and managing of protected areas in Western Balkans*“ за Немачку организацију за међународну сарадњу (GIZ).

Период реализације: 1.08.2019. – 30.09.2020. године

Земље у оквиру којих се спроводе активности: Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина, Северна Македонија и Албанија.

Циљ пројекта је јачање капацитета организација за заштиту природе и управљача заштићених подручја у земљама Западног Балкана за вредновање екосистемских услуга (добробити из природе) које обезбеђују заштићена подручја. На основу претходне анализе и у консултацијама са представницима организације „GIZ“ припремљене су „Регионалне смернице за процену и вредновање услуга екосистема (ESAV) у процесима успостављања и управљања заштићеним подручјима на западном Балкану“. Смернице су израђене у виду приручника за управљаче заштићених подручја, са упутствима „корак-по-корак“ за вредновање екосистемских услуга приликом успостављања заштићеног подручја и примену резултата у управљању заштићеним подручјем. Регионалне Смернице су примењене на пилот подручју Босутске шуме, простору од националног и међународног значаја планираном за успостављање заштићеног подручја. Студија је објављена под насловом: „Студија случаја Босутске шуме – пилотирање регионалних (Западни Балкан) смерница за процену и вредновање услуга екосистема“.

4.2.2. ПРОЈЕКТИ У ПРИПРЕМИ

1. Назив пројекта: *Habitat Management through Natural Grazing in the Sava River Floodplain – Sava Naturalizing*.

Назив буџетског програма у оквиру кога је предлог поднет: ИПА програм прекограничне сарадње, Србија-Босна и Херцеговина

Водећи партнер: Пократ горана Сремске Митровице

Земље у оквиру којих се остварује партнерство: Србија и Босна и Херцеговина

Пројектна идеја је елаборисана у току јануара и фебруара 2020. године. Прекогранични партнери са којима је успостављена комуникација били су Општина Оџак и Друштво за очување биодиверзитета из Бањалуке, а у Србији Покрет горана Сремске Митровице. Циљ пројекта био је да се промоцијом и омогућавањем услова за побољшано пашарење на отвореном простору допринесе заштити и одржавању станишта кључних врста дивљих животиња. Предлог пројекта предат је Секретаријату ИПА програма прекограничне сарадње Србија-БиХ 21.02.2020. године. Дана 23.11.2020. године од преложеног водећег партнера добијена је информација да је пројект одбијен.

4.2.3. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Међународна сарадња Завода била је знатно мањег интензитета у односу на претходне године, посебно у односу на одржавање заједничких скупова и манифестација, што је пре свега било условљено пандемијом вируса и ограничењима кретања. Коришћењем интернет платформи и других начина електронске комуникације, одређени ниво међународне сарадње је опак задржан у 2020. години и у наставку се износе најважније активности:

Прекогранични резерват биосфере „Мура-Драва-Дунав у пет држава

Настављено је усаглашавање текста министарске декларације о успостављању Прекограничног резервата биосфере „Мура-Драва-Дунав у пет држава“ са Министарством заштите животне средине, Националним МАБ комитетом и Националном комисијом РС за сарадњу са Унеском, која је усаглашена, потписана и путем Националног МАБ комитета Аустрије прослеђена Унеску дана 30.04.2020. године.

Резерват биосфере „Бачко Подунавље“

Вршено је координисање заштите и управљања овог простора у националном и прекограничном контексту и поред значајних ограничења условљених ограничењем кретања и организовања скупова са представницима локалних самоуправа и другим заинтересованим странама.

Светска природна баштина „Нетакнуте букове шуме Карпата и осталих подручја у Европи“

Номинација за упис на листу Светске природне баштина подручја „Нетакнуте букове шуме Карпата и осталих подручја у Европи“, у чему је водећа институција у Србији Завод за заштиту природе Србије, реализована је и на подручју локалитета који се налазе у АПВ. Експертска посета поводом евалуације, у организацији и уз активно учешће Завода, реализована је 2.11.2020. године на локалитетима Папратски до и Равне у НП „Фрушка гора“.

Сарадња са Светском унијом за заштиту природе (IUCN) и Светским фондом за природу (WWF)

Сарадња са IUCN одвијала се кроз повремене контакте путем електронске поште и путем телефона.

Сарадња са WWF, пре свега на пословима промоције и заштите Резервата биосфере „Бачко Подунавље“, као и номинације Резерват биосфере „Мура-Драва-Дунав у пет држава“, остваривана је углавном путем електронске поште. У сарадњи са WWF Adria (канцеларија у Београду) пружена је стручна помоћи при реализацији пројекта LIFE15 GIE/AT001004 “Sustainable protection of lower Danube sturgeons by preventing and counteracting poaching and illegal wildlife trade” од стране стручног сарадника Завода, Ласла Галамбоша.

Сарадња са организацијом EURONATUR (European Nature Heritage Fund)

Дугогодишња сарадња Завода са организацијом „EURONATUR“, са седиштем у Немачкој, наставиће се и током 2020. године и углавном се односила на:

- активности у оквиру Мреже заштићених подручја у сливу реке Саве - SAVAPARKS NETWORK, чији је Завод члан;
- учешће у припреми и реализацији заједничких пројеката са EURONATUR и у оквиру SAVAPARKS NETWORK;
- Размену искустава и информација.

У оквиру припреме нових и реализације постојећих међународних пројеката у оквиру „Sava Parks Network“, Завод је током 2020. године развио сарадњу са EURONATUR, као и са „Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje“ (Словенија), „Javna ustanova za upravljanje заштићеним природним vrijednostima на подручју Vukovarsko-srijemske županije“ (Хрватска), „Javna ustanova за upravljanje заштићеним подручјима i другим заштићеним dijelovima prirode на подручју Zagrebačke županije Zeleni prsten“ (Хрватска), „Hrvatsko društvo за заштиту ptica i prirode“ (Хрватска), „Javna ustanova Park prirode Lonjsko Polje“ (Хрватска), ЈП Национални парк „Уна“ (Босна и Херцеговина) и Центром за животну средину (Босна и Херцеговина).

Сарадња са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске

У 2020. години настављена је вишегодишња сарадња са Републичким заводом за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске са седиштем у Бања Луци. Републички завод из Бања Луке се обратио Заводу дописом 2020. године, везано за стручну помоћ у истраживању и заштити Заштићеног станишта „Громижељ“, у функцији успешнијег праћења стања природних вредности и планирања/предузимања одговарајућих мера очувања станишта и врста. Било је планирано неколико посета НП „Козара“ и ЗС „Громижељ“ у 2020. години, али су те активности отказане због пандемије вируса. Ипак, искоришћена је прилика да се током учешћа на међународном скупу у Шамцу (Република Српска, БиХ), током 23.-25.10.2020. године, обаве разговори са представницима Републичког завода везано за ЗС „Громижељ“, као и да се прелиминарно током путовања посети то подручје. Предложено је Републичком заводу из Бања Луке да се заједнички теренски обиласци обаве током 2021. године.

5. ОПРЕМЉЕНОСТ И КАПАЦИТЕТИ

5.1. ОПРЕМЉЕНОСТ

Седиште Завода се од августа 1994. године налази у наменски изграђеном објекту у Новом Саду, у улици Радничка 20а. Укупна квадратура простора зграде је 2.850 m², што са двориштем у којем се налази арборетум, износи 3.850 m². Објекат се састоји из три нивоа, од чега се у сутерену налазе депои, радионице и лабораторије, у приземљу је природњачка поставка на 850 m² и амфитеатар (109 места), а канцеларије су на спрату.

За потребе обављања основних делатности, Завод је током 2020. године имао на располагању:

а) Интегрални информациони систем (иИС)

Архитектура иИС је клијент-сервер а повезаност реализована звездастом локалном рачунарском мрежом (ЛАН), креираном 2003. године уз три проширења, од којих је у последњем додат бежични сегмент. Активне и пасивне компоненте ЛАН-а су превазиђеног стандарда за постигнути ниво аутоматизације пословних процеса. Системске, безбедносне и процесе интегралног информационог система обезбеђују три физичка и два виртуелна сервера, превазиђеног капацитета за додељене им улоге (два физичка сервера су ван амортизационог периода). Серверска опрема је смештена у наменској просторији, физички обезбеђеној са два инверторска клима уређаја. Клијентски део је покривен радним станицама (десктоп и преносни рачунари) и периферним уређајима, којих је око четвртина ван амортизационог периода. Већина периферних уређаја су дељени (мрежни) ресурси. За потребе промоције, презентације, скупова, састанака, теренског рада и остало, коришћени су преносни рачунари, таблети, фотоапарати, ГПС уређаји и пројектори. Обезбеђени су лиценцирани оперативни системи, системски софтвер, комерцијални и наменски креирани програми за рад. У току 2020. године, од рачунарске / комуникационе / електронске опреме и софтвера је обновљено / набављено: пет камера за видео надзор, копир апарат, мултифункционални штампач, девет десктоп рачунара, један уређај за непрекидно напајање, четири преносна рачунара, професионални фотоапарат са пратећом опремом, један таблет, 29 нових или обновљених лиценци за софтвер и ОС.

Сталну интернет везу Завод остварује преко оптичког привода. У оквиру сарадње са изабраним провајдером постављена је телекомуникациона опрема у простору природњачке изложбе за пружање услуге бежичног приступа интернету посетиоцима. Интернет презентација и маил сервер су на закупљеној платформи.

б) Шест теренских возила

1 „форд ренџер“, 2 „дација дастер“, 2 „лада нива“ и 1 „опел комбо“, просечне старости седам година и ауто приколица Kandli KT23. Возило „опел комбо“ добијено је на коришћење, на основу уговора са Министарством пољопривреде и заштите животне средине, а за потребе збрињавања животиња (CITES возило), као донација ЕУ.

5.2. ПРИРОДЊАЧКЕ ЗБИРКЕ

Табела 16: Индикатори, број активности и носиоци посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број нових експоната	15 нових експоната у минералашко-петролошкој збирци	Сектор заштите природе у сарадњи са Сектором правних и финансијских послова
Број нових ексиката	409 у ботаничкој збирци	

Током теренских излазака у 2020. години прикупљан је материјал за попуњу природњачких збирки Завода. Такође, од управљача заштићених подручја и других корисника простора (удружења грађана, ловци, шумари и љубитељи природе), добијен је природњачки материјал који ће након обраде бити увршћен у фонд природњачких збирки Завода.

Пристигли материјал је депонован у лабораторије и замрзиваче у оквиру препаратурске радионице и подвргнут стандардном третману обраде.

У 2020. години минералашко – петролошка збирка Завода обogaћена је са нових 15 примерака стена. Што се тиче палеонтолошко-геолошке збирке извршен је преглед оштећених експоната уз дораду, лепљење и чишћење. Током године вршени су редовни послови на конзервацији и препарирању прикупљеног теренског материјала шкољки, пужева, јежева, мамутових зуба, делова костију и др.

У ботаничку збирку је током године унешено око 409 нових ексиката. Део материјала је поклон Миљане (Алексић) Грабовац из Новог Сада (218 ексиката сакупљених 1971-1972. године на Фрушкој гори и у Хрватској), Драгана Обрадова са Универзитета у Новом Саду (3), Михајла Станковића из Сремске Митровице (1) и Ранка Перића (2). Остатак материјала (185 ексиката) је прикупљен приликом теренског рада (валоризација нових подручја, ревизија постојећих природних добара, мониторинг).

Настављена је обрада материјала која укључује детерминацију врста и инфраспецијских категорија, штампање етикета, причвршћивање биљака и пратећих етикета на чврсту подлогу од танког картона, у складу са међународним стандардима, паковање овог материјала у дволиснице и уношење коначних података у Хербаријумску Excell базу података. Током 2020. године је на овакав начин обрађено 530 ексиката у оквиру родова: *Lonicera* L. (41 ексикат) L., *Loranthus* Jacq. (3), *Lotus* L. (108), *Ludwigia* L. (1), *Lunaria* L. (12), *Lupinus* L. (1), *Luzula* DC. (100), *Lycium* L. (11), *Lycopodium* L. (4), *Lycopus* L. (34), *Lysimachia* L. (70), *Lythrum* L. (91), *Macleaya* R. Br. (1), *Maclura* Nutt. (3), *Magnolia* L. (3), *Mahonia* Nutt. (2), *Malcolmia* W. T. Aiton (5), *Rostraria* Trin. (2) и *Silene* L. (део) (38).

Током 2020. у ботаничкој збирци Завода су боравили др Валериј Николајевич Тихомиров са Белоруског државног универзитета у Минску, који је ревидирао материјал у оквиру рода *Genista* L. и Драган Обрадов са Универзитета у Новом Саду који је прегледао хербарски материјал у оквиру рода *Polygonum* L.

Извршено је чишћење и конзервација већег броја препарата птица и сисара. У склопу редовних активности на одржавању збирки, током априла 2020. године извршена је редовна дезинсекција, дезинфекција и фумигација депоа, лабораторија, радионица и

ходника. Одговарајући третман су имали експонати и други природњачки материјал, коришћени за повремене изложбене поставке посебно ван Завода, који су подвргавани потпуној дезинфекцији.

5.3. ЕДУКАЦИЈА И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

Током 2020. године стручни сарадници Завода су учествовали на неколико различитих скупова, семинара и тематских радионица везаних за програме едукације и стручног усавршавања, који су се од почетка пандемије вируса одржавали коришћењем платформи на интернету.

- 10.02.2020. године; Шумарски факултет, Универзитет у Београду; учешће на 17. Семинару „Пејзажна хортикултура 2020“, у организацији Удружења за пејзажну хортикултуру Србије (УПХС). Програм Семинара обухватао је актуелне теме из области расадничке производње, арборикултуре и интегралне заштите елемената зелене инфраструктуре;
- 20.-23.02.2020. године; НП „Копаноник“; семинар везан за нацрт новог Закона о јавним набавкама и финансијско пословање, у организацији Центра за едукацију и комуникацију (Едуком). Главне теме семинара су биле: Основне одредбе и поступци јавних набавки; Поступак заштите права према одредбама Предлога ЗЈН; Интерна ревизија у пракси јавних набавки; Критеријуми за квалитативни избор, закључење и измене уговора; Пракса Републичке комисије; Финансијско управљање и контрола "ФУК" - основ за добро извршење поступака јавних набавки;
- 20.02.2020. године; теренска обука за управљање беспилотном летелицом у склопу реализације Sava TIES пројекта. Обуку су прошла четири представника Завода;
- 13.07.2020. године; учешће на радионици преко Zoom платформе; Lifeline MDD - 1st WP T1 Workshop, „*Overview on all planned studies, data needs, finding potential synergies*“;
- Јул 2020. године; Нови Сад; пет стручних сарадника је похађало обуку и полагање за ECDL сертификат за рачунаре, у организовани „SMART“ школе рачунара. ECDL (*European Computer Driving Licence*) је вендорски независан стандард којим се на нивоу ЕУ и целог света дефинише јединствен оквир информатичких знања и вештина крајњих корисника рачунара. ECDL сертификат потврђује потпуну компетентност за коришћење персоналног рачунара и основних програмских апликација у свакодневном раду. У оквиру обуке за полагање за сертификат, савладане су вештине коришћења интернета, рачунара као и програма MS Office пакета Word, Excell и Powerpoint. Запослени су успешно завршили курс и добили ECDL сертификат;
- 8.10.2020. године; Београд; учешће на радионици „*The First Capacity Building Workshop under Result 4 - Technical and administrative capacity for implementation of nature protection legislation strengthened*“, која је одржана ради креирања краткорочног и дугорочног плана радионица са циљем подизања административних капацитета у оквиру заштите природе у РС;
- 28.10.2020. године; учешће на online радионици; стручни сарадници Завода су учествовали на радионици „*Second IT Workshop under Result 2: Presentation of data entry, query and reporting modules, the conceptual design and future integration of*

Natura 2000 IS”, која је одржана ради презентовања постигнутих резултата и процене пројектованог концепта NATURA 2000 информационог система у Р Србији.

- 16.10.2020. године; ПП „Бегечка јама”, Бегеч; учешће на другом националном скупу и радионици “Оцена екосистемских услуга у пилот подручју у садашњим и условима примењених мера за унапређење” у оквиру пројекта DANUBE FLOODPLAIN (*Reducing the flood risk through floodplain restoration along the Danube River and tributaries*), (Interreg Danube Transnational Programme);
- 4.-5.11.2020. године; учешће на телеконференцији (виртуелној регионалној радионици): „Спровођење ЕУ Уредбе о трговини дивљим врстама“ у оквиру пројекта „Програм партнерства за приступање у области животне средине - ЕРРА”. Радионица се фокусирала на следећа питања: захтеви за извештавање према CITES и специфични захтеви за извештавање на нивоу ЕУ, као и праћење ефикасности система издавања дозвола у контроли увоза и извоза угрожених врста у земљама корисницама ЕРРА. Такође се фокусирала на испитивања, процене и консултације које спроводе научне институције и управљачка тела у вези са увозом, извозом и поновним извозом врста са CITES листе. Радионица је представила и студије случаја држава чланица ЕУ о дужностима и улогама научних тела ЕУ, укључујући оне које се односе на апликације за увоз, извоз и поновни извоз, задатке, мишљења и утицај, консултације са земљама извозницама и презентацију смерница научних тела, укључујући ICT алате.
- 6.10.2020. године; Београд; учешће на радионици: „*First Capacity Building Workshop under Result 4 Technical and administrative capacity for implementation of nature protection legislation strengthened*“ у оквиру пројекта „EU for Natura 2000 in Serbia“.
- 28.10.2020. године; учешће на радионици путем Zoom платформе; „*Second IT Workshop under Result 2: „Presentation of data entry, query and reporting modules, the conceptual design and future integration of Natura 2000 IS“*”, која је реализована у склопу пројекта „EU for Natura 2000 in Serbia“.
- 16.-17.11.2020. године; учешће на радионици путем Zoom платформе: 2nd WP T1 Workshop “*Establishing the scientific knowledge base*”, која је реализована у склопу пројекта „Lifeline MDD“.
- 10.12.2020. године; учешће на радионици путем Zoom платформе; тренинг за одржавање едукације на тему инвазивних биљних врста нижим разредима основних школа, у оквиру пројекта „SAVA Ties“.
- 16.12.2020. године; учешће на првом виртуелном тренингу преко Zoom платформе: „Планирање обнове мочварних подручја“, организованог у склопу пројекта „Wetland Restore“. Пројекат има за циљ унапређење заштите мочварних подручја средњег Подунавља кроз прекограничну сарадњу Хрватске и Србије на развијању система за праћење биодиверзитета и изради планова ревитализације мочварних станишта на шест пилот подручја. Циљ тренинга је био стицање знања и вештина неопходних за израду планова и спровођења ревитализације мочварних станишта на примеру израде концепцијског решења ревитализације подручја Биљског рита и Змајевачког Дунавца. Тренинг су водили стручњаци Института за електропривреду д.д. из Загреба, са дугогодишњим искуством на пословима из области заштите и унапређења природе.

5.4. ОБЈАВЉЕНИ РАДОВИ

Стручни сарадници Завода су самостално и у коауторству објавили укупно 16 научних и стручних радова и публикација, који су и објављени током 2020. године. У списку објављених радова и публикација подвучена су имена запослених сарадника Завода:

РАДОВИ:

Biró, M., Molnár, Zs., Öllerer, K., Lengyel, A., Ulicsni, V., Szabados, K., Kiš, A., Perić, R., Demeter, L., Babai, D. (2020). Conservation and herding co-benefit from traditional extensive wetland grazing. Science Direct. Agriculture, Ecosystems and Environment vol 300.

Biró, M., Molnár, Zs., Babai, D. Dénes, A., Fehér, S., Szabados, K., Kiš, A., Demeter, L., Öllerer, K. (2020). Történeti adatok pannon vizes élőhelyek legeltetéséről az elmúlt évszázadokból – szemelvénygyűjtemény (Historical data on Pannonian wetland grazing from the last centuries – collection of original quotations). 131-153

Kiš, A., Panjiković, B., Szabados, K., Perić R., Molnár Z. (2020). IAS mapping and monitoring in Sava River Basin. 11th International Conference on Biological Invasions Conference of invasive species NOEBIOTA 2020. Poster session. Vodice, Hrvatska.

Kiš A., Galić Z., Kostić S., Karaklić S., Kesić L., Stojanović D., Ponjarac R. (2020). Effects of extensive silvopastoral systems on poplar plantations productivity and invasive species distribution. AGROSYM 2020, Book of abstracts p. 560. Jahorina, Bosna i Hercegovina.

Михов, С. (2020). Како адекватно поступати са јесетарским врстама које су уловљене илегално – водич за службена лица. WWF. Уредници: Максимовић, В., Пејчић, Љ., Галамбош, Л., у оквиру LIFE пројекта „Заштита јесетри у доњем току реке Дунав, кроз спречавање криволова и илегалне трговине” (Живот за дунавске јесетре, LIFE 15 GIE/AT/001004)

Panjiković, B., Sabadoš, K. (2020). Active SEnsor monitoring Network and environmental evaluation for protection and wise use of WETLANDS and other surface waters (SeNs Wetlands). 13. Симпозијуму о флори југоисточне Србије и суседних региона, извод саопштења.

Puzović, S., Rudić, B. (2019). Zabeleške o surom orlu (*Aquila chrysaetos*) u Podrinju i Polimlju između Višegrada, Ustiprača i Rudog, 2017 i 2019. godine. Bilten mreže posmatrača ptica u Bosni i Hercegovini 15: 90-97.

Puzović, S. (2019). Posmatranje velikog ronca (*Mergus merganser*) i patke krdže (*Anas crecca*) na Drinskoj akumulaciji kod Višegrada. Bilten mreže posmatrača ptica u Bosni i Hercegovini 15: 108.

Puzović, S., Stojnić, N., Lozjanin, I. (2020). Ptice gnezdarice šumskih rezervata u Bosutskim šumama. Ornitološko udruženje „Naše Ptice“, 8. Ornitolo festival, knjiga radova, Sarajevo, 6-37.

Puzović, S., Grubač, B., Đorđević, I. (2020). Ptice planine Kukavice i Grdeličke klisure. Ornitološko udruženje „Naše Ptice“, 8. Ornitolo festival, knjiga radova, Sarajevo, 62-117.

Puzović, S. (2020). Jarebica kamenjarka u Srbiji. Detlić, Novi Sad, 17: 8-11.

Tucakov, M. (2020). Trava koja život znači. BIONET mreža, Beograd, 52 pp.

Škondrić, S., Perić, R., Knežević, J. (2020): Novi nalaz mahovine *Buxbaumia viridis* (Moug. ex Lam. & DC.) Brid. ex Moug. & Nestl. (Buxbaumiaceae) u Bosni i Hercegovini. IV Симпозијума биолога и еколога Републике Српске „SBERS 2020“, Природно-математички факултет, Универзитета у Бањој Луци, извод саопштења.

ПУБЛИКАЦИЈЕ:

Stojnić, N., Kiš, A., Atanasovska, K., Bećirević, Dž., Lazić, M., Pokrajac, S., Selmani, J., Pavkov, S., Puzović, S., Pil, N., Bošnjak, T., Tucakov, M. & Sabadoš, K. (2020). Regionalne smernice za procenu i evaluaciju usluga ekosistema u procesima osnivanja i upravljanja zaštićenim područjima na Zapadnom Balkanu. GIZ i Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Novi Sad, Tirana, Beograd, Sarajevo, Priština, Skoplje, Banja Luka i Podgorica, 46 pp.

Kiš, A., Stojnić, N., Pavkov, S., Sabadoš, K., Bošnjak, T., Puzović, S., Pil, N., Tucakov, M., Emerton, L. (2020). Case Study BOSUT FORESTS piloting of Regional (Western Balkans) Guidelines on Ecosystem Services Assessment and Valuation – Step by step implementation of ecosystem services assessment and valuation (ESAV) towards establishing and managing protected areas (PAE and PAM). GIZ and Institute for Nature Conservation of Vojvodina Province.

Сабадош, К., Бошњак, Т., Киш, А., Кицошев, Пањковић, Б., Галамбош, Л., Драгаш, К., Ђапић, М. (2020). Вишенаменски приобални зелени појас. Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад, Србија, уз подршку INTERREG IPA програма прекограничне сарадње Хрватска–Србија, пројекат SeNs WETLANDS HR-RS135.

ПРАТЕЋА ДЕЛАТНОСТ

6. ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

Концепт архитектуре пословног система Завода је интегрални Информациони систем (ИИС) са ГИС подсистемом. Обухваћени су кључни пословни процеси основне делатности - заштита природе и општих пословних процеса (кадрови, писарница, финансије итд.). Осим тога, користе се и друге информационе технологије и уређаји за прикупљање и обраду алфанумеричких и просторних података, библиотечке послове, електронску размену података, дељење ИТ ресурса, затим за обезбеђење и заштиту како дигиталних података тако и дигиталних пословних процеса.

У раду са информационим технологијама сходно се примењују прописи којима се уређују информационе технологије, делатност Завода и дефинисане Процедуре Завода. О безбедности информационо-комуникационог (ИКТ) система Завода, са стручне стране стара се 1 запослено лице али и корисници истог.

На обим и врсту послова из обласи ИКТ, који су обављени у 2020. години битно је утицала пандемија изазвана Covid-19 вирусом. Континуирано је, у току 2020. године, вршено текуће одржавање опреме, комуникационе инфраструктуре (интернет и локална рачунарска мрежа) и система, оперативних система, модула ИС, база и корисничких програма. Нефункционалности рачунарске и комуникационе опреме отклањане су сервисирањем једноставнијих кварова – самостално, а остале уз сарадњу са сервисима према прописаним процедурама. Обновљено/набављено је: 3 wifi приступне тачке, копир апарат, мултифункцијски штампач, 9 десктоп рачунара, 1 уређај за непрекидно напајање, 4 преносна рачунара, 1 таблет, , 29 нових или обновљених лиценци за софтвер и ОС. Бежична мрежа Завода је проширена и сада је доступна у свим пословним просторијама. Локална рачунарска мрежа је сегментирана, сходно врсти коришћења и безбедносним мерама, на три сегмента. Оперативни систем (Windows) на радним станицама је усаглашен (реинсталиран) са актуелном верзијом над 20 радних станица и 2 сервера. Урађена је прерасподела виртуалних сервера због евидентних недостајућих капацитета серверског система – недевољни капацитети: процесора, меморије и складишног простора за постојећи обим продукције.

Интернет везу Завод остварује путем оптичког привода, а управљање саобраћајем се врши капацитетом Завода.

У оквиру сарадње са Телеком Србија а.д., у простору природњачке изложбе, функционише услуга бежичног приступа интернету посетиоцима – вез накнаде тј. финансијских издатака Завода.

Настављен је континуиран мониторинг и подешавања као одговор на ситуације ван безбедносних оквира система за проактивну заштиту ИКТ (информационо комуникационе технологије) и ИС-а. Он обухвата Web филтрирање, напредну мрежну заштиту, удаљен VPN приступ и бежичну мрежу.

Континуирано се одржава база и ажурирају корисници интегрисаног информационог система (на системском и нивоу база), маил налози: појединачни и групни. Сервер систем за рад са електронском поштом и интернет презентацијом (сајт) Завода је у закупу, с обзиром на безбедносне изазове и недостајање потребних капацитета у Заводу.

Сходно изазову који је са собом донела пандемија изазвана Covid-19 вирусом и указаном потребом, успешно је запосленима омогућен рад од куће, путем ВПН конекција.

Спровођене су активности у складу са уговором о услузи одржавања и измене модула информационог система (ИС). Континуирано су одржаване базе података ИС Завода, контрола и додељивање привилегија корисницима, провера референцијалног интегритета и конзистентности база, измена привилегија корисницима над модулима (апликацијама и базама) информационог система, измене над подацима у табелама база, помоћ приликом коришћења система, исправљање грешака у модулима система и базама података.

Настављено је усаглашавање између алфанумеричких података у SQL бази и геопросторних података у ArcGIS геобази ради достизања нивоу функционалне целине.

У складу са оученим потребама да се систематизују подаци о налазима: пре свега врста, али збрињавању, утицају на животну средину и друго, дефинисан је модел подсистема „База биодиверзитета АПВ“. Овај подсистем треба да обухвати више врста модула ИС „Теренска карта“: ботаника, орнитологија, мамологија, ентомофауна, ..., где је фокус на налазима прикупљеним или документованим у ранијем периоду. За налазе при актуелним теренским истраживањима дефинисан је модел мобилне апликације „Теренска“. За мобилну апликацију је дефинисан иницијални скуп потребних поља и предефинисаних вредности за њих, док је даљи развој мобилне Теренске апликације текао кроз пројектне активности на развоју NATURA 2000 информационог система, како је и финансиран. База и ИС је проширена према развоју мобилне апликације новим табелама и релацијама. Дефинисана је потреба за изградњом модула ИС који би омогућио увид у изабране сетове налаза, унетих кроз разне врсте „Теренских карти“. Искуство на дефинисању потреба, поља предефинисаних вредности, подаци горе описани, прослеђени су пројектним активностима на развоју NATURA 2000 информационог система за потребе креирања мобилне теренске апликације, десктоп апликације за анализу података и изградње јединственог систем за прикупљане података за NATURA 2000 на националном нивоу.

„Теренска карта“: измене над модулима су условљене обухватом потребама за изградњу подсистема „База биодиверзитета АПВ“. Напуштен је приступ „корисничка или теренска карта“ у приступ областима: ботаника, орнитологија, геологија, ихтиологија итд. Досадашња пракса да сваки корисник види само своје податке је замењена могућношћу да корисник има увид (прегледа и анализира) у све податке унете у систем који припадају изабраној области. Дефинисан сет података заједнички за све врсте „Теренске карте“ (ботаника, орнитологија, мамологија, ентомофауна, ...), за локалитете и налазе. Дефинисане су нове табеле у бази, као и нова поља у постојећим базама, нове релације између табела, предефинисане вредности поља, последично урађене су измене на самом модулу(има) да подрже промене у бази података. Креирани су нови логички модели шифарника које користи модул(и), а који се не ажурирају у шифарничким модулима врста. Измене су фокусиране на модулима за ботанику и орнитологију, са идејом да у развоју модула за остале области, буде искоришћено искуство за ова два. У складу са тестирањем креираних могућности, модификован је низ функционалности: даљинар - мерење удаљености између изабраних тачака на карти, зумирање путем скроловања на средњем дугмету миша, доступност унетог податка у зависности од поузданости (непоуздан, неверификован и верификован), филтрирање видљивог сета података приликом покретања модула (корисникови или сви)– баланс између брзине рада и обима података, увоз .grx или .shp датотеке,

„Покрајински регистар“: због синхронизације података у Покрајинском регистру и геоподатака из геобазе модификован је део кода модула; додата су нова поља у бази и модулу: површина заштитне зоне и „не постоје подаци о површини“; измењен код за приказивање карте појединачног заштићеног добра – приказ планираних и граница у поступку, историјске границе (претходно проглашене али неактуелне или предложене али не коначно проглашене) и свих других .схп фајлова који се налазе у фолдеру за границе одређеног заштићеног добра; .

Модули „Шифарник ботанике“ и „Шифарник зоологије“: усаглашени су шифарници, са идејом да буду јединствени на националном нивоу, те су последично, након Споразума између Покрајинског завода за заштиту природе и Завода за заштиту природе Србије, измењене структуре ових база у ИИС. Након креирања ВПН конекције, синхронизација шифарника ће бити аутоматизована рутина.

„Еколошка мрежа“: измене над параметрима за приказ предефинисаних слојева; убачени су додатни предефинисани слојеви: IPA, IBA, PBA.

„Решавање предмета“: креирана је нова функционалности модула намењена креирању географске карте као прилога уз предмете: креирана су поља у бази неопходна локацијским подацима (истражно подручје и слично); Креиран дијалог прозор са картом, предефинисаним векторским, растарским слојевима и слојевима који се учитавају по потреби; исцртавање полигона и тачака; задавање полигона и тачака путем координата; креирање легенде на основу селектованих предефинисаних слојева и унетих локацијских података; могућност уноса координата у координатним системима VGI Gauss Kruger Zona 6, VGI Gauss Kruger zona 7, WGS 84 и аутоматско конертовање у WGS UTM N34 пројекцију; подешени елементи креиране карте: идентификацијски подаци Завода, распоред елемената, прегледност слојева, назив локације, могућност уноса већег броја полигона и тачака за једну локацију (за један предмет); идентификација предефинисаних слојева у нодабраној тачки инфо алатком; програмирано је креирање слоја за Zonu 1 (Zone 2 i 3) заштите од постојећих за појединачна добра/подручја у file систему IS radi prikaza na karti;.

Претрага предмета проширена на три поља и то са опцијом И и ИЛИ како би корисник могао лакше и брже да пронађе жељене предмете. Хијерархијска додела привилегија над током предмета, сходно захтевима измењене организације процеса израде и контроле процеса решавања предмета.

Централна геобаза (ГИС) није проширивана. У области производње и ажурирања просторних података, те последично геoweб сервиса креиране су нужни текући подаци због недостатка капацитета за изградњу истих. Анализа функционалне повезаности са постојећом релационом базом података Покрајинског Регистра заштићених подручја и Регистром станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста, указала је на неопходност већег ангажовања.

Сходно законским оквирима (Закон о националној инфраструктури геопросторних података – Закон о НИГП и др.) и нивоу технолошког развоја Завод је активни одговорни субјекат члан НИГПа. Ажурирани су геоподаци које производи Завод о заштићеним добрима и подручјима у поступку заштите на националном порталу ГЕОСРБИЈА. Настављене су активности у складу са Споразумом о оквирима за размену, приступ и коришћење просторних података над регионалним геопорталом АПВ. Потписан је Уговор са

Републичким геодетским заводом о коришћењу сервиса са подацима ДКП. Анализиран REST web сервис РГЗ ради планирања његове интеграције у ИИС Завода.

Спровођене су активности ажурирања апликација и база за робно-финансијско пословање како према законским условима тако и према исказаним потребама Завода.

Спроведена је континуирана заштита дигиталних података Завода у смислу антивирусне заштите, организације складишног простора, доградње, унапређења и корекција ОС. Резервне копије база података информационог система Завода се креирају организовано и налазе на спољним носачима информација на две локације. Корисницима је омогућено да континуирано или по потреби, израђују резервне копије података са радне станице (нпр. радне верзије студија, анализе, радови и др. што није обухваћено информационом системом) на наменски конфигуриран бекап сервер који даље креира шифровану још једну копију.

У току 2020. године континуирано је пружана подршка online, презентацијском, промотивном, теренском раду Завода. Теренска (фотоапарати, ГПС уређаји) и презентацијска опрема је континуирано одржавана у функционалном и оперативном стању.

6.1. ПОКРАЈИНСКИ РЕГИСТАР ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Табела 17: Индикатори, број активности и носиоца посла.

Индикатор	Реализовано у 2020. години	Носиоци посла
Број података унесених у Регистар	<p>Алфанумерички подаци: Унети идентификацијски подаци за 2 подручја за које је завршена студија заштите; Ажурирани подаци за 6 проглашених заштићених природних добара, 7 подручја која су ушла у поступак заштите, 2 студије послате за проглашење и 2 управљача; Просторни подаци: новоубачених 3, ажурирано 6 Документа, убачених и ажурираних: 31</p>	Сектором правних и финансијских послова у сарадњи са Сектором заштите природе

Према Закону о заштити природе („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - испр. 14/2016 и 95/2018 - др. закон), Покрајински завод за заштиту природе води Покрајински регистар заштићених природних добара (у даљем тексту: Покрајински регистар).

Послови вођења Покрајински регистра су обављани континуирано и подразумевали су редовно уношење нових и ажурирање постојећих података. Уносе се и ажурирају алфанумерички и просторни подаци. Од докумената, у базу Регистра складиште се и

систематизују : електронске верзије студија заштите, картографски и катастарски прилози, акти који се односе на статус заштите природног добра и друго.

Покрајински регистар је вођен у складу са Правилником о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара, („Сл. гласник РС“, бр. 81/2010 од 5.11.2010. године) у облику електронске регистарске књиге (део информационог система) на основу података из збирке исправа која се води у папирној форми. Уписивање података у Регистар вршено је, сходно Закону о заштити природе а на основу аката о стављању под заштиту, измена или допуна аката о заштити, објавама о покретању поступка заштите на сајту Министарства заштите животне средине (<http://www.ekologija.gov.rs/obavestjenja/zastita-prirode/>) и аката о стављању ван снаге акта о заштити (брисању из евиденције заштићених природних добара).

6.2. БИБЛИОТЕЧКА ДЕЛАТНОСТ

У склопу свог рада Завод поседује библиотеку која подржава унапређење образовног, истраживачког, стручног и научног рада запослених, студената, наставника и истраживача.

У оквиру библиотеке Завода а сходно Закону о библиотечко – информационој делатности („Сл. гласник РС“, бр. 52/2011). Завод врши прикупљање, обраду, заштиту, чување, представљање и давање на коришћење библиотечке грађе и извора, а у циљу ширења знања, слободног приступа информацијама од јавног значаја и промоције заштите природе.

У својој библиотечко-информационој грађи и изворима Завод поседује око 4.300 различитих штампаних издања, преко 500 наслова часописа, са по више стотина издатих бројева и преко 100 медија различитих носача аудио – видео садржаја. Наведени садржаји су из области заштите природе и области непосредно везаних за заштиту природе.

Рад библиотеке координира Одељење за финансијско-рачуноводствене и друге послове. У претходном периоду обрађено је и заведено 97 монографских публикација. Током 2020. године приновљени су промотивни материјали везани за реализацију појединих пројеката, као и едукативни и промотивни материјали везани за заштићена подручја у АПВ. У наредном периоду Завод ће наставити рад на дигитализацији и осавремењавању рада, као и повећању обима библиотечке грађе у складу са Законом.

7. ПРАВНИ ПОСЛОВИ

Сектор правних и финансијских послова извршавао је задатке из своје надлежности, а који проистичу, пре свих, из одредаба Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/09, 88/2010, 91/2010, 14/2016 и 95/18), Покрајинске скупштинске одлуке о оснивању Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 2/2010 и 23/2018), Статута Покрајинског завода за заштиту природе ("Сл. лист АПВ", бр. 9/2010, 22/18 и 48/2018), Правилника о раду (бр. 01-88 од 22.01.2015 са изменама 01-88/2/2015), Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Покрајинском заводу за заштиту природе (бр.05-3266 од 20.11.2019. године) и Програма заштите природних добара за 2020. годину.

На обим и врсту послова који су обављени у 2020. години битно је утицала и чињеница да је Завод установа и индиректни корисник буџета АПВ, те да се на његов рад и пословање односе одредбе закона који регулишу његов статус.

Сагласно овлашћењима из члана 102. Закона о заштити природе, пружана је стручна помоћ управљачима заштићених природних добара, органима локалне самоуправе, удружењима грађана, групама грађана и појединцима у вези са применом одредаба Закона о заштити природе.

Узето је учешће у решавању питања примене закона, приликом израде решења којима су утврђивани услови заштите природе у поступку израде пројектно планске, урбанистичке и друге документације, као и приликом доношења одговарајућих аката у поступку легализације објеката на простору заштићених природних добара.

У поступку извршавања обавеза Завода, сачињено је више уговора у вези са радним односима и радном ангажовању лица, уговора о набавци добара и услуга након спроведеног поступка јавне набавке.

Решавајући о персоналним питањима решавано је о појединачним правима запослених везаних за право на годишњи одмор, плаћено одсуство, прелазак у више звање, солидарну помоћ, службени пут у иностранство, праву на стручно усавршавање и полагање стручних испита, издавање потврда о статусу запослених ради остваривања одређених права, пријаве и одјаве запослених, односно оних којима је престао радни однос.

У поступку јавних набавки израђиване су одлуке о покретању поступка јавних набавки, изради решења о именовању комисија за спровођење поступака јавних набавки, учествовање у раду самих комисија у складу са одредбама Закона о јавним набавкама, све до израде уговора. Одржано је укупно осам (8) седница Управног одбора Завода. За сваку седницу је прављен је сазив са дневним редом и предлогом аката који су упућивани на усвајање, а након седнице израђивани су записници који се односе на ток седнице.

7.1. УЧЕШЋЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНСКИХ И ПОДЗАКОНСКИХ АКАТА

Узето је учешће у радним групама, за израду измене Закона о заштити о природе, Закона о одговорности за штету према животној средини, Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда и више подзаконских аката.

Посебна радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда је формирана 7.12.2018. године. Након одржаних осам (8) састанака Посебне радне групе 2019. године, рад на изради Нацрта закона је настављен и 2020. године. У организацији Министарства заштите животне средине и у њиховим просторијама је током 2020. године одржано пет састанака, на којем су разматране одредбе важећег Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда и предлагане измене и допуне постојећих одредби. У посебну радну групу још именовани представници Министарства заштите животне средине (Сектор за заштиту природе и климатске промене и Сектор за надзор и предострожност у животној средини), Завода за заштиту природе Србије, Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине (Сектор за заштиту и унапређење природних добара и биолошке разноврсности и Сектор за инспекцијске послове), као и представник Светске организације за природу (WWF), а испред Завода именован је стручни сарадник, Ласло Галамбош.

Одржане су и телефонске консултације почетком године везане за потенцијалне измене Закона о заштити природе, али због епидемиолошке ситуације те активности нису настављене у наредном периоду, током 2020. године.

8. ФИНАНСИЈЕ

Финансијско, као и целокупно пословања Завода у 2020. години се од марта те године одвијало у значајно измењеним околностима услед пандемије Covid-19 вируса и с тим у вези проглашеног ванредног стања. Значајно измењене околности су довеле до измене начина и методологија рада, измене (смањења) како буџетских средства тако и сопствених средства.

И у тако значајно измењеним околностима финансијско пословања Завода се одвија преко десет подрачуна динарских и десет девизних отворених при Министарству финансија - Управа за трезор (за буџетска и сопствена средства, средства донација и подрачун за средства остварена на име рефундација накнада боловања преко 30 дана, као и по подрачунима за сваки пројект посебно).

Финансијско пословање Завода регулисано је: Законом о буџетском систему, Уредбом о буџетском рачуноводству, Правилником о стандардном класификационом оквиру и стандардном контном плану за буџетске кориснике, Законом о буџету Републике Србије и Покрајинском скупштинском одлуком о буџету АП Војводине, Правилником о извршењу буџета Републике Србије, Законом о платама у државним органима и јавним службама, Законом о раду, Покрајинском уредбом о платама, накнади трошкова, отпремнини и другим примањима постављених и запослених лица у органима Аутономне Покрајине Војводине, Законом о порезу на доходак грађана, Законом о девизном пословању, Законом о јавним набавкама, Закону о ПДВ-у, као и бројним правилницима, уредбама, одлукама, упутствима и мишљењима.

Рад Покрајинског завода за заштиту природе у 2020. години се финансирао из средстава седам извора финансирања којима је Завод располагао:

- буџетска средства;
- сопствена средства;
- социјални доприноси - средства остварена по основу рефундација од РФЗО на име накнада за боловање преко 30 дана;
- текућа средства донација;
- неутрошена средства донација из ранијих година;
- средства Европске уније – финансијске помоћи ЕУ;
- нераспоређен вишак прихода из ранијих година - додатна средства;

Плате запослених су током 2020. године исплаћиване су по новембра 2019. години увећаној основици за обрачун и исплате плата и даље је на снази било умањење основице сходно важећем Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава који је ступио је на снагу од 1.12. 2014. године.

У 2020. години је и даље на снази обавеза извештавања у погледу исплаћених плата запослених (месечно односно тромесечно извештавање о платама запослених, као и исплаћеним накнадама и др. примањима Министарству финансија, Регистру запослених Покрајинске владе и Републичком заводу за статистику).

Сходно расположивим средствима обрачунаване су и плаћане и друге накнаде и обавезе према запосленим и трећим лицима у складу са преузетим обавезама Завода.

У 2020. години је и даље на снази обавеза пријављивања потраживања према ЈБКЈС кроз Централни регистар фактура сходно Закону о роковима измирења новчаних обавеза.

Оствариван је редован контакт са сродним државним органима и институцијама, међу којима су Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Покрајински секретаријат за финансије, Пореска управа, Управа за трезор, Фонд за ПИО, Народна банка Србије, Град Нови Сад Градска управа за социјалну и дечију заштиту. Остварена је сарадња са подносиоцима захтева за заштиту природе и корисницима услуга Завода, сачињавајући, издавајући и контролишући обавезујућу рачуноводствену документацију.

Током пословне/фискалне 2020. године је састављен Финансијски план Завода за 2020. годину, као и Измене и допуне финансијског плана Завода за 2020. годину у складу са Покрајинском скупштинском одлуком о ребалансу буџета АП Војводине за 2020. годину. У октобру и новембру 2019. године поднета су два захтева за две измене апропријације. У сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине, састављене су захтеви за отварање пројекта „Регионалне смернице за екосистемске услуге“, предлог Програмског буџета и Финансијског плана Покрајинског завода за заштиту природе за 2020. годину у складу са Фискалном стратегијом и Упутством о методологији и динамици израде финансијског плана корисника буџетских средстава Аутономне Покрајине Војводине за 2020. годину Покрајинског секретаријата за финансије, као и План набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2019. годину и две Измене и допуне плана набавки Покрајинског завода за заштиту природе за 2019. годину у складу са Изменама и допунама финансијског плана Покрајинског завода за заштиту природе за 2019. годину и променама апропријације.

Крајем јануара 2020. године достављене су свим запосленим, члановима Управног и Надзорног одбора Завода као и лицима ангажованим по уговору о привремено – повременим пословима Потврда о плаћеним порезима и доприносима по одбитку (Образац ППП – ПО).

Дана 28.02.2020. године поднет је Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине и Управи за трезор Завршни рачун за 2019. годину усвојен од стране Управног одбора Завода.

У 2020. години пословање Завода заједно са пословањем Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине је било предмет ревизије од стране Државне ревизорске институције (у даљем тексту: ДРИ). Ревизија је вршена за период 01.01.2019. – 31.12.2019. године. С тим у вези, Одељење је у складу са захтевима ДРИ (Државна ревизорска институција) достављало податке за предметну годину контроле (2019).

У марту 2020. године Министарству финансија Централној јединици за хармонизацију достављен је Извештај о систему финансијског управљања и контроле за 2019. годину.

Током 2020. године састављени су и поднети: Порески биланс и Пореска пријава за 2019. годину за порез на имовину (Пореској управи); Пореска пријава за порез на добит за 2019. годину (Пореској управи); Појединачна пореска пријава о обрачунатом и плаћеном порезу и доприносима за обавезно социјално осигурање по одбитку на терет примаоца прихода за 2019. годину за све запослене; МУН обрасци за лица ангажоване по основу уговора ван радног односа.

Током 2020. године састављено је пет тромесечних периодичних извештаја извршења буџета поднетих преко надлежног Секретаријата, Покрајинском секретаријату за финансије.

На тромесечном нивоу сачињени су и поднети надлежним Покрајинским секретаријатима и Извештаји о донацијама, задуживању, издатим меницама, инвестираним средствима, као и извештаји Републичком заводу за статистику.

Састављани су и поднети Покрајинском секретаријату за финансије квартални Планови извршења буџета и одређивање обима расхода и издатака (квоте) и месечна требовања средстава по програмским активностима и пројектима из буџета АПВ.

У оквиру рада Одељења праћено је наменско трошење средстава у складу са усвојеним финансијским планом, његовим изменама и допунама, планом набавки и изменама и допунама плана набавки.

Одељење је активно учествовало у финансијском управљању и администрирању, као и послови везани за медијско презентовање и видљивост пословања Завода, као и пројеката ЕУ и ГИЗ.

Одељење део послова који се односи на остале стручне делатности обављају се послови везано за вођење регистра заштићених природних добара (у даљем тексту; Регистар). Послови вођења Регистра су обухватили континуирано ажурирање документације везане за заштићена подручја у папирној форми (досијеи заштићених подручја) и у електронској форми (модус ИС „Централни регистар“), као и формирање нових досијеа. Тако се студије заштите, пратећа документа, подаци о подручју укључујући границе подручја систематизују и архивирају у електронском облику.

I ПРИХОДИ И ПРИМАЊА ОСТВАРЕНИ У ПЕРИОДУ ОД 01.01.2020 – 31.12.2020. ГОДИНЕ У УКУПНОМ ИЗНОСУ ОД 128.875.273,89 ДИНАРА

ПРОГРАМ 0405 ЗАШТИТА ПРИРОДЕ И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ

ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА

560 - Заштита животне средине неklasификована на другом месту

Табела 18: Преглед планираних прихода и примања по програмским активностима и изворима финансирања ПЗЗП у 2020. години:

ВРСТЕ ПРИХОДА	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1003 Заштита природе и природних добара на територији Аутономне покрајине Војводине	
01 00 Општи приходи и примања буџета	83.009.760,00
03 00 Социјални доприноси	2.216.385,00
04 00 Сопствени приходи буџетских корисника	11.381.494,72
13 06 Нераспоређен вишак прихода из ранијих година	2.232.528,74
УКУПНО:	98.840.168,46

ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1004 "Conservation of the eastern imperial eagle by decreasing human-caused mortality in the Pannonian region - PANNON EAGLE (LIFE1/5NAT/HU/000902) - "Заштита орла крсташа смањивањем морталитета који узрокују људи"	
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година	691.973,61
УКУПНО:	691.973,61
ПРОЈЕКАТ 4005 "Transboundary Management Programme for the planned 5-country Biosphere Reserve "Mura-Drava-Dunav" within the Danube Transnational Programme" (ДТП 1-259-2.3 – coop MDD) - "Програм прекограничног управљања за планирани резерват биосфере „Мура-Драва-Дунав“ "	
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	0
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година	10.647.190,12
УКУПНО:	10.647.190,12
ПРОЈЕКАТ 4006 „Wetlands Ecosystem Services Assessment in Croatia-Serbia EcoWET 2017HR-RS123“ „Процена екосистемских услуга влажних подручја у прекограничном подручју између Хрватске и Србије EcoWET 2017HR-RS123“	
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	1.658.540,14
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година	2.219.839,91
УКУПНО:	3.878.380,05
ПРОЈЕКАТ 4008 "Active SEnsor monitoring Network and environmental evaluation for protection and wiSe use of WETLANDS and other surface waters SeNs Wetlands HR-RS135 „Активна Сензор мрежа за мониторинг и евалуацију окружења ради заштите и сврсисходне употребе влажних станишта и других површинских вода“	
01 00 Општи приходи и примања буџета	200.340,00
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	3.734.339,70
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година	3.581.902,70
УКУПНО:	7.516.582,40
ПРОЈЕКАТ 4010 „Заштита кључних животињских врста Панонских степа у прекограничном подручју између Мађарске и Србије PANNONSTEPPEs HUSRB/1602/12/0065“ - „Conservation of key animal species of Pannonian Steppes in a border region between Hungary and Serbia PANNONSTEPPEs HUSRB/1602/12/0065“	
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	9.317.109,60
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година	1.157.656,34
УКУПНО:	10.474.765,94

ПРОЈЕКАТ 4011 „Мрежа за биодиверзитет, адаптацију, одрживост и интеграцију NATURA2000 у сливу реке Саве SAVATIES DTP2-096-2.3“ – “Preserving Sava River Basin Habitats through Transnational Management of Invasive Alien Species SAVATIES DTP2-096-2.3”	
01 00 Општи приходи и примања буџета	1.864.900,00
56 00 Финансијска помоћ ЕУ	2.269.750,00
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година	3.473.912,39
УКУПНО:	7.608.562,39
ПРОЈЕКАТ 4012 „Регионалне смернице за екосистемске услуге“	
06 00 Донације од међународних организација (конто 732131)	4.148.721,25
15 00 Неутрошена средства донација из ранијих година	1.743.036,61
УКУПНО:	5.891.757,86
ПРОЈЕКАТ 4015 “Заштита и обнова еколошке повезаности „Муре-Драва-Дунав“ “ – “Protecting and restoring ecological connectivity in the Mura-Drava-Danube river corridor through/cross sectorial cooperation” LifelineMDD DTP3-308-2.3”	
01 00 Општи приходи и примања буџета	2.085.000,00
УКУПНО:	2.085.000,00
УКУПНИ ПРИХОДИ	147.534.380,83

Табела 19: Приказ расхода по врстама (економским класификацијама) и изворима финансирања за све програмске активности:

Назив	Укупно утрошена средства (сви извори финансирања)	Буџетска средства (извор финансирања 01 00)	Средства донација (извори финансирања 06 00 56 00 и 15 00)	Сопствена средства (извори финансирања 04 00 13 06)
ПЛАТЕ, ДОДАЦИ И НАКНАДЕ ЗАПОСЛЕНИХ (ЗАРАДЕ)	47.562.639,82	47.562.639,82		
СОЦИЈАЛНИ ДОПРИНОСИ НА ТЕРЕТ ПОСЛОДАВЦА	7.919.179,54	7.919.179,54		
НАКНАДЕ У НАТУРИ	399.795,18	349.795,18		50.000,00
СОЦИЈАЛНА ДАВАЊА ЗАПОСЛЕНИМА	190.718,39	149.948,38		40.770,00
НАКНАДЕ ТРОШКОВА ЗА ЗАПОСЛЕНЕ	1.053.339,35	1.053.339,35		
НАГРАДЕ ЗАПОСЛЕНИМА И ОСТАЛИ ПОСЕБНИ РАСХОДИ	221.017,01	221.017,01		
СТАЛНИ ТРОШКОВИ	9.443.386,00	9.180.704,84	20.803,72	241.877,44
ТРОШКОВИ ПУТОВАЊА	240.981,41	83.992,85	15.353,86	141.634,70
УСЛУГЕ ПО УГОВОРУ	14.308.586,37	5.991.926,87	4.783.277,09	3.533.382,41
СПЕЦИЈАЛИЗОВАНЕ УСЛУГЕ	1.039.524,32	61.900,00	933.423,04	44.201,28
ТЕКУЋЕ ПОПРАВКЕ И ОДРЖАВАЊЕ	1.391.092,16	688.079,40		703.012,76
МАТЕРИЈАЛ	4.669.525,84	1.887.020,59	99.230,00	2.683.275,25
ОСТАЛЕ ДОТАЦИЈЕ И ТРАНСФЕРИ	486.815,00	486.815,00		
ПОРЕЗИ, ОБАВЕЗНЕ ТАКСЕ И КАЗНЕ	59.780,00	59.610,00		170,00
МАШИНЕ И ОПРЕМА	2.210.002,21	1.105.976,21	103.200,00	1.000.826,00
НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА	932.096,80	794.610,56		137.486,24
УКУПНИ РАСХОДИ И ИЗДАЦИ	92.128.479,40	77.596.555,61	5.955.287,71	8.576.636,08

Табела 20: Приказ прихода по изворима финансирања за све програмске активности:

Назив	Укупно остварена средства (сви извори финансирања)	Буџетска средства (извор финансирања 01 00)	Средства донација (извори финансирања 06 00 56 00 и 15 00)	Сопствена средства (извори финансирања 04 00 13 06)
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1003	87.197.268,76	75.585.933,97		11.611.334,79
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 1004	691.973.61		691.973.61	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4005	10.614.027,61		10.614.027,61	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4006	3.354.162,95		3.354.162,95	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4008	6.387.466,06	200.297,19	6.187.168,87	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4010	6.912.953,34		6.912.953,34	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4011	8.949.707,35	1.044.936,25	7.904.771,10	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4012	4.002.326,01		4.002.326,01	
ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ 4015	765.388,20	765.388,20		
УКУПНИ РАСХОДИ И ИЗДАЦИ	128.875.273,89	77.596.555,61	39.667.383,49	11.611.334,79